T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAŞAM BECERİLERİNİ EDİNMESİNDE YAŞAM BECERİLERİ İLKOKUL ETKİNLİK KİTABININ ETKİSİNİN ÖĞRETMENLERİN GÖZÜNDEN BELİRLENMESİ

Mine EKMEKCİLER

DANIŞMAN
Prof. Dr. Meltem ACAR GÜVENDİR

EDİRNE 2025

Tezin Adı: İlkokul Öğrencilerinin Yaşam Becerilerini Edinmesinde Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabının Etkisinin Öğretmenlerin Gözünden Belirlenmesi

Hazırlayan: Mine EKMEKCİLER

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilkokul düzeyinde yaşam becerilerinin kazandırılmasında kullanılan etkinliklerin etkililiğini değerlendirmek ve öğretmen görüşleri doğrultusunda bu etkinliklerin sınıf içi uygulamalar üzerindeki yansımalarını ortaya koymaktır. Araştırmada nicel veriler kullanılmıştır. Bu amaçla, öğretmenlere uygulanan anket aracılığıyla yaşam becerileri etkinliklerine yönelik tutum ve gözlemler ölçülmüş ve analiz edilmiştir.

Araştırmaya Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinde görev yapan ilkokul öğretmenleri katılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, yaşam becerilerine yönelik hazırlanan etkinliklerin öğrencilerin iletişim kurma, empati geliştirme, problem çözme, öz denetim sağlama ve iş birliği yapma gibi temel becerilerini desteklediği görülmüştür. Öğretmenlerin çoğu, etkinliklerin öğrencilerin günlük yaşamla bağlantı kurmasını kolaylaştırdığını ve olumlu davranış gelişimini desteklediğini ifade etmiştir. Bununla birlikte, bazı öğretmenler uygulamada günlük hayatta uygulayamama, materyallere ulaşamama ve etkinliklerin tüm kazanımları kapsamadığı yönünde sınırlılıklara da dikkat çekmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, yaşam becerilerinin öğrencilere etkili biçimde kazandırılabilmesi için yapılandırılmış ve uygulanabilir etkinlik içeriklerinin geliştirilmesi; öğretmen eğitimlerinin artırılması önerilmektedir. Ayrıca, yaşam becerilerinin kalıcılığını sağlamak adına uzun vadeli etki değerlendirme çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam becerileri, ilkokul, öğretmen görüşleri, etkinlik temelli öğrenme.

Name of Thesis: Determination of The Effect of Life Skills Primary School Activity Book on Primary School Students' Acquisition of Life Skills From The Teachers' Perspective

Prepared by: Mine EKMEKCİLER

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the effectiveness of activities used to teach life skills at the primary school level and to reveal their reflections on classroom practices based on teachers' perspectives. The research is based on quantitative data. To this end, a survey was conducted with teachers to measure and analyze their attitudes and observations regarding life skills activities.

Primary school teachers working in various geographical regions of Turkey participated in the study. According to the findings, the activities designed to promote life skills support students in developing essential abilities such as communication, empathy, problem-solving, self-regulation, and cooperation. Most teachers stated that the activities facilitated students' ability to relate to real-life situations and contributed positively to the development of appropriate behaviors. However, some teachers also pointed out limitations such as the impracticality of certain activities in daily life, lack of access to materials, and the inability of some activities to address all intended outcomes.

According to the research results, it is recommended to develop structured and applicable activity contents and to increase teacher training in order to effectively equip students with life skills. Furthermore, long-term impact evaluation studies are needed to ensure the sustainability of life skills education.

Keywords: Life skills, primary school, teacher perspectives, activity-based learning.

ÖNSÖZ

Akademik bilginin artık tek başına yeterli olmadığı, bireylerin kendilerini tanımalarının, sağlıklı ilişkiler kurmalarının ve karşılaştıkları sorunlara etkili çözümler üretmelerinin önem arz ettiği gelişen dünyada yaşam becerileri öğretimi elzemdir. Küçük yaşlardan itibaren kazandırılacak; iletişim, sorumluluk, karar verme, empati ve problem çözme gibi beceriler hayatları boyunca bireylere destek olacaktır. Bu doğrultuda hazırlanan bu tez çalışması, ilkokul öğrencilerine yönelik hazırlanan yaşam becerisi öğretimi etkinlik kitabının etkililiğini değerlendirmeyi ve öğretmen görüşleri ışığında bu becerilerin sınıf içi yansımalarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Tez süreci boyunca hem bilimsel araştırma yöntemlerini daha derinlemesine öğrenme fırsatı buldum hem de öğrencilerin bütüncül gelişiminde yaşam becerilerinin ne denli önemli olduğunu bir kez daha fark ettim. Bu süreçte yaşadığım tüm akademik ve kişisel zorluklar, öğrenme sürecimi zenginleştiren değerli deneyimlere dönüşmüştür.

Çalışmam boyunca beni destekleyen, yol gösterici önerileri ve akademik bilgisiyle bana rehberlik eden tez danışmanım Prof. Dr. Meltem ACAR GÜVENDİR'e en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca yüksek lisans eğitimim süresince bilgi, deneyim ve katkılarıyla akademik gelişimime destek olan değerli hocalarıma, bu araştırmaya katkı sağlayan değerli öğretmenlere ve katılımlarıyla süreci anlamlı kılan tüm paydaşlara minnettarım. Araştırma sürecinde bana sabır ve anlayışla destek olan aileme ve gösterdiği özveri için canım oğlum Emre'ye teşekkür ederim.

Bu çalışmanın, yaşam becerileri eğitimine katkı sunması ve eğitim alanında yapılacak yeni araştırmalara ışık tutması dilerim.

Mine EKMEKCİLER

İÇİNDEKİLER

ÖZET I
ABSTRACT II
ÖNSÖZ III
BİRİNCİ BÖLÜM 1
1. GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 3
1.2. Problem Cümlesi 14
1.2.1. Alt Problemler 14
1.2.2. Araştırmanın Amacı 15
1.3. Araştırmanın Önemi 15
1.4. Varsayımlar 16
1.5. Sınırlılıklar 16
İKİNCİ BÖLÜM 18
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 18
2.1 Yaşam Becerileri Tanımı 18
2.2. Yaşam Becerilerinin Temel Özellikleri 21
2.3. Yaşam Becerilerinin Sınıflandırılması 25
2.4. Yaşam Becerilerinin Eğitim Sistemindeki Yeri 29
2.5.Yaşam Becerilerinin İlkokul Düzeyinde Türk Eğitim Sistemi İçindeki Gelişimi 31
2.5.1.Yaşam Becerilerinin Hayat Bilgisi Dersi İçinde Gelişimi 31
2.5.2.Yaşam Becerilerinin Sosyal Bilgiler Dersi İçinde Gelişimi 34
2.5.3. Yaşam Becerilerinin Fen Bilimleri Dersi İçindeki Gelişimi 37
2.6. Temel Eğitimde Yaşam Becerileri Uygulama Kılavuzu ve Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı 40
2.7. İlgili Araştırmalar 41
2.7.1. Yaşam Becerileri ile İlgili Türkiye'de Yapılan Araştırmalar 41
2.8.2. Yaşam Becerileri İle İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar 46
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 50
3.YÖNTEM 50

3.1. Araştırma Modeli 50
3.2. Evren ve Örneklem 50
3.3. Veri Toplama Aracı 51
3.4. Verilerin Çözümlenmesi 54
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 55
4. BULGULAR VE YORUMLAR 55
4.1. 'Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı İçinde Yer Alan Etkinlikler Yaşam Becerileri Öğretimi için Yeterli midir?' Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlaması 55
4.1.1. 'Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı Yaşam Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Yapılandırılmış ve Etkili Etkinlikler Sunmaktadır.' Maddesine İlişkin Bulgular ve Yorumlanması 56
4.1.2. 'Etkinlik Kitabında Yer Alan Etkinlikler Öğrencilerin Yaşam Becerilerini Günlük Hayatta Uygulamalarına Katkı Sağlamaktadır.' Maddesine İlişkin Bulgular ve Yorumlaması 57
4.1.3. 'Etkinlikler öğrencilerin gözlenebilir davranışlarında olumlu yönde değişim sağlamıştır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 58
4.2. 'Sınıf Öğretmenlerine Göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı İçinde Yer Alan Etkinlikler Öğrencilerin Düzeyine Uygun mudur?' Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlaması 59
4.2.1. 'Etkinlik Kitabında Yer Alan Etkinlikler Öğrencilerin Gelişim Düzeyine Uygundur.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 59
4.2.2. 'Etkinliklerin Süresi Öğrencilerin Dikkatine ve Katılım Düzeyine Uygundur.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 60
4.2.3. 'Etkinlikler öğrencilerin sözlü ve fiziksel olarak katılım göstermelerini sağlamaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 61
4.2.4. 'Etkinlikler Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ya da Fen Bilimleri ders içerikleri ile bütünleştirilebilir niteliktedir.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 62
4.3. 'Sınıf Öğretmenlerine Göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı İçinde Yer Alan Etkinlikler Uygulanabilir midir?' Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlaması 63
4.3.1. 'Etkinlik kitabı yaşam becerilerini kazandırmaya yönelik açık ve anlaşılır yönergeler sunmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 63
4.3.2. 'Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik yapılandırılmış ve etkili etkinlikler sunmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 65

4.3.3. ‘Etkinliklerde kullanılan araç ve gereçler kolayca temin edilebilmektedir.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 66
4.4. ‘Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler yaşam becerilerini öğrencilere ne düzeyde kazandırıyor?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlaması 67
4.4.1. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin karar verme becerisinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 67
4.4.2. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin problem çözme becerisinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 68
4.4.3. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 69
4.4.4. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 70
4.4.5. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin etkili iletişim kurma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 71
4.4.6. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin empati kurma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 72
4.4.7. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin kendini tanıma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 73
4.4.8. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin kendini ifade etme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 74
4.4.9. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin duygularını yönetme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 76
4.4.10. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin stresle başa çıkma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 77
4.4.11. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin sorumluluk alma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 78
4.4.12. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin özgüven becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 79
4.4.13. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin özsaygı becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri 80
BEŞİNCİ BÖLÜM 82
5.SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER 82
5.1. Sonuçlar ve Tartışma 82
5.2. ÖNERİLER 100
KAYNAKÇA 103

TABLOLAR LİSTESİ

TABLO 1. GAZDA YAŞAM BECERİLERİ SINIFLANDIRMASI 5
TABLO 2. CHİLDERS'İN YAŞAM BECERİLERİ SINIFLANDIRMASI 5
TABLO 3. HENDRİCK YAŞAM BECERİLERİ 6
TABLO 4. ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI EVRENE İLİŞKİN DAĞILIM 50
TABLO 5. ÖĞRETMENLERE UYGULANACAK OLAN ANKET MADDELERİNİN KAPSAM GEÇERLİLİK ORANLARI 52
TABLO 6. YAŞAM BECERİLERİ ETKİNLİK KİTABI YAŞAM BECERİLERİNİN KAZANDIRILMASINA YÖNELİK YAPILANDIRILMIŞ VE ETKİLİ ETKİNLİKLER SUNMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 56
TABLO 7. 'ETKİNLİK KİTABINDA YER ALAN ETKİNLİKLER ÖĞRENCİLERİN YAŞAM BECERİLERİNİ GÜNLÜK HAYATTA UYGULAMALARINA KATKI SAĞLAMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 57
TABLO 8. 'ETKİNLİKLER ÖĞRENCİLERİN GÖZLENEBİLİR DAVRANIŞLARINDA OLUMLU YÖNDE DEĞİŞİM SAĞLAMIŞTIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 58
TABLO 9. 'ETKİNLİK KİTABINDA YER ALAN ETKİNLİKLER ÖĞRENCİLERİN GELİŞİM DÜZEYİNE UYGUNDUR.' MADDESİNE İLİŞKİN 59
TABLO 10. 'ETKİNLİKLERİN SÜRESİ ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE VE KATILIM DÜZEYİNE UYGUNDUR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 60
TABLO 11.'ETKİNLİKLER ÖĞRENCİLERİN SÖZLÜ VE FİZİKSEL OLARAK KATILIM GÖSTERMELERİNİ SAĞLAMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 61
TABLO 12. 'ETKİNLİKLER ÖĞRENCİLERİN SÖZLÜ VE FİZİKSEL OLARAK KATILIM GÖSTERMELERİNİ SAĞLAMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 62
TABLO 13. 'ETKİNLİK KİTABI YAŞAM BECERİLERİNİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK AÇIK VE ANLAŞILIR YÖNERGELER SUNMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 64
TABLO 14. 'YAŞAM BECERİLERİ ETKİNLİK KİTABI YAŞAM BECERİLERİNİN KAZANDIRILMASINA YÖNELİK YAPILANDIRILMIŞ VE ETKİLİ ETKİNLİKLER SUNMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 65
TABLO 15. 'ETKİNLİKLERDE KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER KOLAYCA TEMİN EDİLEBİLMEKTEDİR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 66
TABLO 16. 'ETKİNLİK KİTABI ÖĞRENCİLERİN KARAR VERME BECERİSİNİN GELİŞİMİNE YARDIMCI OLMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 67
TABLO 17. ETKİNLİK KİTABI ÖĞRENCİLERİN PROBLEM ÇÖZME BECERİSİNİN GELİŞİMİNE YARDIMCI OLMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 68
TABLO 18. ETKİNLİK KİTABI ÖĞRENCİLERİN YARATICI DÜŞÜNME BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE YARDIMCI OLMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 69
TABLO 19. 'ETKİNLİK KİTABI ÖĞRENCİLERİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE YARDIMCI OLMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 70
TABLO 20. 'ETKİNLİK KİTABI ÖĞRENCİLERİN ETKİLİ İLETİŞİM KURMA BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE YARDIMCI OLMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 72
TABLO 21. 'ETKİNLİK KİTABI ÖĞRENCİLERİN EMPATİ KURMA BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE YARDIMCI OLMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 73
TABLO 22. 'ETKİNLİK KİTABI ÖĞRENCİLERİN KENDİNİ TANIMA BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE YARDIMCI OLMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 74
TABLO 23. 'ETKİNLİK KİTABI ÖĞRENCİLERİN KENDİNİ İFADE ETME BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE YARDIMCI OLMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 75

TABLO 24. 'ETKİNLİK KİTABI ÖĞRENCİLERİN DUYGULARINI YÖNETME BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE YARDIMCI OLMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 76
TABLO 25. 'ETKİNLİK KİTABI ÖĞRENCİLERİN STRESLE BAŞA ÇIKMA BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE YARDIMCI OLMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 77
TABLO 26. 'ETKİNLİK KİTABI ÖĞRENCİLERİN SORUMLULUK ALMA BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE YARDIMCI OLMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 78
TABLO 27. ETKİNLİK KİTABI ÖĞRENCİLERİN ÖZGÜVEN BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE YARDIMCI OLMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 79
TABLO 28. 'ETKİNLİK KİTABI ÖĞRENCİLERİN ÖZSAYGI BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE YARDIMCI OLMAKTADIR.' MADDESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 80

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UNICEF: United Nations International Children's Fund

WHO: World Health Organization

x^2: Ki-Kare tesi Simgesi

p: Olasılık Değeri

EKLER LİSTESİ

Ek 1. İlkokul Öğrencilerinin Yaşam Becerilerini Edinmesinde Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabının Etkisinin Öğretmenlerin Gözünden Belirlenmesi Anketi Uzman Görüş Formu ……113

Ek 2. İlkokul Öğrencilerinin Yaşam Becerilerini Edinmesinde Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabının Etkisinin Öğretmenlerin Gözünden Belirlenmesi Anketi **……..**11

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

İnsanlığın gelişiminden bu yana her nesil kendi edindiği tecrübeleri sonraki nesillere aktarmak ve böylece yeni gelen nesillerin mevcut toplumsal düzene uyumunu sağlamak amacını taşımıştır (Çırpan,2004). Toplumu meydana getiren her bir yapı, kendi özel nitelikleri doğrultusunda sürekli değişen dinamik koşullardan etkilenir ve zamanla toplumsal değişime zemin hazırlayan bir birikim oluşur. Oluşan bu birikimle birlikte fiziksel ya da toplumsal ihtiyaçları karşılamaya yönelik olarak gelişen kurumlar ihtiyaçların değişmesi ve bu ihtiyaçların karşılanma yöntemlerinde de yaşanan yenilikler nedeniyle esaslı dönüşümler yaşayabilirler (Ergil, 1984).

Dinamik bir toplumda ortaya çıkacak bir değişim eğitim kurumlarını da etkiler. Bu etkinin bir sonucu olarak, eğitim sistemindeki yapısal unsurlar dönüşüme uğrayarak toplumsal ihtiyaçlara uygun işlevleri yerine getirecek şekilde uyum sağlar (Kemerlioğlu, Kızılçelik ve Gündüz, 1996).

Eğitim, bireylerin zihinsel, duygusal, bedensel özelliklerinin geliştirilmesi, istendik yönde davranışların kazandırılması, var olan yeteneklerin geliştirilmesi ve yeni bilgilerin öğretilmesi yönünde yapılan tüm çalışmalardır. Yaşam boyu devam eden, öğretimi de içini alan bir süreçtir (Akyüz, 2021). Eğitimin en temel işlevlerinden biri istenen yönde değişimi sağlamaktır. Eğitim mevcut kültürel değerleri yeni nesillere aktararak toplumsal sürekliliği korumayı ve bu süreçte çocuğun davranışlarını da değiştirerek onu sosyal bir bireye dönüştürmeyi amaçlar (Bilen, 2002). Bireylere yaşamları boyunca ihtiyaç duyacakları becerileri kazandırmak bu amaca ulaşmanın en etkili yollarından biridir.

Eğitimde yaşanan değişimler, toplumun ve bireylerin değişen ihtiyaçlarıyla paralellik göstermektedir. Eğitimle yalnızca bilgi aktarımı değil sınırsız bilgi

kaynakları arasından bireylerin işlerine yarayacak bilgileri alması, bu bilgileri analiz ederek kullanmaları da amaçlanmaktadır (Anagün vd., 2016).

Eğitimin temel çıktılarından biri, bireylerin topluma uyum sağlaması olduğundan, okullarda öğrencilerin kişisel yeteneklerini geliştirerek hayata hazırlanması büyük önem taşır. Öğrencilerin yaratıcı, çözüm odaklı düşünebilen, sorumluluk sahibi ve bilimsel düşünme becerileri gelişmiş bireyler olarak yetişmeleri bu sürecin vazgeçilmez bir parçasıdır (Güneş ve Demir, 2007). Eğitimde bilginin öğrenciye öğretmen tarafından verildiği dönem sona ermiştir. Bunun yerine artık öğrencinin bilgiye ulaşmasını sağlayacak yöntemler öğrencilere öğretilmektedir. Bu becerinin küçük yaşlardan itibaren kazandırılması kullanımını ve kalıcılığını artıracağı düşünüldüğünde ilköğretimin önemi artmaktadır (Korkmaz, 2002). Keitz, öğrencilere kazandırılacak eleştirel düşünme, bireyler arası ilişkiler, kişisel beceriler ve sosyal becerilerinin ilerideki yaşamlarını olumlu olarak şekillendirebileceğine dikkat çekmektedir (Akt. Cartledge vd., 1992). Her şeyin hızla değiştiği küreselleşen dünyada artık akademik başarı tek başına yeterli olmamaktadır. Çocukların özgüven geliştirmesi, kendini ifade edebilmeleri ve sosyal ilişkiler kurabilmeleri için sosyal beceriler eğitimin her aşamasında geliştirilmelidir. Bu becerilerin gelişimine yönelik etkinlikler aynı zamanda akademik başarı ve sosyal uyumu da olumlu şekilde etkiler (Çubukçu ve Gültekin, 2006).

Toplumda yaşanan değişimlere uyum sağlayabilmek için bireylerden "yaşam becerilerine" sahip olmaları beklenmektedir. Bu yaşam becerileri sosyal, duygusal ve bilişsel becerileri kapsayan stres yönetimi, empati yeteneği, etkili iletişim, problem çözme gibi yetkinlikleri kapsar (World Health Organization, 1997).

Yaşam becerilerinin erken yaşta öğretimi kalıcı olması ve davranışa dönüşebilmesi açısından büyük öneme sahiptir. Bireye tüm yaşamında lazım olacak değer ve tutumların büyük ölçüde verildiği ilkokul dönemi de yaşam becerilerinin kazandırılması açısından etkili bir dönemdir (Türk ve Birişçi, 2019).

İlköğretim, toplumsal değerleri kazandırmak ve bireysel gelişimi sağlamak için eğitim sisteminin temel basamağını oluşturur. Araştırmayı, eleştirel düşünmeyi, üretmeyi bilen, hızla değişen çağa adapte olabilen, entelektüel, yaşadığı toplumun sorunlarına

duyarlı ve çözüm odaklı, ülkesine değer veren bireyler yetiştirmek ve bunu yaparken çocukların bilişsel, duyuşsal ve bedensel olarak bir bütün halinde gelişimini sağlamak ilköğretim kurumlarının temel hedeflerinden biri olmalıdır(Tanrıverdi ve diğerleri, 2005).

Türkiye'de yaşam becerileri öğretimi, 2005 yılına kadar örtük program, değerler eğitimi, sosyal-duygusal beceriler başlıkları altında dolaylı olarak yer almıştır. Beceri temelli öğrenme yaklaşımının benimsenmesiyle karar verme, öz düzenleme, etkili iletişim, problem çözme becerileri 2005 yılında Hayat Bilgisi, Türkçe, Sosyal Bilgiler derslerinde ön plana çıkmıştır (MEB, 2005). Ancak "Yaşam Becerileri" başlığının programda yer alması 2018 yılını bulmaktadır. MEB Hayat bilgisi öğretim programında yaşam becerilerine 23 madde olarak yer vermiş ve bu becerileri kazanımlarla bütünleştirmiştir (MEB, 2018).

Temel Eğitimde Yaşam Becerileri Uygulama Kılavuzu ve ilkokul ve ortaokul için yaşam becerileri geliştirmeye yönelik etkinlik kitapları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2024 yılında yayınlamıştır. Yayınlanan kılavuzda temel eğitim düzeyindeki öğrencileri zihinsel, duygusal, sosyal, fiziksel ve ahlaki açıdan desteklenmek ve geliştirmek amaçlandığı belirtilmiştir.

Kılavuzda beceriler Aile Hayatım, Kişisel Bakım ve Hijyen, İletişim ve Sosyal Beceriler, Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci, Yaratıcılık ve Girişimcilik olmak üzere beş başlık altında toplanmıştır. Bu becerilerle öğrencileri günlük yaşamda karşılaşabilecekleri problemlere hazırlamak, problem çözme, toplumda yer etme, sorunlarla baş edebilme yeteneklerini geliştirmek amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın temel amacı; 2024 yılında yayımlanan İlkokul Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabının yaşam becerilerini öğrencilere kazandırmadaki yetkinliğini öğretmen görüşlerine dayanarak belirlemektir.

1.1. Problem Durumu

Toplumlarda meydana gelen hızlı değişimler ve teknolojide sürekli yaşanan gelişmeler sonuncunda artık tek başına bilgiye sahip olmanın ve sadece bilişsel gelişime önem vermenin yeterli olmadığı bilinmektedir. Bireylerin sosyal, duyuşsal ve bilişsel yönden bir bütün olarak gelişmeleri, etkili iletişim, problem çözme, empati, öz denetim, stres yönetimi, karar verme gibi yeterliliklere sahip olmaları önemli görülmektedir. Tüm bu yeterliliklerin geliştirilmesinde, bireyin bir bütün olarak gelişmesinde de temel eğitim dönemiyle birlikte erken yaşta kazandırılacak yaşam becerileri önemli ve etkili bir yere sahip olmaktadır (WHO, 1997).

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (United Nations International Children's Emergency Fund, UNICEF, 2002) yaşam becerilerini, "Bilgi, beceri ve tutum arasındaki dengeyi sağlayan davranış değişikliği ya da davranış geliştirme" olarak adlandırılmaktadır. Landman (1980) ise yaşam becerilerini günlük yaşamın gerekliliklerini etkili bir şekilde yerine getirmek için sahip olunması gereken beceri olarak tanımlamaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü, yaşam becerilerini "bireyin gündelik yaşamın getirdiği zorluklarla baş edebilmesini sağlayan yetkinlikler" şekline tanımlamıştır. Problem çözme, eleştirel düşünme, empati, etkili iletişim, karar verme, stresi yönetme becerilerini yaşam becerileri kapsamında değerlendirmiştir. UNESCO (2012) ise yaşam becerilerini bireylerin hayatları boyunca karşılaşacakları sorunlarla baş edebilmesini sağlayan beceriler olarak tanımlamıştır (WHO, 1997).

Yaşam becerilerini bir bütün olarak ele almadan önce yaşam becerilerinin temel bileşenlerine bakmak gerekir. Dünya sağlık örgütü (World Health Organization) ve birçok kaynak (WHO, 1997; WHO, 1999; Rooth, 2000; UNESCO, 2000, Francis, 2007, Hanbury, 2008; Spence, 2003) temel bileşenleri; Karar Verme Becerisi, Problem Çözme Becerisi, Yaratıcı Düşünme Becerisi, Eleştirel Düşünme Becerisi, Etkili İletişim Becerisi, Kişilerarası İlişki Becerisi, Öz Farkındalık Becerisi, Empati Yeteneği, Duygularla Baş Etme Becerisi, Stresle Baş Etme Becerisi olarak ele almıştır.

Bu yaşam becerileri sınıflandırması ile bireyin bilişsel (karar verme, problem çözme gibi), duyuşsal (öz farkındalık, empati gibi) ve sosyal beceriler (iletişim, ilişki yönetimi gibi) yönünden çok boyutlu gelişimi amaçlanmaktadır (WHO, 1997). Bu evrensel beceriler ile bireylerin günlük yaşamda karşılaşabilecekleri problemlerle başa çıkabilme kabiliyetlerinin gelişimi amaçlanmaktadır (UNESCO, 2000).

Yaşam Becerileri eğitiminde öncü isimlerden olan Gazda, bireylerde sosyal, kişisel ve mesleki gelişimi bir bütün olarak desteklemek gayesinde olan Yaşam Becerileri Modelini geliştirmiştir. Yaşam becerilerini kişisel, kişilerarası ve kariyer olarak üç başlıkta sınıflandırmıştır (Gazda, 1986). Gazda'nın yaşam becerileri sınıflandırması Tablo 1.'de verilmiştir.

Tablo 1. *Gazda Yaşam Becerileri Sınıflandırması*

Kişisel Beceriler	**Kişilerarası Beceriler**	**Kariyer Becerileri**
Kendini Kabul	Empati	Hedef Belirleme
Stresle Başa Etme	Etkili İletişim Kurma	Karar Verme
Duygularını Tanıma ve İfade	Arkadaşlık Kurma ve Sürdürme	İş Alışkanlıkları Geliştirme
Sağlık Alışkanlıkları	Çatışma Çözme	Zaman Yönetimi

Tablo 1'de görüldüğü üzere, Gazda (1986), yaptığı bu sınıflama ile bireyin öz farkındalık, ilişkisel yeterlilik ve mesleki gelişim alanlarında bir denge içerisinde gelişimini hedeflemiştir. Gazda, yaşam becerilerinin sistematik bir şekilde öğretilebileceğini ve sonucunda bireyde istendik yönde davranış değişikliğinin gözlenebileceğini belirtmiştir.

Childers (1986), yaşam becerilerinin öğretilebilir ve gözlenebilir olduğunu savunarak öğretiminde uygulamalı etkinliklere yer verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Yaşam becerileri öğretiminde bilişsel, duyuşsal ve davranışsal alanları bir bütün olarak ele almıştır. Childers'in yaşam becerileri sınıflandırması Tablo 2.'de ele alınmıştır.

Tablo 2. *Childers'in Yaşam Becerileri Sınıflandırması*

Sosyal Beceriler	**Bilişsel Beceriler**	**Kişisel Gelişim Becerileri**
İletişim	Problem Çözme	Öz Disiplin

İş Birliği	Karar Verme	Öz Farkındalık
Uyum Sağlama	Eleştirel Düşünme	Bağımsızlık Geliştirme
Sorumluluk Alma		

Childers (1986), Tablo 2.'de verilen bu sınıflama ile bireylerin hem çevresiyle sağlıklı ilişkiler içinde olmasını, hem zihinsel becerilerini etkili kullanmasını, hem de kişisel sorumluluk ve öz yönetim geliştirmesini hedeflemektedir. Ayrıca çok boyutlu bir yapıya sahip olan yaşam becerilerinin bütüncül biçimde eğitime dahil edilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Yaşam becerileri eğitiminde yapılan sınıflandırmalardan biri de Hendrick'in (1998) yapmış olduğu sınıflandırmadır. Hendrick, yaşam becerilerini bireyin zihinsel, duygusal, birlikte olma ve sağlık olarak dört ana başlık altında sınıflandırmıştır. Bu sınıflama yaşam becerilerinin çok boyutlu yapısını dikkate alan, bireyin sadece bilişsel değil, duygularını yönetme, toplumun parçası olma ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları edinme becerilerinin de önemini ortaya koyan bir yapıdadır. Hendrick, yaşam becerilerini öğrenilecek bilgi olarak değil, yaşanarak kazanılacak birer davranış biçimi olarak ele almaktadır. Hendrick (1998)'in yaşam becerileri sınıflandırması Tablo 3'te verildiği gibi açıklamıştır.

Tablo 3. *Hendrick Yaşam Becerileri*

Bilişsel (Head)	**Duyuşsal (Heart)**	**Birlikte Olma (Hands)**	**Sağlık (Health)**
Düşünme (Thinking)	**İlişki (Relating)**	**Öz Veri (Giving)**	Yaşam (Living)
Öğrenmeyi Öğrenme	İletişim	Kamu Hizmeti Gönüllüsü	Sağlıklı Yaşam Biçimini Seçme
Karar Verme	İşbirliği	Liderlik	Stres Yönetimi
Problem Çözme	Sosyal Beceriler	Sorumluluk	Hastalıklar Korunma
Eleştirel Düşünme	Çatışma Çözme	Gruba Katkıda Bulunma	Kişisel Güvenlik
Hizmet Öğrenme (Service Learning)	Farklılıkları Kabullenme		
Yönetim (Managing)	**İlgi (Caring)**	**Çalışma (Working)**	**Var Olma (Being)**
Amaç Belirleme	Diğerleri için	Ekonomi Bilinci	Öz-saygı
Planlama/Organize Etme	Endişelenme	Takım Çalışması	Öz-sorumluluk
Kaynakları Bilinçli Kullanma	Empati	Öz Motivasyon	Karakter
Bilgiyi Kullanma	Paylaşma		Duygu Yönetimi
	Etkileşim		Öz-disiplin

Kaynak: Hendricks, P. (1998). *Developing youth curriculum using the targeting life skills model.* http://www.extension.iastate.edu/4H/skls.eval.htm (Akt.Kılıç, 2015)

Tablo 3'te görüldüğü üzere Hendrick (1998), yaşam becerilerini bütüncül bir gelişim yaklaşımıyla ele almıştır. Sınıflandırmanın bilişsel boyutu bilişsel işlevleri ve akademik öğrenmeyi, duyuşsal boyutu duygusal farkındalık ve kişilerarası ilişkileri, birlikte olma boyutu sosyal sorumluluk ve toplumsal katılımı, sağlık boyutu ise bireyin sağlığına yönelik bilinçli davranışları içermektedir. Bu çok boyutlu yapı, bireyin duygularının ve kendinin farkında olmasını, çevresiyle sağlıklı ilişkiler içinde olmasını ve yaşamda karşılaşacağı zorluklarla baş edebilmesini desteklemektedir.

Yaşam becerileri tanımlarından ve tablolardan yola çıkarak yaşam becerileri şu şekilde özetlenebilir: Bireyin sağlıklı, etkili bir yaşam sürmesini sağlayan, sonradan edinilen ve yaşam boyu kullanılması gereken becerilerdir. Kişiler bu becerilere sahip olduğunda kendi hayatlarının ve kararlarının sorumluluğunu alabilir. Karşılaştığı sorunlarla baş edebilir. Kısaca insan hayatı için çok önemli olan bu beceriler kişilere ne kadar erken yaşta kazandırılırsa kişilik haline getirilmesi o kadar kolaylaşır.

Türkiye'de 2018 yılında yayınlanan Hayat Bilgisi öğretim programında yaşam becerilerine yer verilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB, 2018) Hayat Bilgisi Öğretim Programında yer alan yaşam becerilerini; Araştırma, Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanma, Değişim ve Sürekliliği Algılama, Dengeli Beslenme, Doğayı Koruma, Girişimcilik, Gözlem, İletişim, İş Birliği, Karar Verme, Kariyer Bilinci Geliştirme, Kaynakların Kullanımı, Kendini Koruma, Kendini Tanıma, Kişisel Bakım, Kurallara Uyma, Mekanı Algılama, Milli ve Kültürel Değerleri Tanıma, Öz Yönetim, Sağlığını Koruma, Sorun Çözme, Sosyal Katılım, Zaman Yönetimi olarak sınıflandırılmıştır. Hayat Bilgisi öğretim programında yer alan yaşam becerileri Hendricks (1998) tarafından açıklanan yaşam becerileri ile paralellik göstermektedir.

Yaşam becerileri, okuma-yazma ve temel bilgi öğrenimi ile birlikte bireylerin eğitim ihtiyacının iskeletini oluşturmaktadır(UNESCO, 1990). Yaşam becerilerinin temelini ise bireylerin günlük hayatlarında karşılarına çıkabilecek çeşitli problemlerle başa çıkabilmesi ve değişen dünya düzenine uyum sağlayabilmesi oluşturmaktadır

(Yıldırım, 2020). Yaşam becerileri bu derece öneme sahipken bireyleri hayata hazırlamakla sorumlu olan okullarda da yaşam becerileri öğretiminin yapılması kaçınılmazdır. İlkokul yıllarından itibaren kazandırılacak yaşam becerileri bireyin topluma uyumunu, akademik başarısını, kendine güvenini artırmada önemli bir role sahiptir (Yıldırım, 2020).

Alanyazında yaşam becerilerinin öğrencilere kazandırılması konusunda öğretmen görüşlerine başvurulan pek çok araştırma bulunmaktadır. Bahçe(2010), Hayat Bilgisi öğretiminde değerlerin kazandırılma düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesini amacıyla betimsel bir çalışma yapmıştır. Çalışmasında öğrencilere değerlerin kalıcı olarak kazandırılmasında çevrenin ve okul-aile-çevre işbirliğinin önemli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Demir(2011) ise Hayat Bilgisi dersinin öğrencilere çevre bilinci kazandırma düzeyine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini incelemiş, araştırma sonucunda Hayat bilgisi dersinin öğrencilere çevre bilinci kazandırma bakımından eksiklikler ve yetersizlikler içerdiği sonucuna ulaşmıştır. Uğraş(2011), öğrencilerin Hayat Bilgisi dersinde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini kazanma düzeylerine ilişkin öğretmen görüşlerine başvurmuştur. Araştırma sonucunda öğrencilerin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini kazanmalarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin olumlu görüşleri olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kurtdede Fidan ve Aydoğdu (2018) yaptıkları araştırmada, fen bilimleri ve sınıf öğretmenlerinin yaşam becerilerini derse dahil etme süreçlerine ilişkin görüşlerini incelenmiştir. Öğretmenler, özellikle iş birliği, iletişim ve empati becerilerine ders içinde ve yaptıkları etkinliklerde yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Kasapoğlu ve Didin (2018) ise öğretmen adaylarının yaşam becerileri ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Elde ettikleri bulgular, yaşam becerilerinden olan empati, öz-farkındalık ile problem çözme becerilerinin öğretmen adaylarının psikolojik iyi oluşları üzerinde anlamlı düzeyde etkili olduğunu göstermiştir. Avcı ve Kemer(2018), Burdur il merkezinde görev yapan ortaokul Fen Bilimleri öğretmenlerinin yaşam becerilerine ilişkin algılarını ve yaşam becerilerini müfredata dâhil etme süreçlerini incelemişlerdir. Öğretmenler, yaşam becerilerinin öğrencilerin bilişsel ve sosyal

gelişiminde önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca araştırma yaşam becerilerinin müfredat kapsamında edindirilmesi ve yaşama aktarılması konusunda öğretmenlerin farkındalıklarının düşük olduğunu ortaya koymuştur. Akdağ (2018) tarafından yürütülen araştırmada, fen bilimleri öğretmenlerinin yaşam becerilerini öğrencilere kazandırmaları konusundaki algıları incelenmiştir. Öğretmenler, yaratıcı düşünmeyi destekleyen uygulamaların dersle ilişkisini olumlu yönde değerlendirirken başka yaşam becerilerine ilişkin derslerinde yer alan uygulamalarda eksikler olduğunu ifade etmişlerdir. Yılmaz & Sönmez (2018) yaptıkları çalışmada fen bilimleri dersi öğretim programında yer alan yaşam becerilerinin ilkokul öğrencilerine kazandırılmasına yönelik öğretmen görüşlerini almıştır. Becerilerin kazandırılmasında farklı yöntem ve tekniklerin kullanıldığını ve yaşam becerilerinin öğrencilerin bir bütün olarak gelişimlerine olumlu katkı sağladığını belirtmiştir. Bastık (2018) yaşam becerileri konusunda öğretmenlerle görüşme yapmış, araştırmasında yaşam becerilerinin kazandırılmasında Hayat Bilgisi dersinin etkisi olduğu ancak bazı eksiklik ve olumsuzlukların da bulunduğu sonucuna ulaşmıştır.

Koç (2020) Hayat Bilgisi dersinin 2009 ve 2018 programlarında yaşam becerilerinin yer alma durumlarını incelemiş, Hayat Bilgisi dersinin öğrencilerde yaşam becerilerini geliştiren kazanımlara sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yıldırım (2020) ise Delphi Panelini kullanarak oluşturduğu araştırmasında temel yaşam becerilerinin bir kısmının kazandırılma düzeyinin sınıf öğretmenleri ve velilere göre diğer bir kısmının ise yalnızca sınıf öğretmenlerine göre düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bekiroğlu (2021) ise yaptığı nitel meta sentez çalışmasında temel amacı öğrencileri yaşama hazırlamak olan Hayat Bilgisi dersinde düşünme ve yaşam becerilerine ilişkin çalışmaların artması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Karakuş (2021) 2018 yılında değişiklikler yapılan Hayat Bilgisi programında yer alan kazanımları yaşam becerileriyle ilişkisi üzerinden incelemiş ve yaşam becerilerini kapsayan kazanımların artırılması ve temalara eşit dağıtılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.
Ütkür Güllühan'ın (2021) yaptığı yarı-deneysel çalışmasında, yaşam becerileri eğitimi içinde verilen sosyal problem çözme eğitimi sonrasında öğrencilerin sosyal ilişkilerinde karşılaştıkları problemleri çözmelerinde anlamlı gelişmeler olduğunu ortaya koymuştur. Yıldırım (2021), sınıf öğretmenlerinin yaşam becerilerine ilişkin

bilgi düzeylerini ve görüşlerini incelemiştir. Ankete katılan öğretmenler yaşam becerileri kavramını üniversitede duymuş olduğunu belirtmiş ve yaşam becerilerinin okul ve aile iş birliği ile kazandırılabileceğini belirtmişlerdir. Özkan vd. (2023) yürüttükleri doküman analizine dayalı çalışmada, ilköğretim düzeyinde lisan üstü tezlerde yaşam becerileri üzerine yapılan çalışmalarda ağırlıkla nicel yöntemin kullanıldığı ve stres yönetimi ile öz düzenleme becerilerinin ise en çok konu edilen beceriler olduğunu belirtmiştir. Koncak vd. (2023), erken dönem okul çocuklarına yönelik yaşam becerileri tezlerini analiz etmiş ve bu tezlerde yaşam becerilerinden problem çözme ve sosyal beceriler alanlarına daha fazla yer verildiğini tespit etmiştir.

Yurtdışında yaşam becerileri ile ilgili olarak çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Bwayo (2014) yaptığı çalışmasında ilkokul öğrencilerinde yaşam becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak öğretmenlerin yeterliliklerini incelemiştir. Uganda'da yaptığı araştırma sonucunda öğretmenlerin yaşam becerilerini derslerinde daha etkili öğretebilmek için daha fazla hizmet içi eğitime ihtiyacı olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Irusa (2014) Kenya'da devlet okullarında yaşam becerileri eğitiminde okulun etkisini incelemiş ve yaşam becerileri eğitiminin kapsamının yetersiz olmasının öğretimi de olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Yine Kenya'da Okech ve Role ilkokul çocuklarında yaşam beceri eğitiminin karaktere etkisini araştırmış, yaşam becerileri ve karakter gelişimi arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu ve yaşam becerileri eğitiminin karakter gelişimini önemli düzeyde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Gulhane (2014), günlük hayatta yaşam becerilerinin önemi ve kişilik gelişimine etkisini incelemiş ve yaşam becerilerinin bireyin aktif, anlamlı ve verimli bir hayat sürmesine katkı sağladığı bulgusuna ulaşmıştır.

Hindistan'da Rani ve Choudhary tarafından 2019 yılında, 107 kişilik bir 9. sınıf öğrenci grubu üzerinde uygulanan Life Skills Intervention programında, deney grubu öğrencilerinin yaşam becerileri puanlarında anlamlı artış olduğu ortaya koyulmuştur. Birleşik Krallık'ta yürütülen ve farklı ülkelerde yapılmış 10 müdahale çalışmasını inceleyen Smith vd. (2022), sistematik bir derleme çalışması yapmıştır. Bu derleme çalışmasında, yaşam becerileri eğitiminin ergenlerde depresyon, anksiyete ve stres düzeylerini anlamlı biçimde düşürdüğü bulgusuna ulaşılmıştır. Derlemede müdahale

temelli çalışmalar incelenmiş ve özellikle öz farkındalık, stres yönetimi ve sosyal becerilerin geliştirilmesinin ruh sağlığını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Calp ve Edis (2020) sınıf öğretmenlerinin yaşam becerileri hakkındaki bilgi ve deneyimlerini incelemiş ve öğretmenlerin yaşam becerilerinden en çok problem çözme becerisine ağırlık verdiklerini, öğretmenlerin yaşam becerilerini kazandırma konusunda yetersiz kaldıklarını ve desteğe ihtiyaç duyduklarını ortaya koymuş. Mairaj ve Khan (2021) tarafından Pakistan'da yürütülen bir çalışmada öğretmenlerin yaşam becerileri eğitimine ilişkin algıları incelenmiştir. Öğretmenlerin yaşam becerilerine ilişkin olumlu tutuma sahip olduğunu ve yaşam becerileri eğitimini önemli bulduklarını ortaya koymuşlardır. Avrupa'daki bir araştırmada Chevalier ve arkadaşları (2021), yaşam becerileri ve bilişsel düşünme becerileri kazandırılmasında robotik uygulamalar kullanılmasına ilişkin öğretmen algılarını incelemişlerdir. Öğretmenler modelin faydalı olacağı yönünde görüş belirtmiş ancak modelin değerlendirilmesi hakkında yeterli donanıma sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Norveç'te, Norveç Milli Eğitim ve Araştırma Bakanlığı'nın 2025 yılında yürüttüğü Life skills education as a balancing act başlıklı araştırmada, yaşam becerileri eğitimi doğal sınıf koşullarında gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda, yaşam becerileri eğitiminin öğrencilerin eleştirel düşünme, empati ve iş birliği becerilerinde anlamlı gelişmeler sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Hong Kong'da Shek, Lin vd., tarafından 2020 yılında yapılan kapsamlı bir araştırmada öğretmenlerin yaşam becerileri eğitimine dair algıları da incelenmiştir. Öğretmenlerin önemli bir çoğunluğunun öğrencilerde sosyal ve duygusal yaşam becerilerinin geliştirilmesi bakımından eğitim sisteminin yeterli olmadığını belirttiği ve gerekçe olarak müfredatta bulunan yetersizlikleri gösterdikleri belirtilmiştir.

Yapılan pek çok araştırma yaşam becerilerinin erken yaşlardan itibaren kazandırılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. İtalya'da yapılan bir nitel çalışmada, çocukların duygusal yeterliliklerini ve yaşam becerileri edinimlerini olumlu yönde etkilemede okul öncesi eğitim ortamlarında kurulan güvenli ve sıcak ilişkilerin etkisi ortaya konulmuştur (Colombini, 2014). Amerika'da Michigan State University'nin MSU Extension, 2013 raporuna göre, ilkokul öncesi dönemde yaşam

becerilerinin öğretilmesinin çocukların hem bilişsel hem sosyal-duygusal gelişimi için zemin hazırladığı ortaya konulmuştur. Yine Amerika'da kamusal sağlık stratejileri kapsamında 2023 yılında yayınlanan Healthy People 2030 raporları, okul öncesi dönemde çocuklarda yaşam becerilerinin gelişiminin desteklenmesinin ileriki yaşamda sağlık davranışları ve genel yaşam kalitesi üzerinde kalıcı etkileri olduğunu ortaya koymuştur. İngiltere'de Royal Foundation Centre for Early Childhood tarafından yayımlanan 2025 tarihli "Shaping Us Framework" adlı raporda, 0–5 yaş döneminde sosyal ve duygusal becerilerin temellerinin atıldığı belirtilmiş; empati, öz düzenleme, iletişim ve zihinsel esnekliğin bu dönemde gelişmesinin kritik olduğuna dikkat çekilmiştir.

Göktürk (2014) tarafından yürütülen yarı-deneysel çalışma, okul öncesi 4 yaş çocuklara uygulanmış yaşam becerileri programının sosyal-duygusal uyum ve benlik algısında olumlu etki sağladığını ortaya koymuştur. Türkiye'de ise Şanlıurfa'da yapılan Güney(2021) tarafından yapılan nicel araştırmada okul öncesi eğitime devam eden 48–72 aylık çocukların yaşam becerilerine yönelik puan ortalamalarının farklı değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. Çalışma, iki yıl okul öncesi eğitim alan çocuklarda yaşam becerilerinin daha yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Aksaray'da Uçkun (2023), tarafından gerçekleştirilen bir başka çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarının yaşam becerileri düzeylerinin cinsiyet, eğitim düzeyi, ailenin okuma alışkanlığı gibi çeşitli demografik değişkenlere göre anlamlı biçimde farklılaştığını ortaya koymuştur. Bulgular, yaşam becerilerinin gelişimi için erken müdahalenin önemini desteklemektedir (Uçkun, 2023). İlhan İyi vd.(2023) yaptıkları araştırmada, Ankara'da görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin yaşam becerilerinin erken yaşta çocuklara kazandırılmasına ilişkin görüşlerini incelemiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu bu becerilerin erken yaşta kazandırılmasının önemine inanmakta olduklarını fakat uygulamaya ilişkin yeterli materyalin bulunmadığını belirtmiştir. Ayaz vd. (2025) tarafından oluşturulan sistematik derlemede, hem Türkiye'den hem uluslararası kaynaklardan elde edilen verilerle erken çocukluk döneminde yaşam becerileri eğitiminin çocukların bilişsel, duygusal, sosyal ve motor gelişim üzerinde olumlu etkiler sunduğu ortaya konulmuştur.

Bu doğrultuda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Dünya Sağlık Örgütünün yayınladığı yaşam becerilerini baz alarak 2011 yılında "Gençler İçin Yaşam Becerileri-I" kitabını yayımlamıştır. Kendini tanıma ve Kişisel Gelişim, Etkili İletişim, Karar Verme ve Problem Çözme, Stresle ve Zorluklarla Başa Çıkma, Empati ve Sağlıklı İlişkiler Kurma başlıklarına yer veren kaynak 14-18 yaş arası gençlere yaşam becerilerini kazandırmak amacıyla eğitimciler, gençlerle çalışan psikolojik danışmanlar, sosyal hizmet uzmanları ve aileler için hazırlanmıştır. Gençlerin kişisel gelişimlerine katkı sağlamak, iletişim becerilerini güçlendirmek, stresi yönetmelerine, karar verme ve problem çözme becerilerinin gelişimine katkı sağlamak amacıyla uygulayıcı için açıklamalara, bireysel ve grup etkinliklerine ve değerlendirme bölümlerine yer verilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Temel Eğitim Genel Müdürlüğü ise 2024 yılında "Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı"nı yayımlamıştır. Yayımlanan etkinlik kitabı, öğrencileri bilişsel, duyuşsal, sosyal, fiziksel ve ahlaki gelişim yönlerinden bir bütün olarak desteklemeyi hedeflemektedir. Öğrencilerin gündelik yaşamda karşılaştıkları problemleri çözebilmelerine, etkili karar verebilmelerine ve topluma uyum sağlayabilmelerine yönelik etkinlikler içermektedir.

Etkinlik kitabında yaşam becerileri beş ana başlık altında ele alınmıştır: Aile Hayatım, Kişisel Bakım ve Hijyen, İletişim ve Sosyal Beceriler, Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci, Yaratıcılık ve Girişimcilik. Her başlık altında, öğrencilerin hem ev ortamında hem de okul ortamında uygulayabilecekleri, onların aktif katılımını destekleyen etkinlikler bulunmaktadır. Böylece, öğrencilerin yaşam becerilerini günlük hayatla bütünleştirmelerine imkân tanınmaktadır. Kitapta etkinlikler; öğrencilere problem çözme, eleştirel düşünme, empati, iletişim, iş birliği, yaratıcılık ve sorumluluk bilinci kazandırmayı amaçlayan uygulamalı etkinlikler olarak hazırlanmıştır. Öğrencilerin, yaparak yaşayarak öğrenmeleri ve kendi yaşamlarına öğrendiklerini aktarabilmeleri ön planda tutulmuştur.

Etkinlik kitaplarına paralel olarak yayımlanan Yaşam Becerileri Uygulama Kılavuzu Kitabı, öğretmenlere rehberlik edecek açıklamalar, öneriler ve uygulama yönergeleri sunmaktadır. Bu kitapta öğretmen ve velilere yönelik olarak öğrencilerin gelişimlerinin takip edilebilmesi için Yaşam Becerileri Gözlem Formu yer almaktadır. Bu form, öğrencilerin yaşam becerileri alanındaki ilerlemelerinin öğretmen ve veliler tarafından sistemli şekilde gözlenmesine imkân tanımaktadır. Böylece öğretim süreci yalnızca etkinliklerin uygulanmasıyla sınırlı kalmamakta, gelişimin izlenmesi ve geri bildirimlerle desteklenmesi de sağlanmaktadır.

Bu yönleriyle söz konusu kitap ve kılavuz, ilkokul düzeyinde yaşam becerileri öğretimine yönelik Türkiye'de geliştirilen en güncel ve kapsamlı materyallerden biridir. Ayrıca bu çalışma, yaşam becerileri üzerine yapılan önceki araştırmalardan farklı olarak, ilkokul düzeyinde kullanılan özgün bir materyal olan Yaşam Becerileri ilkokul Etkinlik Kitabı'nın uygulanabilirliğini ve etkisini öğretmenlerin görüşlerine dayanarak sistematik biçimde ele alması bakımından alandaki önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmada 'Sınıf öğretmenleri, Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı'nın yaşam becerilerinin kazandırılmasına katkısını nasıl değerlendirmektedir?" sorusuna cevap aranmaktadır.

1.2.1. Alt Problemler

1. Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler yaşam becerileri öğretimi için yeterli midir?

2. Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler öğrencilerin düzeyine uygun mudur?

3. Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler uygulanabilir midir?

4. Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler yaşam becerilerini öğrencilere ne düzeyde kazandırıyor?

1.2.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı'nın yaşam becerilerinin kazandırılmasındaki rolünü sınıf öğretmenlerinin değerlendirmeleri üzerinden belirlemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bireyin içinde yaşadığı topluma uyum sağlaması, sorunlarıyla başa çıkması ve kaliteli bir yaşam sürmesi için temel yaşam becerilerini edinmiş olması oldukça önemlidir (Özmete, 2008). Temel eğitim ise bireyin yaşamı boyunca kullanacağı bilgi ve becerilerin kazanılması açısından da temel olma özelliğine sahiptir.

İlkokullarda bireylerin sonraki kademelerdeki öğrenim yaşamına temel oluşturacak bilgilerin yanında yaşamın diğer alanlarında dil, din, etnik kimlik gözetmeksizin insani değerleri önemseyen, başka canlıların yaşamlarına saygı gösteren, kendisiyle ve yaşadığı çevreyle barışık, hür iradesiyle karar verebilen, sorunlarıyla başa çıkabilen, barış yanlısı ve kendine ait düşünce ve çözümler üretebilen, çevresindeki ve dünyadaki olaylara karşı duyarlı bireyler olabilmeleri için gerekli olan beceri, tutum ve değerlerin kazandırılması da amaçlanmaktadır (MEB, 2018; UNESCO, 2009; WHO, 1997).

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 2024 yılında uygulamaya konulan Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı ile ilkokul öğrencilerin zihinsel, sosyal, duygusal, fiziksel ve ahlaki gelişimlerinin bütün olarak desteklenmesi amaçlanmaktadır. Kitapta öğrencilerin yaşam becerilerini geliştirmeye yönelik olarak hem ev hem de okul ortamında aktif katılımı destekleyen etkinliklere yer verilmiştir.

Öğretmenlere yönelik olarak hazırlanan Yaşam Becerileri Uygulama Kılavuzu ise etkinliklerin uygulanmasına yönelik açıklamalar, öneriler ve yönergeler sunmakta; ayrıca öğrencilerin gelişimlerini izlemeye imkan veren Yaşam Becerileri Gözlem Formu ile süreci desteklemektedir.

Bu yönüyle söz konusu materyaller, ilkokul düzeyinde yaşam becerileri öğretimine yönelik Türkiye'de geliştirilen en güncel ve kapsamlı kaynaklardan biri olma özelliği taşımaktadır. Yayınlanan etkinlik kitabının öğrencilere katkılarının öğretmenlerin gözünden değerlendirilmesini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma ise:

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin öğrencilerin yaşam becerilerini kazanmalarına ne düzeyde katkı sağladığının belirlenmesi,

Yaşam becerileri İlkokul Etkinlik kitabının yaşam becerilerini öğrencilere kazandırmadaki etkililiğini ve yeterliliğini öğretmenlerin gözünden değerlendirmesi

İlkokul öğrencilerinin yaşam becerilerini edinmelerine yönelik çalışmaların literatürde sınırlı olması ve

Yaşam becerileri etkinlik kitabının yeni olması nedeniyle henüz yeterli sayıda araştırmaya konu edilmemiş olması

1.4. Varsayımlar

1. Anket uygulanacak öğretmenlerin anket sorularına içtenlikle cevap verecekleri varsayılacaktır.
2. Öğretmenlerin anket sorularına verdikleri yanıtların gerçeği yansıttığı varsayılacaktır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma, araştırmacı tarafından seçilen yaşam becerileri ve bu becerilere yönelik Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerle sınırlıdır.

2. Araştırma, 2024 yılında yayımlanan Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı ile sınırlıdır; bulgular yalnızca bu kitabın içeriği ve etkinlikleri çerçevesinde değerlendirilmiştir.

3. Araştırma, ankete katılan sınıf öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlıdır. Dolayısıyla elde edilen sonuçlar, yalnızca öğretmenlerin görüş ve değerlendirmelerini yansıtmaktadır.

4. Araştırma, çalışmanın yapıldığı dönem aralığı ile sınırlıdır. Bulgular, bu dönemde elde edilen verilerle sınırlı olup farklı zaman dilimlerinde yapılacak araştırmalar farklı sonuçlar ortaya koyabilir.

1.6. Tanımlar

Sınıf Öğretmenliği: İlkokullarda programa uygun olarak kendi sınıfındaki öğrencilerin öğrenim, ilgi ve ihtiyaçlarını gideren öğretmendir (Tekşen, 2013, s. 1).

Yaşam Becerileri: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF, 2002), yaşam becerilerini "Bilgi, beceri ve tutum arasındaki dengeyi sağlayan davranış değişikliği ya da davranış geliştirme" olarak adlandırılmaktadır.

Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı: Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2024 yılında yayımlanan ve öğrencilerde yaşam becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlik örneklerini içeren kitaptır (MEB, 2024)

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Yaşam Becerileri Tanımı

Yaşam becerileri kavramının tanımını yapabilmek için beceri kavramının ne olduğunu bilmek gerekir. Güncel Türkçe Sözlük (TDK, 2022) beceri kavramını "Bireyin fiziksel eğilimine ve almış olduğu eğitimin sonucuna göre bir işi beklenilen şekilde tamamlayabilme yeteneği" olarak tanımlamıştır. Bu tanımdan yola çıkarak yaşam becerileri için günlük hayatın getirdiği sorunlarla başa çıkabilme becerisi denilebilir.

Yaşam becerileri kavramını ilk ortaya koyan kurumlardan birisi olan Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 1997) yaşam becerilerini tanımlarken kişilerin hayatlarıyla ilgili doğru kararlar alabilmesi, karşılaştığı güçlüklerle baş edebilmesi ve çevresine uyum sağlayabilmesi becerilerini ön plana çıkarmıştır.

WHO, yaşam becerilerini "bireylerin günlük hayatın zorluklarıyla başa çıkmasına yardımcı olan olumlu davranışları içeren beceriler" olarak tanımlamıştır (WHO, 1997 s.1). Yaşam becerilerinin bilişsel yönün yanında davranışların duygusal ve sosyal boyutuyla da ilgili olduğu belirtilmiş ve bireylerin karar alma, etkili düşünme, sağlıklı sosyal ilişkiler kurma gibi becerilerinin gelişimindeki etkisi ifade etmiştir.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO, 2009) yaşam becerilerini; "Karar vermede, problem çözmede, eleştirel ve yaratıcı düşünmede, etkili iletişimde, sağlıklı ilişkiler kurmada, diğerleriyle empati kurmada ve zorlukların üstesinden gelmede ve yaşamlarını düzenlemede bireylere yardım eden kişisel, bilişsel ve kişilerarası yetenekler" olarak tanımlamıştır. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF, 2002) ise, yaşam becerilerini "Bilgi, beceri ve tutum arasındaki

dengeyi sağlayan davranış değişikliği ya da davranış geliştirme" olarak adlandırmaktadır.

UNESCO'ya göre yaşam becerileri, bireyi bilişsel, duyuşsal ve davranışsal yönden bir bütün bir şekilde ele alarak bireyin hem içsel ilerlemesine hem de çevreyle iletişimini güçlendirmesine katkı sağlar. Bu nedenle de bireyin hem kişisel gelişiminde hem de toplumun gelişim ve ilerlemesinde önemli bir işlevi vardır. Kazandırılabilir beceriler olan yaşam becerileri eğitim yoluyla davranışlara dönüştürülerek bireysel ve toplumsal gelişime etki edebilir.

Yaşam becerileri "*Teknik olmayan beceriler, sosyal beceriler, sosyal yeterlilikler, 21. yüzyıl becerileri*" olarak da isimlendirilmektedir. Yaşam becerileri, bireyleri insan ilişkileri yönünden, sosyal gelişim yönünden, üretim yönünden geliştirerek topluma kazandırır (Koran, 2020, s. 7-9). Tanımda kast edilen teknik olmayan beceriler diğer ismiyle "yumuşak beceriler" mesleki ya da akademik olmayan, bireylerin sosyal duygusal becerilerini kapsar. Kişiler arası ilişkiler, etkili düşünme, özyönetim, etkili iletişim gibi yeterliliklerle ilgilidir (WHO, 1997; Goleman, 2006).

Goleman'a göre bireyin yaşamla baş edebilme becerisi, çatışma çözme gücü, duygularını yönetebilme becerisi önce okul, ileride de iş yaşamında zeka katsayısına (IQ) göre daha etkilidir. Sosyal ilişkileri yönetebilme becerisi, toplumsal rollerin farkında olma ve uyum sağlama, öz yönetim, kendini ifade edebilme yeteneğini içeren yaşam becerilerinin öğretimi bu nedenle çok önemlidir. Goleman'ın yaşam becerileri yaklaşımı da sadece bilişsel başarılara değil, duygusal ve sosyal uyuma da odaklanır. Daha bütüncül bir yapıya sahiptir.

Spence (2003) Yaşam becerilerini, değişen sosyal şartlara ve isteklere adapte olabilen, çocukları davranışsal ve bilişsel açıdan bir bütün olarak ele alan örgütlenmeler olarak ele almıştır. Erbil ve diğerleri (2004) ise Yaşam becerilerini, bireyin yaşamında meydana gelecek değişimlerde etkin bir şekilde yer alması için gerekli yeterlilikler olarak tanımlamıştır. Eğitim yoluyla yaşam becerilerinin edinilerek bireyin hayatının kolaylaştırılması amaçlanmaktadır.

Bolat (2021), yaşam becerilerini bireyin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal açıdan bir bütün olarak geliştiren, bireysel ve toplumsal ilerlemeye katkı sağlayan etkili beceriler olarak tanımlar. Yaşam becerilerinin bireyin hem kendi yaşamında hem de çevresiyle olan ilişkilerinde gelişim sağladığını vurgular. Bolat'a göre bireyler yaşamları boyunca karşılaşacakları çeşitli zorluklarla işlevsel ve başarılı bir şekilde baş edebilme, problem çözme, iletişim kurma, karar verme, kendini tanıma, empati kurma gibi becerileri erken yaşlarda edindiklerinde bu becerileri daha sağlam temellere oturturlar. Bu nedenle eğitim sürecinin içinde yaşam becerilerin geliştirilmesi için uygulamalara ve etkinliklere yer verilmelidir.

Koran (2020), yaşam becerilerini bireye hem bireysel hem toplumsal açıdan katkı sağlayan beceriler olarak ifade eder. Bu becerilerin bireyin zorluklarla başa çıkma kapasitesini artırdığını, öz güven kazandırdığını, karar verme, kendini tanıma, topluma uyum ve iletişim becerilerini geliştirdiğini ve bireyi bilişsel, sosyal ve duygusal yönden desteklediğini belirtir. Yaşam becerilerinin küçük yaşta kazandırılmasının bireyin geleceğine önemli bir yatırım olduğundan bahsederken okullarda öğretmenlerin yönlendirmeleriyle ve çeşitli etkinliklerle bu becerilerin kazandırılmasının önemini vurgular.

Yayla Eskici ve Özsevgeç (2019), yaşam becerilerinin erken dönemlerde bireye kazandırılmasının önemine vurgu yapar. Bu becerileri sadece bilmek yeterli değildir, davranışa dökülebilmesi ise bireyin aktif katılımıyla, uygulamalarla olabilir. Bunun içinde öğrenilebilir beceriler olan yaşam becerilerine eğitimin programlarında yer verilmesi gerektiğini savunur. Yaşam becerileri bireyin hem özünü hem de toplumla ilişkilerini geliştiren, düzenleyen becerilerdir. Günlük yaşamda karşılaştığı problemleri çözmesinde, stresini yenmesinde, sosyal becerilerini geliştirmesinde, yaşam kalitesini artırmasında, akademik başarısını artırmasında, üst düzey düşünme becerilerine sahip olmasında bireye yardımcı olur.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD, 2015), yaşam becerilerinin akademik başarının yanında bireylerin iş, aile ve toplumsal ilişkilerinde de önemli olduğunu, yaşam kalitesini de etkilediğini ve sosyal ve duygusal becerileri kapsadığını vurgulamaktadır. Rapor, bireylerin kişisel gelişiminde ve uyum yeteneğinde

önemli olduğunu belirttiği yaşam becerilerinin öz düzenleme, içsel motivasyon, empati, iş birliği ve sebat etme yeterlilikleri geliştirmesini sağladığını ortaya koyar.

OECD'ye göre, yaşam becerileri aynı zamanda karakter gelişimini de destekler. Bu becerilerim öğrenilebilen, geliştirilebilen beceriler olduğu için ilkokuldan itibaren eğitim programlarına eğitimin merkezinde olacak şekilde yerleştirilse ve öğrencilere kazandırılırsa bireylerin sosyo-duygusal gelişimine katkı sağlayacağını belirtir.

Tanımlardan yola çıkarak yaşam becerileri şu şekilde özetlenebilir: bireyin sağlıklı, etkili bir yaşam sürmesini sağlayan, sonradan edinilen ve yaşam boyu kullanılması gereken becerilerdir. Kişiler bu becerilere sahip olduğunda kendi hayatlarının ve kararlarının sorumluluğunu alabilir. Karşılaştığı sorunlarla baş edebilir.

Yaşam becerileri, değişen sosyal koşullara uyumlanmayı sağlar. Sosyal becerilerin gelişiminin yanında bilişsel ve davranışsal yönden de destekleyerek çocukların bir bütün halinde ilerlemelerini sağlar (Spence, 2003).

2.2. Yaşam Becerilerinin Temel Özellikleri

Bilişsel, sosyal, duygusal gelişime katkıları olan ve bireylerin tüm yaşamları boyunca hayatlarında destek olacak olan yaşam becerileri farklı kaynaklarda farklı şekilde sınıflandırılsa da hepsi temelde benzer özelliklere sahiptir.

Temel Özellikleri:

1.Geliştirilebilir Olması: Yaşam becerilerinin ilkokul çağından itibaren edinilmesi daha önemli olmakla birlikte her yaşta eğitim yoluyla edinilebilir, deneyimle geliştirilebilir, yaşam boyu öğrenilebilir becerilerdir (Türkdoğan & Dönmez, 2021)

WHO (1999), yaşam becerilerini çocukluk döneminden itibaren kazandırılan ve süreç içerisinde yaşanan bireysel ve toplumsal değişimlere bağlı olarak geliştirilebilen beceriler olarak tanımlar. UNESCO (2015) ise yaşam becerilerinin hem okulda hem de okul dışı ortamlarda geliştirilebilen akademik, duygusal ve sosyal yönden çok yönlü katkı sağlayan beceriler olarak tanımlamaktadır.

Botvin ve Griffin (2004) yaşam becerileri eğitimi verilen gençlerde riskli davranışların (sigara, zorbalık, alkol) azalırken stresi yönetme, özdenetim, karar verme becerilerinde belirgin bir gelişme olduğunu ortaya koymuştur. Ankara'da İyi (2024) tarafından uygulanan yaşam becerileri eğitim programında, 60–72 aylık çocuklara 12 haftalık bir program uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, deney grubunun iletişim, problem çözme, sosyal uyum ve genel yaşam becerileri açısından anlamlı gelişim gösterdiği ortaya konulmuştur. Bu araştırmalar yaşam becerilerinin geliştirilebilir olduğuna ilişkin kanıt sunmaktadır. Aksoy (2003) Türkiye'de ilkokul öğrencileriyle yaptığı deneysel araştırmasında yaşam becerileri eğitiminin çocuklarda sosyal becerilerde anlamlı bir artış sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

2. Duruma Uygunluk ve Esneklik: Yaşam koşulları sürekli değişir ve bireylerin de değişen bu koşullara uyum sağlayabilmeleri için esnek olmaları gerekir. Bu nedenle yaşam becerileri de belli davranış kalıplarını içermez, duruma uygun tepkiyi, davranışı ortaya koyabilme becerisini geliştirir (Korkmaz ve Şahin, 2018).

UNICEF (2012) yaşam becerileri tanımında bu becerilerin değişen koşullara uyabilen, esnek, farklı yaş gruplarına uyarlanabilen beceriler olduğunu belirtir. Bu da yaşam becerilerini durağan değil, duruma uyan ve esnek yapar. Duruma uygun olmak yaşam becerilerinin farklı kişilik özelliklerine, yaş gruplarına, kültürlere göre farklı şekillerde kazanılmasını ve kullanılmasını anlatır. Esneklik ise bireylerin değişen şartlara uygun olarak yaşam becerilerini transfer edebilmesi, uyarlayabilmesidir.

WHO (1999), yaşam becerilerinin evrensel olmakla birlikte öğrenilen yerin, koşulların, öğrenen kişinin özelliklerinin dikkate alınarak uyarlamalar yapılması gerektiğini belirtir. Örneğin, 'Stresle başa çıkma' farklı yaş gruplarında, farklı yerlerde farklı anlamlar kazanabilir.

Yapılan araştırmalarda da yaşam becerilerinin esnek ve duruma uyarlanabilir oluşu üzerinde durulmuştur. Clarke (2009), yaşam becerilerinin belli bir kalıpla öğretilmesinin verimsiz olduğunu, öğrenciye ve ortama göre esnek olunması gerektiğini ortaya koymuştur. Ve yaşam becerilerinin uyarlanabilir ve esnek beceriler

olduğunu belirtmiştir. Yüksel ve Sağlam (2012) ise yaşam becerilerinin öğretiminde çevre etkisine dikkat çekmiş ve değişen çevresel şartlara uyum sağlayacak esnek programların yaşam becerileri öğretiminde etkili olduğunu ortaya koymuştur.

3. Bilişsel, Sosyal ve Duygusal Boyutun Bütünleşmesi: Yaşam becerileri bireylere çok yönlü katkı sağlar. Küçük yaşlardan itibaren kazandırılacak yaşam becerileri ile bireylerin sağlıklı ve dengeli bir gelişim süreci geçirmeleri, sosyal becerilerinin, duygusal yeterliliklerinin ve bilişsel işlevlerinin gelişmesi mümkün olacaktır (Garaigordobil, 2006).

Bilişsel, sosyal ve duygusal beceriler birbirini destekleyen ve birbirinin gelişimine katkı sağlayan niteliktedir. Bilişsel beceriler çevreyi anlamayı, edinilen bilgileri analiz etmeyi ve etkili kararlar almayı kolaylaştırır. Sosyal beceriler olan iş birliği, empati, etkili iletişim gibi beceriler alınan kararların toplumda uygulamaya geçirilmesine katkı sağlar. Duygusal beceriler tüm bu süreç boyunca içsel gelişimi ve ilerlemeyi destekler, sağlıklı bir duygusal zeminde oluşumuna katkı sağlar (Goleman, 1995).

Eğitim kurumlarında da yaşam becerilerinin bu üç boyutunun bir arada ele alınması oldukça öneme sahiptir. Bireylerin düşünmeyi, düşündüklerini paylaşmayı ve bu süreçler boyunca da duygularını yönetmeyi öğrenmesi gerekmektedir. Bu sayede başarılı, toplumla uyumlu ve sağlıklı bireyler yetiştirilebilir (OECD, 2019).

4. Evrensel Niteliğe Sahip Olması: İletişim, eleştirel düşünme, empati, karar verme, motivasyon gibi yetkinlikleri barındıran yaşam becerileri ülkelere göre kültürel farklılıklar gösterse de tüm bireylerin bütünsel olarak gelişimlerini destekler (UNICEF, 2012).

Yaşam becerilerinin evrensel olması, kültürler üstü bir nitelik taşıması ve bireylerin yaşamla uyumunda temel bir gereklilik olması ve tüm insanlar tarafından edinilmesi gereken yaşamın her alanında geçerli ortak beceriler olması anlamı taşır. Farklı ülkelerin farklı kültürleri, ekonomik sistemleri ve eğitim politikaları olsa da yaşam becerileri evrensel nitelik taşıması nedeniyle tüm insanların üretken, anlamlı ve verimli bir yaşam sürebilmelerine katkı sağlar. Bu da yaşam becerilerini duruma göre

esnek olabilen ama özünde yapı ve işlev olarak evrensel nitelik taşıyan beceriler yapar (UNICEF, 2012).

Botvin ve Griffin (2004), farklı ülkelerde uygulanan yaşam becerileri eğitim programlarını incelemiş ve kültürel farklılıklardan kaynaklanan esnekliğe rağmen yaşam becerilerinin bireylere benzer katkılar sağladığını ortaya koymuştur.

5. Günlük Yaşama Uygulanabilirlik: Yaşam becerileri bireylere kişilerarası ilişkilerde, problem çözme ve karar verme gibi günlük yaşam etkileyen hallerde destek olan, olumlu katkı sağlayan becerilerdir (WHO, 1997). Yaşam becerileri bireyleri duygusal ve sosyal gelişimini olumlu yönde etkiler. İletişim, stresi yönetme, öz farkındalık, karar verme becerileri yaşama uyarlanabilir ve yaşamı kolaylaştıran, zenginleştiren becerilerdir. Örneğin; yaşam becerilerinden olan problem çözme ve karar verme becerileri hem günlük hem akademik hem de mesleki yaşamda bireye yardımcı olacak becerilerdir. İş yerinde yaşanan bir iletişim sorununda empati ve duyguları yönetme becerisi sorunun etkili çözümüne yardımcı olabilir (UNICEF, 2012)

Güvenli ve sağlıklı bir yaşama sahip olma beden sağlığını korumaya yönelik etkili ve sürdürülebilir kararlar alma ve beslenme alışkanlıklarını düzenleme, bağımlılıklardan korunma gibi uygulamalar yaşam becerilerinin bireyin yaşamına sağlayacağı günlük katkılardandır (Yıldırım ve Ekinci, 2020). Aynı şekilde teknoloji etkili kullanmak, uygulamalarda aldatılmamak ya da bu uygulamalarda zamanı etkili ve verimli kullanmak, yararlı olabilecek içerikleri tercih edebilmek için eleştirel düşünme ve sorgulama becerilerini kullanmak yaşam becerilerinin günlük hayata etkileri arasındadır (Trilling ve Fadel, 2009).

6. Birbirini Destekleyici Nitelikte Olması: Yaşam becerileri ayrı ayrı geliştirilse de birbirini destekleyen, birbiriyle etkileşim halinde olan çok boyutlu becerilerdir. Yaşam becerileri birbirini tamamlayan, destekleyen bütüncül bir yapı içindedir. Yaşam becerilerinin bu özelliği bu becerilerin öğretiminde çoklu kazanımlar elde etmeyi sağlar (WHO; 1997).

Yaşam becerileri yapılan sınıflandırmalarda genel olarak bilişsel, duygusal ve sosyal boyutlara ayrılsa da bu keskin bir ayrım değildir. Örneğin; iletişim becerisi empatiyle birlikte sosyal uyumu artırır. Eleştirel düşünme, stresi yönetme becerileri karar verme becerisini kullanırken önemli bir destek sağlar. Birbirinden bağımsız değil, birbiriyle bağlantılıdır. Örneğin, etkili iletişim becerisi geliştikçe empati yeteneği de artar; öz düzenleme becerisi olan bir çocuk aynı zamanda karar verirken de daha bilinçlidir (Türkdoğan & Kantemir, 2018).

Günlük hayatta da nadiren bir sorunun çözümünde tek bir yaşam becerisi yeterli olur. Çoğu zaman birden fazla beceri birbiriyle iç içe geçmiş bir halde kullanılır. Bir iş görüşmesinde etkili iletişim, kendini tanıma, özgüven, stresi yönetme, karar verme becerileri aynı anda kullanılır (OECD, 2018).

Yaşam becerilerinin birbiriyle ilişki içinde olması bu becerilerin öğretiminde de bütüncül bir yaklaşımın kullanılmasını gerektirir. Yaşam becerilerinin birbiriyle ilişkilendirilerek, birbirini destekleyecek şekilde sunulması bireylerin tüm yönleriyle dengeli bir şekilde gelişmesini sağlar ve uygulanan programlarında etkililiğini artırır (Gülveren, 2019).

2.3. Yaşam Becerilerinin Sınıflandırılması

Yaşam becerileri kavramıyla bireylerin günlük yaşamında ihtiyacı olacak kişisel ve sosyal becerilerden bahsedilmektedir (UNICEF, 2004). Ancak bu becerilerin ne olduğu ile ilgili olarak alan yazında farklı sınıflandırmalar bulunmaktadır.

UNESCO (2000); "Bütünsel yaşam becerileri, koşula özgü yaşam becerileri, okula özgü yaşam becerileri ve diğer yaşam becerileri" olmak üzere dört başlık altına yaşam becerilerini toplamıştır. Bütünsel yaşam becerileri, bireyin eleştirel ve yaratıcı düşünme ile ekonomik ve mesleki yeterliliklerini geliştirmeyi kapsamaktadır. Koşula özgü yaşam becerileri, bireyin yaşadığı çevreye ve toplumsal rollerine uygun olarak sağlık, çevre bilinci, aile yaşamı ve cinsiyet rolleri gibi temalardan oluşmaktadır. Okula özgü yaşam becerileri ise eğitim ortamlarına özgü geliştirilen iletişim, iş birliği,

zaman yönetimi gibi becerileri kapsar. Diğer yaşam becerileri başlığı altında ise kişisel hijyen, problem çözme, empati, öz denetim, güvenli davranış geliştirme, duygusal farkındalık gibi hem bireysel sağlık ve gelişim ile ilgili hem de sosyal ilişkileri destekleyen beceriler bulunmaktadır.

Ayrıca UNESCO (2000), yaşam becerilerini farklı yaş grubu, evrensel değerler, kültür ve bireysel gelişim ihtiyaçlarını dikkate alarak sınıflandırmış ve aslında farklı ülkelere ait eğitim sistemlerinin bu becerileri içinde barındıran eğitim programları hazırlayabilecekleri şekilde yapılandırmıştır. Erken yaştan itibaren eğitim yoluyla bireylere kazandırılması gereken bu beceriler bireylerin hem kişisel gelişim ve ilerlemesine hem de toplumda var olabilmelerine olanak sağlamaktadır.

WHO(1997), yaşam becerilerinin bireylerin kişisel yaşamına sağlayacağı katkının yanında toplumla ve çevreyle ilişkilerini de olumlu yönde desteklediğini belirtmiştir. Bu becerileri on başlık altında toplamıştır. Bu beceriler; Karar Verme, Problem Çözme, Yaratıcı Düşünme, Eleştirel Düşünme, Etkili İletişim, Kişilerarası İlişkiler, Kendinin Farkında Olma, Empati, Duyguları Yönetme, Stresi Yönetmedir.

Bu beceriler, bireyin yalnızca bireysel gelişimini değil sosyal uyumunu, psikolojik dayanıklılığını ve yaşam kalitesini artırmayı da amaçlayan çok yönlü becerilerdir. WHO, bu becerilerin küçük yaşlardan itibaren yapılandırılmış eğitim programlarıyla kazandırılmasının bireylerin ruh sağlığı, toplumsal ilişkileri ve akademik başarıları üzerinde olumlu etkiler yarattığını belirtmektedir.

OECD (2015), yaşam becerilerini 21. Yüzyıl Becerileri olarak görmektedir. Bu becerilerin kişilere bireysel katkılarının yanında toplumsal refah ve sorumluluk bilinci için önemine dikkat çeker. OECD'nin yaşam becerileri sınıflandırması üç temel başlık altında sunulmaktadır: Bilişsel Beceriler (Eleştirel Düşünme, Problem Çözme, Yaratıcı Düşünme, Analitik Akıl Yürütme, Alansal Bilgi İşleme), Sosyal ve Duygusal Beceriler (Empati, Etkili İletişim, Kişilerarası İlişkiler Kurma, Sorumluluk Alma, Duyguları Yönetme), Üst Bilişsel Beceriler (Öz Farkındalık, Öz Düzenleme, Öz

Değerlendirme, Öğrenmeyi Öğrenme). Bu sınıflandırma, bireylerin hem öğrenme süreçlerini yönetmelerini ve kendi öğrenme sorumluluklarını üstlenmeleri hem de toplumsal bağlamda etkili ilişkiler kurmalarını destekleyecek becerileri kapsamaktadır.

Hendrick (1998),'e göre yaşam becerileri bireylerin kişisel gelişimlerini destekleyen ve başkalarıyla sağlıklı iletişim kurmalarını sağlayan, karşılaştıkları zorluklarla baş etmelerine yardımcı olan öğrenilebilir temel yetkinliklerdir.

Hendrick'e göre bu becerinin üç temel boyutu vardır:

1. Kendini yönetme (self-managment)
2. İlişkileri yönetme (relationship management)
3. Karar alma ve sorumluluk bilinci geliştirme (responsible decision-making)

Bu beceriler bireyin okul yaşamından başlayarak sosyal yaşamında ve ileride iş yaşamında başarılı olabilmesine, kendine gerçekleştirebilmesine katkı sağlar. Erken yaşta kazanmanın çok önemli olduğunu savunduğu bu becerilerin etkili düşünme ve karar verme yönünden bireyi geliştireceğini ve toplumsal yaşamına da olumlu yönde katkı sağlayacağını savunur.

Hendrick (1998), yaşam becerileri öğretiminde geleneksel öğretim yöntemleri yerine deneyime dayalı, uygulamalı yöntemlerin kullanılması gerektiğini belirtir. Ancak böyle okullarda daha özgüvenli, kendini ifade edebilen, iletişimi kuvvetli bireyler yetişebileceğini savunur. Yaşam becerileri ile yetişen bireylerin toplumun ilerlemesine, demokrasinin gelişmesine katkı sağlayabileceğini ortaya koyar.

Hendrick (1998), yaşam becerilerinin kazandırılırken bireylerin yaşına ve gelişim dönemlerine dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir. İlkokul çağına denk gelen 6-11 yaş grubu çocuklar için kazandırılması gereken yaşam becerilerini bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlar altında sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırmaya göre;

Bilişsel boyutta, karar verme, problem çözme, iletişim kurma ve planlama yer almaktadır. Bu beceriler, çocuğun akademik ve günlük yaşamda düşünme, değerlendirme ve uygulama kapasitesini destekler. Duyuşsal boyutta, empati,

arkadaşlık kurma ve sürdürme, öz denetim, öz farkındalık ve stresle başa çıkma becerileri bulunmaktadır. Bu beceriler, çocuğun duygusal farkındalığını artırır, sosyal ilişkilerin daha sağlıklı bir zemine oturmasını sağlar. Davranışsal boyutta ise kendine güven becerisi, bireysel yeterlilik duygusunun gelişmesi, öğrenmeye açık olma ve zorluklarla mücadelede cesaretli olma öne çıkmaktadır.

Gazda (1984), yaşam becerileri alanında öncü isimlerden biridir. Yaşam becerilerini bütüncül bir bakış açısıyla ele almıştır. Yaşam becerilerinin bireylerde hem kişisel gelişimi hem de toplumla uyum halinde yaşamayı destekleyen beceriler olduğunu savunmuştur. Bu doğrultuda yaşam becerilerini üç temel kategori altında sınıflandırmıştır: kişisel, sosyal ve bilişsel yaşam becerileri.

Kişisel yaşam becerileri, bireyin kendinin farkın olması, yaşamını düzenleyebilmesi, öz güven geliştirmesi açısından önemli görülmektedir. Bu başlıkta yer alan beceriler; kendini tanıma, benlik saygısı, empati, hedef belirleme ve plan yapma, zaman yönetimi ve stresle başa çıkmadır. Sosyal yaşam becerileri, bireyin sosyal çevresiyle ve toplumla ilişkilerini sağlıklı biçimde sürdürmesini amaçlamaktadır. Bu başlıkta; etkili iletişim kurma, ilişki kurma, çatma ve sürdürme, grup çalışması, problem çözme, karar verme ve sosyal sorumluluk becerileri yer almaktadır.

Bilişsel yaşam becerileri ise öğrenme süreçleriyle ilişkilidir. Akademik başarıyı ve zihinsel gelişimi destekler. Bu grupta; öğrenme stratejileri, eleştirel düşünme, problem çözme, odaklanma ve dikkat kontrolü becerileri yer almaktadır. Gazda'nın bu sınıflandırması, yaşam becerilerinin bireyin tüm yönleriyle gelişimine yardımcı olan bir yapı olduğunu vurgulamaktadır.

MEB 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programında yaşam becerilerine gruplandırma olmaksızın yer vermiştir. Programda yaşam becerilerine ilişkin doğrudan etkinlik ve uygulamalara yer verilmese de kazanımlar yaşam becerilerini kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır.

Hayat Bilgisi Öğretim Programında yer verilen beceriler şu şekildedir: Problem Çözme, Karar Verme, Yaratıcı Düşünme, Eleştirel Düşünme, Bilgiye Ulaşma ve Kullanma, Zamanı Planlama, Hedef Belirleme, Neden- Sonuç İlişkisi Kurma, Etkili İletişim Kurma, İş Birliği Yapma, Grup İçinde Sorumluluk Alma, Kurallara Uyma, Toplumsal Kurallara Saygı, Arkadaşlık İlişkilerini Geliştirme, Katılım Sağlama(aile-toplum-okul), Öz Farkındalık, Duygularını Tanıma ve İfade Etme, Duygu Düzenleme, Öz Güven Geliştirme, Öz Disiplin

2.4. Yaşam Becerilerinin Eğitim Sistemindeki Yeri

Sürekli değişen ve gelişen günümüz dünyası bireylerden yalnızca bilgiyi edinmelerini değil edindikleri bilgiyi kullanarak sorun çözmelerini, yaşam kalitelerini artırmalarını, topluma ve hayata uyum sağlamalarını, yaratıcı ve üretken olmalarını beklemektedir. Bilginin böyle işlevsel bir şekilde kullanılabilmesi de bilişsel, duygusal ve sosyal becerilerin birlikte bir bütün olarak gelişebilmesine bağlıdır. Bu da bireyi kişisel olarak geliştiren ve topluma hazırlayan eğitim kurumlarının problem çözme, stresi yönetme, empati kurma, etkili iletişim gibi yaşam becerilerini bireylere kazandırmasını gerektirmektedir (UNESCO, 1996).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), yaşam becerilerinin küçük yaşlardan itibaren eğitim yoluyla öğrenilmesinin ilerleyen yıllarda da bireyin hayat kalitesine ve topluma uyumuna katkı sağlayacak donanımlar olduğunu savunmaktadır. Karar verme, problem çözme, yaratıcı ve eleştirel düşünme, kendini tanıma, empati kurma, stresle baş etme yetkinliklerini yaşam becerileri arasında saymaktadır (WHO, 1997). OECD (2018), yaşam becerileri tanımlarken bu becerilerin küresel düzeyde önemli olduğuna vurgu yapmış ve bireylerin sosyal beceri gelişimine, ekonomik yaşamda var olabilme potansiyellerine ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağladığını belirtmiştir.

Yaşam becerileri, bireyin günlük hayatın getirdiği problemleri çözmesinde, özgüven geliştirmesinde, kişilerarası ilişkilerinde kendini ifade edebilmesinde, stresi yönetebilmesinde, empatik yaklaşmasında, karar verme ve eleştirel düşünme

becerilerinin gelişmesinde etkili olan becerilerdir. Bu beceriler bireyi sadece akademik olarak desteklemekle kalmaz duygusal ve sosyal gelişimini de destekler (Türnüklü, 2000).

Yaşam becerileri eğitimi erken yaşlarda başlarsa daha etkili olarak bireylerin yaşamları boyunca gelişimlerini destekler. Bireylerin 21. Yüzyılın hızlı değişimlerine uyum sağlayarak hayatlarını devam ettirebilmeleri için yaşam becerilerine sahip olmaları gereklidir. Yaşam becerileri, sosyal gelişime de katkıda bulunur ve bireylerin iletişimini olumlu etkiler (Koran, 2020). Yaşam becerileri öğrencilerin hayatlarında yaşadıkları problemlerle baş edebilmelerinde katkı sağlar. Yaşam becerileri temelini kazanmış çocuklar daha empatik, yardımsever, sosyal davranışlar gösterip akranlarıyla olan iletişimlerinde daha fazla kabul görmektedirler. (Caprara vd., 2000).

Türkiye'de 2005 yılında yapılandırmacı eğitim yaklaşımının benimsenmesiyle yaşam becerilerini içeren kazanımlar programlarda yer almaya başlamıştır. Yaşam becerileri Hayat Bilgisi programı içinde 2018 programında yer almıştır ve ayrı bir alan olarak olmasa da program kazanımların içine yer verilmiştir. (MEB, 2018).

Millî Eğitim Bakanlığı, 2024 yılında Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı ve Yaşam Becerileri Ortaokul Etkinlik Kitabını yayınlayarak yaşam becerilerine ayrı bir alan olarak yer vermiştir. Bu etkinlik kitaplarının uygulanmasında yararlanılmak üzere yine 2024 yılında Temel Eğitimde Yaşam Becerileri Uygulama Kılavuzunu yayımlamıştır. Kılavuzda yaşam becerileri 21. Yüzyıl becerileri ile ilişkilendirilmiş ve erken çocukluk dönemiyle birlikte bireylere kazandırılması gereken yetkinlikler olarak tanıtılmıştır. Kılavuzda, yaşam becerilerinin bireylerde bilişsel, duygusal ve sosyal olarak bir bütün şeklinde gelişim sağladığı, bireylerin kişisel gelişimlerine ve hayata uyumlarına destek olduğu üzerinde durulmuştur (MEB, 2024).

Hangi düzeyde olursa olsun okullar öğrencileri kendi kendilerine yetebilen, başarılı ve huzurlu bir hayat sürebilen, bulunduğu toplumun sorunlarına duyarlı olarak yetiştirmeyi amaçlamalıdır (Kılıç, 2015). Demirel (2012) yaşam becerilerinin bireyi bilişsel, sosyal ve duygusal yönden bir bütün olarak geliştirmesi nedeniyle eğitimde yer almasının zorunlu olduğunu vurgulamıştır. Yaşam becerileri ile bireyler okuldan

edindikleri becerileri günlük hayata aktararak yaşamlarını düzenleyebilir. Karşılaştığı durumları değerlendirerek nasıl davranması gerektiğine karar verebilir.(Bahçeci ve Kuru, 2008).

Yaşam becerilerinin etkili bir şekilde edinilebilmesi için ders kitabının sınırlarından çıkarak uygulamaya dayalı etkinliklere ağırlık verilmesi gerekmektedir. Öğrencilere gerçek yaşamın içinden problemler sunularak, iş birliği içinde birlikte çalışmaya teşvik edecek etkinlikler bu becerilerin içselleştirmesine katkı sağlamaktadır (Garaigordobil, 2008; Arslan ve Yıldız, 2019).

2.5.Yaşam Becerilerinin İlkokul Düzeyinde Türk Eğitim Sistemi İçindeki Gelişimi

2.5.1.Yaşam Becerilerinin Hayat Bilgisi Dersi İçinde Gelişimi

Hayat Bilgisi dersi ilkokullarda okutulmaya başlanan ayrı bir ders olduğu günden bu yana bireylerin hem kişilik gelişiminin hem de toplumla uyumlarının gelişiminde önemli bir role sahip olan hayata hazırlık dersi olmuştur. Bireylerin hayata dair beceriler edinmesini sağlayan yalnızca bilişsel değil sosyal, duygusal yönden de bireye katkı sağlamayı amaç edinen bir derstir. Yaşam becerilerinin özellikle 2005 programında açık bir şekilde yer alması itibariyle iletişim, problem çözme, karar verme, öz düzenleme, empati kurma becerilerinin ön plana çıkması öğrencilerin hem bilişsel hem de sosyal-duygusal gelişimlerine katkı sağlamıştır. Ders içeriği değişen zaman ve ihtiyaçlarla bilgi aktarımından bireyleri etkili iletişim kuran, duyarlı kişiler olmalarına, kendilerini tanımalarına, karşılaştıkları problemler karşısında çözüm üretebilmelerine katkı sağlayan bir derse dönüşmüştür. Bu açıdan bakıldığında da yaşam becerileri öğretimi için en etkili dersin Hayat Bilgisi dersi olduğu söylenebilir (Demirel, 2012).

Hayat Bilgisi dersi John Dewey'in Türkiye'yi ziyaretinin ardından 1926 yılında yayınlanan eğitim-öğretim programından itibaren okullarda öğretilmeye başlanmıştır. Eğitimle insanlara yön verilerek toplumun ilerletilebileceği düşüncesinden hareketle

demokrasi bilinci, yurttaşlık kavramı gibi değerler Hayat Bilgisi dersinde okullarda öğretilmiştir. Yıllar içerisinde hem uluslararası hem de ulusal düzeyde yaşanan gelişmelerle Hayat Bilgisi öğretim programında da değişimler yaşanmıştır (Bütün, 2015). Bu değişimler yaşam becerilerinin programda yer almasını ve öğretimini de etkilemiştir.

Hayat Bilgisi dersinin amacı 1948 yılında çocukların çevre ve toplumla uyumlu, sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmeleri şeklinde belirlenmiştir. Aile ve sosyal çevrenin ders içeriği ile bütünleştirilmiş olması, çevreye duyarlı, sorumluluk sahibi, topluma uyumlu bireyler yetiştirme hedefinde olması, ezbere dayalı bir anlayış benimsenmesine rağmen öğrencilerin aktif olacağı yaparak yaşayarak öğrenme durumlarının da öğrenme süreci içinde yer alması yaşam becerileri ile örtüşen taraflarıdır. Bu nedenle yaşam becerileri ifadesi yer almasa da program içeriğinde yaşam becerileri öğretimine yer verilmiştir (MEB, 1948; Akyüz, 2021).

Bireysel farklılıklara dikkat edilmemesi ve beceri eğitimine yer verilmemesi 1948 programında önemli eksiklikler olarak görülmüş ve 1968 yılında yeni program okullarda okutulmaya başlanmıştır (Bektaş, 2013). Hayat Bilgisi dersinin içeriği 1968 Programı ile genişletilmiştir. Yapılan değişikliklerle öğrencilerin hem bireysel gelişimleri hem de sosyal gelişimleri ön plana çıkmaya başlamıştır. Böylece hem özgüvenli hem de toplum içindeki sorumluluklarına uygun hareket eden bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır (MEB, 1968). Bu programda öne çıkan doğayı ve çevreyi tanıma, kendini ifade etme, grupla uyum içinde olma ve sorumluluk alma, ahlak ve karakter eğitimi, günlük yaşamda kullanılacak el becerilerinin gelişimi becerileri ile çocukların yaşam becerilerinin gelişimine de katkı sağlanmıştır.

Hayat Bilgisi Dersinde 1997 İlköğretim Programında yapılan değişikliklerle yapılandırmacı yaklaşımdan söz edilemese de öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri dikkate alınmaya başlanmış, programın günlük yaşamla olan ilişkisi artırılmış ve aktif katılım önem kazanmaya başlamıştır (MEB, 1997).

Öğretim Programlarında yapılandırmacı yaklaşımın temel alınmaya başlandığı 2004 yılında yapılan değişikliklerle Hayat Bilgisi dersinde de aktif katılım, yaparak

yaşayarak öğrenme, iş birliği, sorgulama ve eleştirel düşünme ön plana çıkmaya başlamıştır. Program öğrenci merkezli bir hal almıştır. Öğrencilerin aktif olduğu, kendi öğrenme süreçlerini yönettiği etkinliklere yer verilmiştir. Programda bilgi verme değil öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal yönden gelişimleri ön plana çıkmaktadır. Bu durum yaşam becerilerinin öğretilmesinin de zeminini hazırlamıştır. Ayrıca yaşam becerileri arasında yer alan karar verme, etkili iletişim ve empati, sorumluluk alma, kendinin farkında olma gibi becerilerde programda yer almıştır (MEB, 2009).

Hayat Bilgisi dersinde 2018 yılında yapılan değişimlerle yaşam becerileri de daha ayrıntılı ve planlı hale gelmiştir. Programda 23 adet yaşam becerisi belirlenmiş ve kazanımlarla ilişkilendirilmiştir. Belirlenen yaşam becerileri şunlardır: "Araştırma, Bilgi ve iletişim Teknolojilerini Kullanma, Değişim ve Sürekliliği Algılama, Dengeli Beslenme, Doğayı Koruma, Girişimcilik, Gözlem, İletişim, İş Birliği, Karar Verme, Kariyer Bilinci Geliştirme, Kaynakların Kullanımı, Kendini Koruma, Kendini Tanıma, Kişisel Bakım, Kurallara Uyma, Mekanı Algılama, Milli ve Kültürel Değerleri Tanıma, Öz Yönetim, Sağlığını Koruma, Sorun Çözme, Sosyal Katılım, Zaman Yönetimi." Bu becerilerle öz farkındalığı yüksek, etkili iletişim kurabilen, empatik, eleştirel düşünen, topluma duyarlı, yaşam boyu öğrenen bireyler yetiştirmek hedeflenmiştir (MEB, 2018).

Ayrıca, yaparak yaşayarak öğrenmeyi destekleyen grup çalışmaları ve etkinliklere eğitim programlarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında ağırlık verilmiştir. Yaşam becerilerinin içselleştirilmesinde ve yaşama aktarılmasında bu öğrenme yöntem ve teknikleri de etkili olmaktadır (MEB, 2018).

Hayat Bilgisinde 2018 programıyla birlikte değerler eğitimine önem verilmiş, çocukların sosyal ve duygusal gelişimleri önemsenmiş ve yaşam boyu kullanabilecekleri becerilerin kazandırılması amaçlanmıştır. Empati, Dünya Vatandaşlığı, Çatışma Çözme, Davranış Düzenleme, Kendini İfade Edebilme öne çıkan yaşam becerilerindendir.

Son olarak 2024 yılında Hayat Bilgisi dersinde güncellemeler yapılmıştır. Programda öğrencilerin kendilerini, çevrelerini ve toplumu tanıması, sağlıklı ve

güvenli bir hayat yaşamaları, yaşadıkları yeri ve ülkelerini sevmeleri ve değerleri özümsemeleri, doğaya duyarlı olmaları bilim ve sanata değer veren araştırmacı ve üretken bireyler olarak yetiştirmek amacı öne çıkmaktadır (MEB,2024)

Programda beceri alanları belirlenmiş "Temel Düzeyde Kavramsal Beceriler, Bütünleşik Beceriler, Alan Becerileri, Sosyal- Duygusal Öğrenme Becerileri, Okuryazarlık Becerileri, Eğilimler ve Değerler olmak üzere yedi başlık altında toplanmıştır ve her bir başlık da kendi içinde alt bölümlere ayrılmıştır. Bu beceri alanları ile öğrencilerde analitik düşünme, problem çözme, karar verme, iletişim kurma, iş birliği yapma, empati geliştirme, öz farkındalık ve sorumluluk alma gibi yaşam becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır (MEB, 2024).

2.5.2.Yaşam Becerilerinin Sosyal Bilgiler Dersi İçinde Gelişimi

Türkiye'de 1975 yılı itibariyle Sosyal Bilgiler dersi ilkokullarda okutulmaya başlanmıştır. Yurttaşlık Bilgisi, Coğrafya, Tarih dersleri Sosyal Bilgiler dersi çatısı altında birleştirilmiştir.

Sosyal Bilgiler dersi, çevre ve toplumla uyumlu, hak ve sorumluluklarının farkında bireyler yetiştirmeyi amaç edinmiştir. Programda yaşam becerileri ifadesine yerilmemiş olsa da yaşam becerileri kapsamına giren problem çözme, sorumluluk sahibi olma, etkili iletişim kurma becerilerinin bireylere kazandırılması hedeflerine içeriklerde yer verilmiştir. Öğrencilerin aile bireyleri, sosyal çevreleri, okullarda öğretmen ve arkadaşları ile ilişkilerinde etkili dinleme, kendini ifade etme, saygılı olma becerilerinin gelişimine önem verilmiştir (Demircioğlu, 2005; Doğanay, 2002).

Yine yaşam becerileri kapsamına giren öğrencilerin ev ve okulda sorumluluk alması, çevreye duyarlı olması, yaşadıkları çevredeki sorunlara çözüm önerileri sunması, eleştirel düşünmesi, karar verme becerilerini kullanması üzerinde durulmuştur(Öztürk, 2008). Ayrıca bu programda kullanılan farklı yöntemler de yine yaşam becerilerinin kazanılmasını destekler niteliktedir. Grup çalışmaları iş birliğini

artırırken, drama ve rol yapma çalışmaları empati kurmaya, kendini ifade ve yaratıcılık becerilerine katkı sağlar (Doğanay, 2002).

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı yapılan değişikliklerle 1997 yılında yine yaşam becerileri ifadesi yer almasa da yaşam becerilerinden olan eleştirel düşünme, karar verme, empati, sorumluluk sahibi olma, etkili iletişim becerilerini kazandırmayı amaç edinmiştir. Ayrıca çevreyi tanıma, toplumsal rolleri tanıma ve toplumsal yaşama etkin katılıma da önem verilmiştir (MEB, 1997; Doğanay, 2002).

Program sadece bilgi kazandırma şeklinde değil, bu bilgileri günlük yaşamda kullanma olanağı sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Grup çalışmalarıyla etkili iletişim, iş birliği becerileri, günlük hayatta karşılaşılan problemlere çözüm üretmede karar verme ve yaratıcı düşünme becerileri, tarihi olaylara farklı açılardan bakarak eleştirel düşünme becerisi, drama etkinlikleriyle empati, kendini ifade etme becerileri kazandırılmıştır (Demirel, 2009).

Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 2005 yılı itibariyle köklü değişimler yaşanmıştır. Yapılandırmacı öğrenme kuramı bu programla ilk kez temel alınmıştır. Yeni programla öğrencilerin öğrenmenin merkezinde olmasıyla birlikte yaşam becerilerinden olan sosyal katılım, problem çözme, karar verme, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, sorumluluk sahibi olma, empati, etkili iletişim, iş birliği becerilerini kazanımlar aracılığıyla öğrencilere aktarmak programın amaçları arasında yer almaktadır (MEB, 2005).

Programda kullanılan öğrenme yöntemleri de yaşam becerilerinin kazandırılması açısından büyük öneme sahiptir. Grup çalışmaları, drama etkinlikleri, projeler yaşam becerilerinden olan sorumluluk bilincini, iş birliği, kendi ifade etme, etkili iletişim, eleştirel ve yaratıcı düşünme, karar verme becerilerini geliştirir (Demir, 2006).

Sosyal bilgiler programında 2013 yılında güncellenme yapılmış ve program öğrencilerin toplum ve dünya ile olan ilişkilerinde aktif katılım sağlamalarını amaç edinmektedir. Öğrencilere araştırma, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme,

iletişim, iş birliği yapma, zamanı etkili kullanma yaşam becerileri kazandırılarak edindikleri bilgi ve becerileri günlük yaşamlarında kullanmaları, karşılaştıkları problemlerle baş edebilmeleri ve hayata aktif katılmaları teşvik edilmektedir (MEB, 2013).

Sosyal Bilgiler Programında 2018 yılında yapılan değişikliklerle öğrencilere Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) kapsamında sekiz anahtar yetkinlik kazandırılmak istenmiştir. Bu beceriler; Anadilde iletişim, Yabancı dillerde iletişim, Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, Problem çözme ve analitik düşünme becerileri, Dijital yetkinlik (Bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin ve güvenli kullanma becerisi) Öğrenmeyi öğrenme (Kendi öğrenme süreçlerini planlama ve yönetme becerisi) Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, Girişimcilik (Yaratıcılık ve yenilikçilik becerileri) ve Kültürel farkındalık ve ifadedir. Bu beceriler arasında doğrudan ya da dolaylı olarak yaşam becerileri ile ilişkili olan beceriler vardır. Ayrıca değerler eğitimiyle de saygı, sorumluluk, empati, hoşgörü, iş birliği gibi yaşam becerilerinin kapsamına giren beceriler kazandırılması hedeflenmiştir. (MEB, 2018)

Programda yer alan öğrenme alanları ve bu alanlar içerisinde yer alan kazanımlar da yaşam becerileri öğretimine destek olmaktadır. Örneğin; Birey ve toplum öğrenme alanında empati, iş birliği, toplumsal rolleri anlama ve uyum, toplumsal sorunlara çözüm bulma karar verme becerileri, üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanı ile girişimcilik becerileri, kültür ve miras öğrenme alanı ile kültürel değerleri tanıma ve onları korumaya yönelik yaratıcı fikirler bulma becerileri geliştirilmektedir (Tonga ve Erdoğan, 2022).

Son yapılan değişikliklerle 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında beceriler beş grup altında toplanmıştır. Bu beceriler arasında yer alan sosyo-duygusal öğrenme becerileri (kendini tanıma ve yönetme, sorumluluk alma, sosyal bilinç) kavramsal beceriler (analiz, ilişkilendirme), okuryazarlık becerileri (Medya, dijital, çevre, vatandaşlık) ve beceriler arası ilişkiler yaşam becerileri kapsamına giren becerilerdir ve aynı yaşam becerilerinde olduğu gibi öğrencilerin çok yönlü gelişimi hedeflemektedir (MEB, 2024).

Sosyal-duygusal öğrenme becerileri olarak verilen benlik becerileri (öz farkındalık, motivasyon), Sosyal yaşam becerileri (İletişim, İş birliği, Sosyal Farkındalık) ve Ortak birleşik becerileri (Problem çözme, karar verme, sorumluluk alma) öğrencilerin günlük hayata katılımına ve günlük yaşam problemlerine etkili çözümler bulmalarına yardımcı olacak yaşam becerileridir (Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2024).

2.5.3. Yaşam Becerilerinin Fen Bilimleri Dersi İçindeki Gelişimi

Fen Bilimleri 1948 yılında ilkokullarda ders olarak okutulmaya başlanmıştır. Programda çevreyle etkileşim kurmaya, doğayı tanımaya yönelik yaşam becerileri kazanımını da olumlu yönde etkileyen bir yaklaşım temel alınmıştır. Yaşam becerileri içinde yer alan çevreyi tanıma, doğaya duyarlı olma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır (MEB, 1948). Verilen etkinlikler kimi zaman da yaşam becerilerinin gelişimine dolaylı olarak katkı sağlamıştır. Örneğin; öğrencilerden bitki yetiştirmeleri ve bu süreci gözlemlemeleri istenmiştir. Böylece öğrencilerde sorumluluk alma becerisi de geliştirilmiştir (Turan, 2010).

Fen Bilgisi Öğretim programında 1968 yılında yapılan değişiklikle Fen Bilgisi dersi sadece bilgi aktaran değil, bilgiyi yaşamda kullanan, üretken bireyler yetiştirme gayesinde olmuştur. Problem çözme, kendini ifade etme, grup içi iş birliği, çevreyi tanıma, gözlemleme ve koruma, neden-sonuç ilişkisi kurma, karar verme, problem çözebilme programın temel amaçlarındandır (MEB, 1968, s. 42). Bu amaçlar ve günlük yaşamda kullanılabilir becerilerin öğretimi programın, yaşam becerileri ile örtüşen yanlarıdır.

Ayrıca programda kullanılan Keşfederek öğrenme, Deney, gözlem, iş birliği çalışmaları öğrencilerin kendi öğrenmelerini yönetmelerini sağlamış ve sorumluluk alma, öz güvenli olma, kendini ifade etme, etkili iletişim, çevreye duyarlı olma gibi yaşam becerilerinin gelişmesini de desteklemiştir (Gömleksiz, 2004).

Fen Bilgisi dersinde 1997 yılında yayınlanan yeni öğretim programıyla günlük yaşam da kullanılacak becerilerin öğretimine önem verilmiştir (MEB, 1997). Yaşam

becerileri yine kavram olarak yer almasa da içerik ve hedef davranışlar bu becerilerin gelişimine katkı sağlayacak bir biçimdedir. Öğrencilere bilimsel düşünme yollarının kazandırılması, problem çözme, karar verme ve araştırma becerilerinin öğretilmesi, toplum ve çevre duyarlılığının aşılanması, grup çalışmalarıyla iş birliği, sorumluluk alma, iletişim becerilerinin geliştirilmesi sağlanmıştır. Bu beceriler yaşam becerilerinin de kapsamına girmektedir (Bayrak ve Erden, 2007).

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımın temel alındığı 2005 yılında Fen Bilgisi dersinde de önemli değişimler yaşanmıştır. Öncelikle dersin adı değişerek Fen ve Teknoloji Dersi olmuştur. Öğrencilerin araştıran, sorgulayan, problem çözebilen bireyler olarak yetişmeleri hedeflenmiştir (MEB, 2005). Programın giriş kısmında yer alan açıklamada öğrencilerin bilimsel düşünme becerileri kazanmaları, problem çözmeleri, karar verme süreçlerine katılmaları, etkili iletişim kurmaları, iş birliği yapmaları, girişimci bireyler olarak yetişmeleri hedefi belirtilmiştir (MEB, 2005). Bu hedefler doğrudan yaşam becerileri arasında yer almaktadır.

Programda bilimsel süreç becerilerinden olan gözlem, sınıflama, ölçme, tahmin, veri toplama, yorumlama becerilerinin kullanılmasına önem verilmiştir. Bu becerilerin kullanılması karar verme, mantıksal düşünme, bilgiye ulaşma yollarını öğrenme, sorumluluk alma becerilerinin de gelişimine katkı sağlamaktadır (Yaman ve Dede, 2007). Ayrıca programda kullanılan proje tabanlı öğrenme, sorgulama temelli öğrenme, drama ve rol yapma, problem temelli öğrenme, araştırma ve keşfetmeye dayalı öğrenme yöntemleri karar verme, eleştirel düşünme, problem çözme, empati becerilerinin gelişimini destekler (Uzun ve Keleş, 2010).

Fen ve Teknoloji dersi 2013 yılında Fen Bilimleri adını almış ve ders içeriği sadeleştirilmiştir. Günlük yaşamla bağlantı kurmanın yine önemli olduğu Fen Bilimleri dersinde yaşam becerileri bilişsel, duygusal ve sosyal becerilerle bütünleştirilmiştir (MEB, 2018).

Program bilimsel okuryazar, çevresine duyarlı, sorumluluklarının bilincinde bireyler yetiştirmeyi amaç edinmiştir. Ayrıca bilimsel süreç becerilerinin geliştirilmesi, problem çözme, karar verme, araştırma yapma, eleştirel düşünme,

bilimsel verileri yorumlama, çevresine ve topluma karşı sorumluluk sahibi, teknolojiyi bilinçli kullanan bireyler yetiştirmek de programın hedefleri arasındadır (MEB, 2018). Programda yer verilen beceriler WHO (1999)'un belirlediği yaşam becerileri ile örtüşmektedir.

Programda yer alan sorgulamaya dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, keşfederek öğrenme, modelleme ve rol yapma, aktif katılım ve grup tartışmaları öğretim yöntem ve teknikleri; öz yönelimli öğrenme, iletişim, problem çözme, karar verme, öz denetim gibi yaşam becerilerinin gelişmesinde etkili olmaktadır (Taşdemir ve Demirbaş, 2017).

Beceri temelli yaklaşımın ve disiplinler arası ilişkilerin önem kazanmasıyla 2018 programında öğrencileri öğrendikleri bilgilerle günlük hayatın problemlerini çözen, kendi sorumluluğunu taşıyabilen bireylere dönüşmeleri konusunda desteklemek hedeflenmiştir (MEB, 2018). Programın temel amacı, öğrencilerin bilimsel okuryazarlık kazanarak; bilimsel süreçleri anlayan, eleştirel düşünebilen, problem çözebilen ve çevresiyle etkileşim kurabilen bireyler olmalarını sağlamaktır. Yaşam becerileri, programda açık şekilde ifade edilen "bütünleştirici beceriler" başlığı altında ele alınmıştır.

Programda yaşam becerileri bütünleştirici beceriler olarak yer almış ve şu şekilde sınıflandırılmıştır: Bilimsel süreç becerileri, Eleştirel düşünme becerileri, Yaratıcı düşünme becerileri, İletişim ve iş birliği becerileri, Problem çözme ve karar verme becerileri, Girişimcilik, Dijital yeterlilik, Sorumluluk alma. Bu becerilerle hem akademik hem de toplumsal anlamda bireyleri geliştirmek hedeflenmiştir (MEB, 2018).

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile 2024 yılında yapılan değişikliklerle öncelikle dersin adı Fen Bilimleri olarak değiştirilmiş ve ders programında da güncellemeler yaşanmıştır. Yaşam becerileri yine bütünleştirici beceriler başlığıyla programda yer bulmuştur. Ayrıca program bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip edebilen, günlük yaşamla fen bilgisi arasında ilişki kurabilen, karar verme, problem çözme, yaratıcı düşünme gibi zihinsel becerilere sahip, İş birliği yapabilen ve etkili iletişim kurabilen,

çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında duyarlı bireyler yetiştirmeyi amaç edinerek yaşam becerilerin gelişimini destekleyici bir içerik sunmuştur (MEB, 2024)

2.6. Temel Eğitimde Yaşam Becerileri Uygulama Kılavuzu ve Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı

Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı ve 2024 yılında uygulamaya koyulan Yaşam Becerileri Uygulama Kılavuzu ve Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı öğrenciler de zihinsel, sosyal, duygusal, fiziksel ve ahlaki gelişimi artırmayı amaçlamaktadır. Kılavuz ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin yaşam becerililerini günlük yaşamlarına katmalarını desteklemeyi amaç edinmiştir (MEB, 2024).

Kılavuz ve etkinlik kitabı öğrencilerin kişisel farkındalık ve beceri geliştirmelerini, bedensel ve ruhsal olarak huzurlu yaşamalarını, doğa ve çevre bilincine sahip olmalarını, toplum içinde aktif rol oynamalarını, problem çözme ve yaratıcı düşünme becerisi geliştirerek günlük hayatta karşılarına çıkan sorunlara çözüm bulmalarını, gelecekteki yaşamlarına uyum sağlayabilmelerini desteklemektedir(MEB, 2024).

Kılavuzda yaşam becerileri öğretiminde yaparak yaşayarak öğrenme, grup çalışmaları, drama ve projeler öğretim yöntemleri kullanılmıştır. Öğrencilerin gelişimini izlemede hem öğretmen hem de veli değerlendirmeleri kullanılmıştır. Böylece hem okul-aile iş birliğinin artırılması hem de yaşam becerileri gelişiminin daha etkili olması hedeflenmiştir (MEB, 2024).

Temel yaşam becerileri "Aile Hayatım, Kişisel Bakım ve Hijyen, İletişim ve Sosyal Beceriler, Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci, Yaratıcılık ve Girişimcilik" olmak üzere beş kategori altında toplanmıştır. Her kategori içinde o kategoriyi yansıtan etkinliklere yer verilmiştir.

Aile Hayatım: Sofra Hazırlığı, Çamaşır Katlama, Bitki Bakımı, El Yıkama ve Kişisel Hijyen, Meyve ve Sebze Yıkama, Giysileri Kirli Sepetine Atma, Ayakkabı Bağlama, Yemek Servisi Yapma, Işıkları Açma ve Kapatma, Düğme İlikleme ve Fermuar Çekme, Güvenlik Kuralları, Kıyafetlerini Düzenleme, Onarımlar, Eşyalarını

Toplama, Geri Dönüşüm Etkinliği, Finans Yönetimi, Çalışma Alanını Düzenleme, Tamirat Malzemelerini Tanıma Bahçe İşleri, Yataklarını Düzenleme

Kişisel Bakım ve Hijyen: Hijyen Alışkanlıkları Kazanmak, Hijyen Günlüğü Tutma, Diş Fırçalama Uygulaması, Hikâye Kitapları ve Dramalar ile Hijyen Uygulaması, Hijyen Temalı Bulmaca Çözme, Temizlik Malzemeleri Tanıtımı, Banyo Yapmayı Öğrenmek, Hijyen Temalı Resim Yapma, Temizlik Oyunu, Hijyen Konulu Eğitici Videolar İzleme, Hijyen ve Sağlık Bilgisi Köşesi, Tırnak Temizliği, Yüz Yıkama ve Havlu Kullanımı, Tuvalet Eğitimi ve Temizlik, Saç Tarama ve Saç Bakımı, Ayak Temizliği ve Çorap Değiştirme, Mendil Kullanma ve Ağız Silme, Temizlik Şarkısı ile Öğrenme, Uyku Öncesi Hazırlık ve Hijyen, Hijyen Dedektifleri

İletişim ve Sosyal Beceriler: Empati Yapma, İyi Dinleyici Olma Egzersizi, Küçük Gruplarla Tartışma, Sosyal Davranış Kartları, İş Birliği ile Proje Yapma, Sosyal Hikâyeler Yazma, Zaman Yönetimi Egzersizleri, Görevlerle Sorumluluk Kazanma, Kültürel Değerler ve Gelenekler Paylaşımı, Sınıf içi Sosyal Kurallar Belirleme, İletişim Engelleri ve Çözümleri, Günlük İletişim Günlüğü, "Benim için Önemli" Sunumu, Grup Çalışması ve Sunum, Sosyal Beceriler Hikâye Kitapları, "İletişim Yolu" Oyunları, Sosyal Beceri Yarışmaları, Zorluklarla Başa Çıkma Senaryoları, Paylaşma ve Sıra Bekleme Oyunu, Yardımlaşma Yarışı

Sürdürülebilir Yaşam ve Çevre Bilinci: "Doğa Gözlem Günlüğü" Tutma, Atık Sanat Projesi, Sürdürülebilir Tasarım, İklim Değişikliği Posteri, "Yenilenebilir Enerji Modeli" Yapımı, "Organik Gübre" Yapımı, Yeniden Kullanım Atölyesi, "Geri Dönüşüm Dedektifleri" Oyunu, "Yeşil Bahçe" Projesi, "Su Tasarrufu Dedektifleri" Görevi, "Çevre Dostu Ürünler" Sergisi, Enerji Tasarrufu Kampanyası, "Doğa Yürüyüşü ve Çöp Toplama"

2.7. İlgili Araştırmalar

2.7.1. Yaşam Becerileri ile İlgili Türkiye'de Yapılan Araştırmalar

Yıldırım (2017), anasınıfı öğrencileriyle deneysel bir çalışma yapmıştır. 60-72 aylık çocuklara yaşam becerileri eğitimi vermiştir. Araştırmanın yürütüldüğü 12 haftanın sonunda çocukların yaşam becerilerinde ve sosyal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özmete (2008), dokuzuncu sınıfta bulunan 121 öğrencinin yer aldığı yaşam becerileri ölçeği geliştirme çalışmasında yaşam becerisi eğitiminin gençlerde de önemli olduğunu vurgulamıştır. Yaşam becerilerini geliştiren gençlerin geleceği ve toplumu olumlu yönde değiştireceğini belirtmiştir.

Akfırat ve Sefer (2009), eğitici drama yöntemini kullanarak 8. sınıf öğrencilerinin yaşam becerilerini geliştirmeyi hedeflemiştir. Bu amaçla iletişim, kendini bilme, problem çözme ve hayır diyebilme yaşam becerilerini geliştirebilmek için eğitici drama planları hazırlamıştır. Her biri ikişer saatten oluşan 10 oturumluk derslerden sonra öğrenciler görüşme formlarına yanıtlar vermişlerdir. Veriler analiz edildiğinde yaşam becerilerinin gelişiminde yaratıcı dramının olumlu etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Kolburan ve Tosun (2011), öğrenci başarısının yalnızca ezbere dayalı olması, analiz, akıl yürütme gibi becerilerin göz ardı edilmesi ve öğrencilerin öğrendiklerini günlük hayatta kullanamamaları sorunlarından yola çıkarak 2006-2010 yılları arasında bir vakıf okulunun ortaokul kademesindeki öğrencilerine uygulanan yaşam becerileri eğitimi programını incelemişlerdir. Çalışmalarında, okulda kullanılan eğitim programındaki yaşam becerilerinin WHO(1997) tarafından belirlenen 10 temel yaşam becerisi ile örtüştüğü sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca bütçe hazırlama, zamanı ve kaynakları yönetme, şiddetle mücadele, güvenilirlik ve ön yargıdan kaçınma becerilerinin de programda yer aldığı belirtilmiştir.

Girmen (2012), ilköğretim programlarının hedeflediği yaşam becerilerinin geliştirilmesinde geleneksel çocuk oyunlarının etkisini araştırmıştır. Kartopu örnekleme yöntemiyle oluşturduğu veri grubuna kendi hazırladığı görüşme formunu uygulamıştır. Verileri betimsel analiz yöntemiyle incelemiştir. Araştırmada geleneksel

çocuk oyunlarının iletişim, öz denetim, karar verme, iş birliği, problem çözme becerilerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Göktürk İnce (2014), okul öncesi çocukları ile yaptığı çalışmasında "duyguları tanıma, iletişim, empati, saygı, öz saygı, öfke kontrolü, empati, çatışmaları çözme, doğayı sevme, işbirliği, barış" yaşam becerilerine yer vermiştir. Bu becerileri kullanarak hazırladığı barışçıl yaşam becerileri eğitim programının okul öncesi öğrencilerinin sosyal uyum ve becerileri üzerindeki etkisini incelemiştir. Yürüttüğü 12 hafta süren yarı deneysel model çalışmanın sonucunda barışçıl yaşam becerileri eğitim programının çocukların sosyal beceri ve uyum düzeylerinin gelişmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Gültekin ve Kılıç (2015), üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersindeki yaşam becerilerinden öz yönetim becerisini incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunda, 73 ilköğretim 3.sınıf öğrencisi bulunmaktadır. Çalışma, ön-test, son-test, deney-kontrol gruplu deneysel bir araştırmadır. Araştırmada veriler, görüşme formu ve öz-yönetim becerileri ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmacılar deney grubuyla, etkin öğrenme yöntemini kullanarak 10 hafta boyunca ve toplamda 30 oturum olacak şekilde çalışmışlardır. Araştırmadan edinilen bulgular incelendiğinde, öz-yönetim becerilerinde öğrencilerin olumlu gelişim gösterdiği ve etkin öğrenme yönteminin, öz-yönetim geliştirmek için uygun bir yöntem olduğu tespit edilmiştir.

Kaya (2016), 4 yaş çocuklarının sosyal becerilerini geliştirmeyi ve problem davranışlarını azaltmayı amaçlayan yaşam becerileri programını çalışmıştır. Çocuklardaki problem davranışlar ve sosyal becerilerde yaşam becerileri programının etkisi incelenmiştir. Araştırma ön-test, son-test gruplu deneysel bir çalışmadır. Araştırmada veriler "Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği" ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda deney grubundaki çocukların sosyal beceri düzeylerindeki artışın ve problem davranışlardaki azalışın anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür.

Bolat ve Balaman (2017), öğretmen adaylarının öğrencilerine yaşam becerileri eğitimi verebilecek yeterlilikte olup olmadığını belirlemek amacıyla yaşam becerileri ölçeğini hazırlamışlardır. Geçerlik ve güvenirliğin sağlanması için Mehmet Akif Ersoy

Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin 8 farklı branşında öğrenim gören toplamda 493 üniversite öğrencisiyle çalışılmıştır. Yapılan analizler sonucunda uç sınırlarda yer alan 22 öğrenci araştırmaya dahil edilmemiştir ve ölçekte yer alan 60 maddeden 30 tanesi çıkarılmıştır. Geriye kalan 30 maddeden oluşan ölçeğin geçerlik ve güvenirlik düzeyinin yeterli olduğu istatistiksel olarak kabul edilmiştir.

Demirci ve Ümmet (2017), kendini tanıma, atılganlık, iletişim, stresle baş edebilme, problem çözme ve karar verme becerilerinden oluşan ve grupla psikolojik danışma yoluyla gerçekleştirilen yaşam becerileri eğitimi programının ortaokul öğrencilerinin iyi oluş düzeylerine etkisini incelemişlerdir. İyi oluş bu çalışmada bireylerin hem iç dünyalarında hem de çevreleriyle iletişimlerinde iyi olmaları olarak tanımlamışlardır. Öğrencilerin geliştirilmesi gereken yönlerini açığa çıkarmak, güçlü yanlarının farkında olmalarını sağlamak hedeflenmiştir. Program 90 dakikalık dokuz oturum halinde uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarına ergenler için beş boyutlu iyi oluş ölçeği ön-test ve son-test olarak uygulanmıştır. Araştırma sonucunda yaşam becerileri eğitim programının öğrencilerin iyi oluş düzeylerini olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

Yıldırım (2017), MEB Okul Öncesi Eğitim Programını, 4-H Pozitif Genç Gelişimi Yaşam Becerileri Eğitim Programını, Montessori ve HighScope Yaklaşımlarını temel alan yaşam becerileri eğitim programı hazırlamıştır. Program 5-6 yaş grubu anasınıfı öğrencilerine yöneliktir. Araştırmada toplam 36 öğrenci ile çalışılmıştır. Öğrenciler deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmıştır. Araştırmada 18 oturum süren eğitimde 36 etkinlik yapılmıştır. Çocuklara yaşam becerileri ölçeği, sosyal uyum ölçeği ve iletişim becerileri ölçeği ön-test, son-test ve izleme testi ön-test, son-test ve izleme testi olarak uygulanmıştır. Bulgular incelendiğinde yaşam becerileri eğitim programının, deney grubundaki çocukların yaşam becerileri, sosyal uyum düzeyleri ve iletişim becerileri üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmüştür.

Yalçıntaş Sezgin (2018), "Preschool Life Skills Education" programını ülkemizdeki okul öncesi öğretmenleri ve ebeveynlere öğretilebileceği düşüncesiyle incelemiştir. Araştırmada okul öncesi dönemde akademik becerilerden önce sosyal becerilerin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Öğretmenin model olarak ve

pekiştireçler vererek belirlenen becerileri 10 gün içinde öğrencilerine kazandırabileceği tespit edilmiştir.

Özyata Yücel & Kanyılmaz (2018), Fen Bilimleri dersi öğretim programı içeriğinde bulunan yaşam becerilerinin ilkokul öğrencilerine kazandırılmasına yönelik öğretmen görüşlerini incelemiştir. Çalışmada, yaşam becerilerini analitik düşünme, karar verme, yaratıcı düşünme, girişimcilik, iletişim ve takım çalışması olarak ele almıştır. Öğretmenler, fen bilimleri dersinin yaşam becerilerinin gelişimine katkı sağladığına ve bu becerilerin öğrencilere kazandırılmasında öğrenci merkezli yöntemlerin etkili olduğuna yönelik görüş bildirmiştir.

Topçu Bilir'in (2019) yapmış olduğu çalışmada, 5-6 yaş çocuklarına hazırlamış olduğu yaşam becerileri eğitim programını haftada 3 gün olarak 12 hafta boyunca uygulamıştır. Çalışmasında yaşam becerileri eğitim programının çocukların yaşam becerileri, sosyal uyum düzeyleri ve benlik algılarına etkisi incelenmiştir. Elde ettiği bulgularda, yaşam becerileri programının uygulandığı çocukların erken çocukluk yaşam becerileri ölçeği ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu, yaşam becerileri düzeylerinin geliştiği belirtilmiştir.

Taşçı (2020), sportif faaliyetlerin ortaokul öğrencilerinin yaşam becerileri üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırmasında sporun yaşam becerileri üzerindeki etkisine değinilen bir çalışma olmamasından yola çıkarak sporun duyuşsal, psikolojik ve sosyal yönden çocuklar üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışmasında 779 ortaokul öğrencisine "Life Skills Scale For Sport" adlı ölçeği uygulayarak "iletişim, zaman yönetimi, liderlik, sosyal ve duygusal beceriler, takım çalışması ve amaç belirleme" becerilerini incelemiştir. Elde ettiği bulgularda spor yapan çocukların yaşam becerilerinin yapmayanlara göre daha gelişmiş olduğu tespit edilmiştir.

Karakuş (2021), 2018 Hayat Bilgisi öğretim programında yer alan kazanımları yaşam becerileriyle ilişkileri açısından incelemiştir. Yaptığı inceleme sonuncunda Hayat Bilgisi kazanımlarının %64 oranında yaşam becerilerini kapsadığı sonucuna ulaşmıştır.

Yıldırım(2020), yaptığı araştırmada ilkokulda öğrencilere kazandırılması gereken yaşam becerilerini öğretmen, veli ve akademisyenlerin görüşlerine dayanarak belirlemiştir. Belirlenen bu becerilerin hayat bilgisi dersinde ne düzeyde ortaya konulduğunu irdelemiştir.

Akgün (2022) tarafından yapılan araştırmada, sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersindeki yaşam becerilerine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin yaşam becerilerine ilişkin görüşleri cinsiyet, eğitim durumları, mesleki kıdem yılları ve görev yapılan sınıf türü değişkenlerine göre incelenmiştir ve anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi öğretimine yönelik tutumları ile yaşam becerileri öğretimine ilişkin görüşleri arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Dönmez (2024), Uşak'ta 4. sınıf öğrencileriyle yürüttüğü karma yöntemli araştırmada, senaryo temelli 10 haftalık yaşam becerileri programının etkilerini incelemiştir. Bulgular, programın öğrencilerin eleştirel düşünme, iletişim, empati ve öz yönetim gibi becerilerini geliştirmede etkili olduğunu göstermiştir.

2.8.2. Yaşam Becerileri İle İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Catherine (2002), ana okuldan başlayıp 9. Sınıfa kadar süren eğitim kademelerindeki çocuklar için yaşam becerilerini ve sağlık becerilerini desteklemek amaçlı öğretmenleri hedef alan bir eğitim programı hazırlanmıştır. Araştırmada çocukların ihtiyaçlarını temel alan etkinliklerle yaşam becerileri ve sağlık becerilerinin desteklendiği belirtilmiştir.

Vajargah, Sabzian, Abolghasemi (2009), yaptıkları çalışmalarında yaşam becerilerinin İran ilkokul müfredatındaki yerini incelemişleridir. Çalışma sonucunda okullarda yaşam becerilerine önem verildiği ancak yaşam becerileri öğretimini amaçlayan bir müfredatın olmadığı tespitinde bulunulmuştur.

Rahmeti, Adibrad ve Tahmasian (2010) tarafından yapılan çalışmada yaşam becerileri eğitiminin çocukların sosyal uyum kurmaları üzerindeki etkisini ölçmek amaçlanmıştır. Araştırma için rastgele örnekleme yolu ile seçilen 10 yaş çocuklarla deneysel çalışma yapılmıştır. Tartışma, beyin fırtınası ve canlandırma gibi farklı teknikler kullanılan çalışmada yaşam becerilerinin çocukların birbirleriyle olan ilişkilerinde, iletişim ve sosyal becerilerinde anlamlı düzeyde etkili olduğu belirtilmiştir.

Liu, Liu, Yan, Lee ve Mayes (2016) Çin'nin kırsal bölgesinde yaşayan çocuklarla deneysel bir çalışma yürütmüştür. Deney grubunda bulunan çocuklara 10 hafta boyunca yaşam becerileri eğitim programı uygulanarak çocukların davranış problemleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda yaşam becerileri eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin davranış problemleri düzeyinde olumlu yönde değişiklik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Robinson ve Zajicek (2005) "grupla çalışabilme, kendini anlama, iletişim, gönüllülük, karar verme ve liderlik" yaşam becerilerinin geliştirilmesinde bahçe okul programının etkisini incelemişlerdir. Bahçe okul programı öğrencilerin yaşam becerileri kazanırken bahçecilik, sağlık, beslenme ve çevre bilinci konularında da deneyim sahibi olmalarını amaçlamıştır. Bahçe programı dahilinde 44 tane grup aktivitesi, 44 tane bireysel aktivite ve sekiz tane iletişim becerisi aktivitesi yaptırılmıştır. Toplamda bir yıl süren programda Gençlik Yaşam Becerileri Envanteri ön-test ve son-test olarak uygulamışlardır. Araştırmanın sonucunda, bahçe okul programının öğrencilerin yaşam becerileri gelişiminde etkili olduğu görülmüştür.

Khosravani, Motallebzadeh ve Ashraf (2014), temel yaşam becerilerini öğrencilere kazandırmayı hedefleyen English for Life Purpose (EFL) programının ve İngilizce öğretim tekniklerinin öğrencilerin yaşam becerileri üzerindeki etkisini tespit edebilmek için akademisyenlerin görüşlerini baz alarak bir anket tasarlamışlardır. Çalışmaya materyal geliştirme, eğitim psikolojisi ve eğitim bilimleri gibi alanlardan 29 akademisyen katılmıştır. Akademisyenlerden alınan görüşler doğrultusunda

“iletişim becerileri, sosyal beceriler, liderlik becerileri, eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri” olmak üzere beş temel yaşam becerisine ulaşılmıştır. Araştırmacıların oluşturduğu, bu yaşam becerilerini merkeze alan anketin Cronbach’s Alpha sonucu 0.77 çıkmıştır.

UNICEF (2023) Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerinde yaşam becerilerini eğitim programlarının içeriğiyle bütünleştirilmesi sonucunda öz güven ve topluma uyum sağlama becerilerinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Bu becerilerin öğretiminin sadece okul yaşamında değil günlük yaşamda da bireylere katkı sağladığını vurgulamıştır.

Room to Read isimli uluslararası sivil toplum örgütü 2022 yılında başlattığı Kız Çocukları için Yaşam Becerileri Programı ile Asya ve Afrikada bulunan çeşitli ülkelerde yaşam becerileri eğitimi vererek kız çocuklarında öz yeterlik, sosyal farkındalık, stresle başa çıkma, liderlik gibi becerilerin gelişimine katkı sağlamıştır. Ayrıca programın uygulanmasından sonra kız çocuklarının akademik başarıları ve okula gelme sürelerinde de önemli bir artış olmuştur.

Hvalby, Guldbrandsen, Fandrem (2023) zorunlu eğitim çağında yaşam becerileri üzerine yapılmış 50 deneysel çalışmayı incelemiştir. Yaşam becerileri eğitiminin bireysel, sosyal ve duygusal katkılarının incelendiği çalışmada verilen yaşam becerileri eğitimlerinin bireysel becerilere odaklanırken sosyal beceriler üzerinde yeterince durulmadığını ortaya koymuştur.

Monika ve Minakshi (2024) “Yaşam Becerileri ve Eğitim Uyumu: Hindistan Merkezli Bir Çalışma” başlıklı araştırmasında yaşam becerilerinin öğrencilerin bireysel gelişimine, okula uyumuna ve akademik başarılarına etkisini incelemiştir. Ve araştırma sonucunda yaşam becerilerinin öğrencilerin okula aidiyetlerini, akademik başarılarını artırdığını ve devamsızlığı azalttığını ortaya koymuşlardır. Ayrıca öğrencilerin ruhsal iyilik durumlarında da iyileşme gözlenmiştir.

Mairaj ve Khan (2021) Pakistan’daki kamu ilkokullarında görev yapan 12 öğretmenle yaptıkları nitel çalışmada, öğretmenlerin yaşam becerileri eğitimine yönelik algılarının genel olarak olumlu olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmacılar,

okul temelli yaşam becerileri eğitiminin öğrencilerin gelişimi için gerekli olduğunu vurgulamışlardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracının geçerlik-güvenirlik çalışmasına, verilerin toplanmasına ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada var olan bir durumu betimleyebilmek için tarama modeli diğer ismiyle araştırma modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da şu an var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Araştırmaya konu olan olay, birey, nesne kendi mevcut durumu içinde ve olduğu haliyle tanımlanmaya çalışılır ve değiştirme çabası güdülmez. Bilinmek istenen şeyi uygun şekilde gözlenip belirlemek amaç edinilir (Karasar, 2005; 77)

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'nin 7 bölgesinden farklı şehirlerde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilkokulda görev yapan ve farklı sınıf düzeylerinde öğrencileri olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı'nın 20.06.2025 tarihinde alınan bilgilere göre Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinde 25. 245 tane ilkokul ve bu okullarda görev yapan 269 858 sınıf öğretmeni bulunmaktadır. Bu öğretmenlerden Araştırmanın evrenini toplam 25 245 adet ilkokulda görev yapan 269 858 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerin Türkiye'nin bölgeleri bazında dağılımı Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Araştırmanın Yapıldığı Evrene İlişkin Dağılım

BÖLGELER	ÖĞRETMEN SAYISI
Marmara Bölgesi	61 684
Ege Bölgesi	32 766
İç Anadolu Bölgesi	42 413
Akdeniz Bölgesi	40 512
Karadeniz Bölgesi	24 664

Doğu Anadolu Bölgesi	25 979
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	41 840
Toplam	269 858

Bu araştırmada örnekleme yöntemi olarak kolayda örnekleme (convenience sampling) tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye'de görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Ancak zaman, erişim imkânları ve uygulama kolaylığı gibi faktörler nedeniyle örneklem, çevrim içi anketin (Google Form) paylaşıldığı platformlar aracılığıyla araştırmacının ulaşabildiği ve gönüllü olarak katılan öğretmenlerden oluşmuştur. Bu yöntem, belirli bir örnekleme çerçevesine bağlı kalınmaksızın, araştırmaya katılmaya istekli bireylerin seçilmesi esasına dayanır. Kolayda örnekleme yöntemi, özellikle saha araştırmalarında zaman ve maliyet açısından avantaj sağlamakla birlikte, sonuçların genellenebilirliğini sınırlayabilmektedir (Büyüköztürk et al., 2020; Creswell, 2014). Bu nedenle, araştırma sonuçları yalnızca örneklem grubunu temsil eder niteliktedir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, sınıf öğretmenlerinin yaşam becerilerine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılandırılmış bir anket formu geliştirilmiştir. Anket maddeleri, yaşam becerileri literatürü doğrultusunda hazırlanmış ve ilkokul düzeyine uygun olacak şekilde yapılandırılmıştır (MEB, 2018; Hendrick, 1998; Gazda, 1986). İlk taslak oluşturulduktan sonra, formun dil bilgisi, anlam bütünlüğü ve anlaşılırlık düzeyi açısından değerlendirilmesi amacıyla üç Türkçe öğretmeni ve 10 sınıf öğretmenine ön inceleme yaptırılmıştır.

Anket formunun kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla, uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu kapsamda hazırlanan uzman görüş formu, bir ölçme ve değerlendirme, iki eğitim programları ve öğretim ve bir sınıf öğretmenli alanında uzmanlığı bulunan akademisyen, sınıf öğretmenliği alanında yüksek lisans yapmış 10 sınıf öğretmeni, sınıf öğretmenliği alanında doktora yapmış 4 öğretmen ve eğitim programları ve öğretim alanında yüksek lisans yapmış 6 öğretmene sunulmuştur. Uzmanlardan alınan geri bildirimler doğrultusunda, her bir maddenin kapsam

geçerlilik oranı (KGO) ve kapsam geçerlilik indeksi (KGI) hesaplanmıştır (Lawshe, 1975). Uygun olmayan ya da düşük KGO değerine sahip maddeler revize edilerek anketin son hâli oluşturulmuştur. Anketin kapsam geçerlik oranları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. *Öğretmenlere uygulanacak olan anket maddelerinin kapsam geçerlilik oranları*

Anket	Alt Başlık	Anket Sorusu	Yeterli	Geliştirilmeli	Yetersiz	Kapsam Geçerlik Oranları	Kapsam Geçerlik İndeksi	Ölçütler
İlkokul Öğrencilerinin Yaşam Becerilerini Edinmesinde Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabının Etkisinin Öğretmenlerin Gözünden Belirlenmesi Anketi	A	1	19	4	1	0.58	0.86	Uzman Sayısı: 24 Kapsam Geçerlilik Ölçütü: 0.41 Kapsam Geçerlilik İndeksi: 0.78 (0.78 > 0.41) KGİ > KGO
		2	24	-	-	1		
		3	24	-	-	1		
		4	20	4	-	0.66		
		5	24	-	-	1		
		6	24	-	-	1		
		9	22	2	-	0.83		
	B	7	24	-	-	1	0.85	
		8	24	-	-	1		
		20	21	3	-	0.75		
		21	21	3	-	0.75		
		22	21	3	-	0.75		
	C	16	21	3	-	0.75	0.66	
		17	19	5	-	0.58		
		18	19	5	-	0.58		
		19	21	3	-	0.75		

	D	10	21	3	-	0.75	0.75	
		11	21	3	-	0.75		
		12	21	3	-	0.75		
		13	21	3	-	0.75		
		14	21	3	-	0.75		
		15	21	3	-	0.75		
	A: Yapısal ve Uygulama Özellikleri B: Gözlemlenebilir Davranışsal Değişim ve Günlük Yaşama Aktarım C: Duygusal ve Kişisel Gelişim Becerileri D: Bilişsel ve Sosyal Becerileri							

Tablo 5'te görüldüğü gibi her alt boyutun kapsam geçerlik indeksleri (KGİ) ayrı ayrı hesaplanmıştır. Öğretmenlere uygulanacak olan anketindeki maddelerin 4 alt boyutlu yapısı ile KGİ>0.41 olduğu görülmektedir. Buradan anketteki maddelerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilmektedir. KGİ değerleri her faktör için geçerli olup, bu faktörlerde yer alan maddeler dikkate alınarak elde edilmektedir. Bu bağlamda, Tablo 5'te yapısal ve uygulama özellikleri, gözlemlenebilir davranışsal değişim ve günlük yaşama aktarım, duygusal ve kişisel gelişim becerileri, bilişsel ve sosyal beceriler alt boyutlarına ilişkin KGİ değerlerinin sırasıyla;0.86, 0.85, 0.68 ve 0.75 şeklinde olduğu görülmektedir. Ölçeğin genel KGİ değerinin ise 0.78 olduğu anlaşılmaktadır [KGİ > KGÖ (0.78>0.41)]. Kapsam geçerlik indeksi (KGİ), a=0.05 düzeyinde anlamlılık gösteren ve ankete alınacak maddelerin toplam KGO ortalamaları üzerinden hesaplanmaktadır (Yurdugül, 2005, 2). Maddelerin kapsam geçerlik indeksi (KGİ=0.78) KGO değerinden (0.41) büyük olduğu için [(0.78>0.41)

(KGİ>KGO)] öğrenci anketindeki maddelerin kapsam geçerliğinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir.

Anketin anlaşılırlık düzeyi ve uygulanabilirliğini test etmek amacıyla 15 sınıf öğretmeniyle yüz yüze olarak pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Bu uygulama sonucunda elde edilen geri bildirimler doğrultusunda bazı ifadelerin anlaşırlığını artırmak, soru yönlendirmelerini netleştirmek, ve dil bilgisi hatalarını gidermek amacıyla anket formunda içerik ve biçim yönünden sınırlı düzeyde düzenlemeler yapılarak veri toplama aracının son şekli verilmiştir.

Son hâline getirilen anket formu, çevrim içi (Google Form) platformu üzerinden Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde görev yapan sınıf öğretmenlerine ulaştırılmış ve veri toplama süreci bu yolla yürütülmüştür.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlerin kaç yıldır öğretmenlik yaptıkları, hangi sınıf düzeyinde sınıf öğretmeni olarak çalıştıkları ve görev yaptıkları ile ilişkin bilgilerin toplanması amaçlanmıştır. İkinci bölümde ise yaşam becerileri ilkokul etkinlik kitabının yaşam becerilerini ne düzeyde kapsadığı ve yaşam becerilerini öğretmekteki yeterliliğine ilişkin bilgilerin toplanması amacıyla 22 likert tipi ölçekten oluşan maddeye yer verilmiştir.

3.4. Verilerin Çözümlenmesi

Araştırmada elde edilen veriler nicel özellik taşıdığından verilerin çözümlenmesinde nicel veri analiz yöntemlerinden frekans, yüzde ve ki-kare teknikleri kullanılmıştır. Anketlerin tümü gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılmış, eksik, yanlış ve gelişigüzel doldurulmuş olanlar elenmiştir.

Öğretmenlerin ilkokul öğrencilerinin yaşam becerilerini edinmesinde yaşam becerileri ilkokul etkinlik kitabının etkisine ilişkin görüşlerini belirleyebilmek amacıyla 4 alt başlık ve 22 maddeden oluşan bir anket uygulanmıştır. Uygulanan ankete öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar ki-kare analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiş ve anlamlılık düzeyi belirlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

"İlkokul öğrencilerinin yaşam becerileri edinmesinde yaşam becerileri ilkokul etkinlik kitabının etkisinin öğretmenlerin gözünden belirlenmesi" adlı araştırmanın öğretmenlerden elde edilen bulguları aşağıdaki alt başlıklara ayırarak ele alınmıştır.

Bunlar;

1. Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler yaşam becerileri öğretimi için yeterli midir?

2. Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler öğrencilerin düzeyine uygun mudur?

3. Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler uygulanabilir midir?

4. Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler yaşam becerilerini öğrencilere ne düzeyde kazandırıyor?

4.1. 'Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı İçinde Yer Alan Etkinlikler Yaşam Becerileri Öğretimi için Yeterli midir?' Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlaması

"İlkokul öğrencilerinin yaşam becerileri edinmesinde, Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı'nın etkisi öğretmenler açısından yeterli midir?" sorusunun yanıtını bulmayı amaçlayan bu alt problem kapsamında, Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinde, farklı mesleki kıdeme sahip ve farklı sınıf düzeylerinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmaya toplam 1155 sınıf öğretmeni katılmıştır. Bu doğrultuda, öğretmenlerin kitapta yer alan etkinlikleri yaşam becerilerini kazandırma açısından ne ölçüde yeterli bulduklarına yönelik bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1.1. ‘Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı Yaşam Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Yapılandırılmış ve Etkili Etkinlikler Sunmaktadır.’ Maddesine İlişkin Bulgular ve Yorumlanması

“İlkokul öğrencilerinin yaşam becerileri edinmesinde, Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı'nın etkisi öğretmenler açısından yeterli midir?” alt problemi kapsamında öğretmenlerin, “Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik yapılandırılmış ve etkili etkinlikler sunmaktadır.” ifadesine yönelik görüşleri analiz edilmiştir. Elde edilen veriler aşağıdaki tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. *Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı Yaşam Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Yapılandırılmış ve Etkili Etkinlikler Sunmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K.Katılmıyorum	27	2.3
Katılmıyorum	178	15.4
Kararsızım	101	8.7
Katılıyorum	665	57.6
K. Katılıyorum	184	15.9
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=1090$	

Tablo 6’da öğretmenlerin “Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik yapılandırılmış ve etkili etkinlikler sunmaktadır” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı sunulmuştur. Katılımcıların çoğunluğu “Katılıyorum” (%57.6) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%15.9) yanıtlarını vererek etkinliklerin yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik etkili olduğunu düşündüklerini ifade etmiştir. “Kararsızım” yanıtı verenlerin oranı %8.7, “Katılmıyorum” diyenlerin oranı %15.4, “Kesinlikle katılmıyorum” diyenlerin oranı ise %2.3’tür.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda (x^2=1090, p<.001) yanıt dağılımı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, . Bu bulgu, öğretmenlerin görüşlerinin eşit dağılmadığını ve olumlu eğilimde anlamlı şekilde yoğunlaştığını göstermektedir.

4.1.2. 'Etkinlik Kitabında Yer Alan Etkinlikler Öğrencilerin Yaşam Becerilerini Günlük Hayatta Uygulamalarına Katkı Sağlamaktadır.' Maddesine İlişkin Bulgular ve Yorumlaması

"İlkokul öğrencilerinin yaşam becerileri edinmesinde, Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı'nın içinde yer alan etkinlikler yaşam becerileri öğretimi açısından yeterli midir?" alt problemine yönelik olarak öğretmenlerin, "Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini günlük hayatta uygulamalarına katkı sağlamaktadır." ifadesine ilişkin görüşleri alınmış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. *'Etkinlik Kitabında Yer Alan Etkinlikler Öğrencilerin Yaşam Becerilerini Günlük Hayatta Uygulamalarına Katkı Sağlamaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	26	2.2
Katılmıyorum	177	15.3
Kararsızım	99	8.6
Katılıyorum	650	56.2
K. Katılıyorum	203	17.6
Toplam	1155	100.0
p< 0.05	x^2=1033	

Tablo 7'de öğretmenlerin "Etkinlik kitabında yer alan etkinlikler öğrencilerin yaşam becerilerini günlük hayatta uygulamalarına katkı sağlamaktadır" ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı sunulmuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğu "Katılıyorum" (%56.2) ve "Kesinlikle katılıyorum" (%17.6) yanıtlarını vererek etkinliklerin yaşam becerilerinin günlük yaşama aktarımını desteklediğini belirtmiştir. "Katılmıyorum" diyenlerin oranı %15.3, "Kararsızım" diyenlerin oranı %8.6, "Kesinlikle katılmıyorum" diyenlerin oranı ise %2.2'dir.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda (x^2=1033, p<.001) yanıt dağılımı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, . Bu bulgu, öğretmenlerin görüşlerinin eşit dağılmadığını ve genel olarak olumlu yönde yoğunlaştığını göstermektedir.

4.1.3. 'Etkinlikler öğrencilerin gözlenebilir davranışlarında olumlu yönde değişim sağlamıştır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"İlkokul öğrencilerinin yaşam becerileri edinmesinde, Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı'nın etkisi öğretmenler açısından yeterli midir?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlikler öğrencilerin gözlenebilir davranışlarında olumlu yönde değişim sağlamıştır." ifadesine yönelik görüşleri incelenmiş ve veriler tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. *'Etkinlikler öğrencilerin gözlenebilir davranışlarında olumlu yönde değişim sağlamıştır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	25	2.2
Katılmıyorum	174	15.1
Kararsızım	59	5.1
Katılıyorum	678	58.7
K. Katılıyorum	219	18.9
Toplam	1155	100.0
p< 0.05	x^2=1191	

Tablo 8'de öğretmenlerin "Etkinlikler öğrencilerin gözlenebilir davranışlarında olumlu yönde değişim sağlamıştır" ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı görülmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı "Katılıyorum" (%58.7) ve "Kesinlikle katılıyorum" (%18.9) seçeneklerini işaretleyerek etkinliklerin öğrenci davranışları üzerinde olumlu etkiler yarattığını belirtmiştir. "Katılmıyorum" diyenlerin oranı %15.1, "Kararsızım" diyenlerin oranı %5.1, "Kesinlikle katılmıyorum" diyenlerin oranı ise %2.2'dir.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda (x^2=1191, p<.001) yanıtların dağılımı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, . Bu bulgu, öğretmen görüşlerinin eşit dağılmadığını ve büyük ölçüde olumlu görüşlerde yoğunlaştığını göstermektedir.

4.2. 'Sınıf Öğretmenlerine Göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı İçinde Yer Alan Etkinlikler Öğrencilerin Düzeyine Uygun mudur?' Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlaması

Bu alt problem kapsamında, sınıf öğretmenlerinin "Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olarak hazırlanmıştır." ifadesine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinde görev yapan öğretmenlerin katılımıyla elde edilen veriler doğrultusunda, etkinliklerin öğrencilerin yaş, gelişim ve öğrenme özelliklerine uygunluğu değerlendirilmiştir. Öğretmen görüşleri analiz edilerek yaşam becerilerinin kazandırılmasında içerik düzeyinin ne ölçüde etkili olduğu ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

4.2.1. 'Etkinlik Kitabında Yer Alan Etkinlikler Öğrencilerin Gelişim Düzeyine Uygundur.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler öğrencilerin düzeyine uygun mudur?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler öğrencilerin gelişim düzeyine uygundur." ifadesine yönelik görüşleri alınmıştır. Katılımcıların bu maddeye verdikleri yanıtların dağılımı aşağıdaki tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. *'Etkinlik kitabında yer alan etkinlikler öğrencilerin gelişim düzeyine uygundur.' Maddesine İlişkin*

	Frekans	**Yüzde**
K.Katılmıyorum	27	2.3
Katılmıyorum	173	15.0
Kararsızım	50	4.3

Katılıyorum	723	62.6
K. Katılıyorum	182	15.8
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=1395$	

Tablo 9'a öğretmenlerin "Etkinlik kitabında yer alan etkinlikler öğrencilerin gelişim düzeyine uygundur" ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu "Katılıyorum" (%62.6) ve "Kesinlikle katılıyorum" (%15.8) seçeneklerini tercih ederek, etkinliklerin öğrencilerin gelişim düzeyine uygun olduğunu düşündüklerini belirtmiştir. Buna karşın, "Katılmıyorum" diyenlerin oranı %15.0, "Kesinlikle katılmıyorum" diyenlerin oranı ise %2.3'tür.

Yanıtların dağılımına ilişkin yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda ($x^2=1395$, $p<.001$) bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, . Bu durum, öğretmen görüşlerinin eşit dağılmadığını ve olumlu eğilim yönünde anlamlı bir şekilde yoğunlaştığını göstermektedir.

4.2.2. 'Etkinliklerin Süresi Öğrencilerin Dikkatine ve Katılım Düzeyine Uygundur.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler öğrencilerin düzeyine uygun mudur?" alt problemi kapsamında, sınıf öğretmenlerinin "Etkinliklerin süresi öğrencilerin dikkatine ve katılım düzeyine uygundur." ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin bu maddeye verdikleri yanıtların dağılımı tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. *'Etkinliklerin süresi öğrencilerin dikkatine ve katılım düzeyine uygundur.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	26	2.3
Katılmıyorum	178	15.4
Kararsızım	51	4.4
Katılıyorum	718	62.2

K. Katılıyorum	182	15.8
Toplam	1155	100.0
p< 0.05	x^2=1371	

Tablo 10'da öğretmenlerin "Etkinliklerin süresi öğrencilerin dikkatine ve katılım düzeyine uygundur" ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı yer almaktadır. Katılımcıların çoğunluğu "Katılıyorum" (%62.2) ve "Kesinlikle katılıyorum" (%15.8) yanıtlarını vererek etkinlik süresinin öğrenci düzeyine uygun olduğunu ifade etmiştir. Buna karşılık "Katılmıyorum" diyenlerin oranı %15.4, "Kararsızım" diyenlerin oranı %4.4 ve "Kesinlikle katılmıyorum" diyenlerin oranı ise %2.3'tür.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda (x^2=1371, p<.001) öğretmenlerin yanıt dağılımı anlamlı farklılık göstermiştir, . Bu sonuç, öğretmenlerin etkinlik süresine yönelik görüşlerinin büyük ölçüde olumlu yönde yoğunlaştığını göstermektedir.

4.2.3. 'Etkinlikler öğrencilerin sözlü ve fiziksel olarak katılım göstermelerini sağlamaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler öğrencilerin düzeyine uygun mudur?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlikler öğrencilerin sözlü ve fiziksel olarak katılım göstermelerini sağlamaktadır." ifadesine yönelik görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin bu ifadeye verdikleri yanıtların frekans ve yüzdelik dağılımları tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11.'*Etkinlikler öğrencilerin sözlü ve fiziksel olarak katılım göstermelerini sağlamaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	25	2.2
Katılmıyorum	173	15.0
Kararsızım	37	3.2

Katılıyorum	695	60.2
K. Katılıyorum	225	9.5
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=1155$	

Tablo 11'de öğretmenlerin "Etkinlikler öğrencilerin sözlü ve fiziksel olarak katılım göstermelerini sağlamaktadır" ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı yer almaktadır. Katılımcıların çoğunluğu "Katılıyorum" (%60.2) ve "Kesinlikle katılıyorum" (%19.5) yanıtlarını vererek etkinliklerin öğrencilerin aktif katılımını desteklediğini belirtmiştir. "Katılmıyorum" diyenlerin oranı %15.0, "Kararsızım" diyenlerin oranı %3.2, "Kesinlikle katılmıyorum" diyenlerin oranı ise %2.2'dir.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda ($x^2=1155$, $p<.001$) bu dağılım istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, . Bu bulgu, öğretmenlerin etkinliklerin katılımı teşvik etme düzeyine dair görüşlerinin eşit dağılmadığını ve olumlu yönde yoğunlaştığını göstermektedir.

4.2.4. 'Etkinlikler Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ya da Fen Bilimleri ders içerikleri ile bütünleştirilebilir niteliktedir.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler öğrencilerin düzeyine uygun mudur?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlikler Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ya da Fen Bilimleri ders içerikleri ile bütünleştirilebilir niteliktedir." ifadesine yönelik görüşleri alınmıştır. Katılımcıların bu maddeye verdikleri yanıtların dağılımı tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12. *'Etkinlikler öğrencilerin sözlü ve fiziksel olarak katılım göstermelerini sağlamaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	26	2.2

Katılmıyorum	178	15.4
Kararsızım	158	13.7
Katılıyorum	613	56.5
K. Katılıyorum	180	15.6
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=860$	

Tablo 12'de öğretmenlerin "Etkinlikler Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ya da Fen Bilimleri ders içerikleri ile bütünleştirilebilir niteliktedir" ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı yer almaktadır. Katılımcıların %56.5'i "Katılıyorum", %15.6'sı ise "Kesinlikle katılıyorum" yanıtını vererek etkinliklerin ders içerikleri ile bütünleştirilebilir olduğunu düşündüklerini ifade etmiştir. Buna karşılık "Katılmıyorum" diyenlerin oranı %15.4, "Kararsızım" diyenlerin oranı %13.7, "Kesinlikle katılmıyorum" diyenlerin oranı ise %2.2'dir.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda ($x^2=860$, $p<.001$) yanıtların dağılımı anlamlı bulunmuştur, . Bu bulgu, öğretmen görüşlerinin eşit dağılmadığını ve etkinliklerin farklı derslerle uyumlanmasına dair genel olarak olumlu bir eğilim olduğunu göstermektedir.

4.3. 'Sınıf Öğretmenlerine Göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı İçinde Yer Alan Etkinlikler Uygulanabilir midir?' Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlaması

Bu alt problem kapsamında, sınıf öğretmenlerinin "Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler öğrencilerin yaşam becerilerini destekleyecek şekilde uygulanabilir niteliktedir." ifadesine yönelik görüşleri alınmış; elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

4.3.1. 'Etkinlik kitabı yaşam becerilerini kazandırmaya yönelik açık ve anlaşılır yönergeler sunmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler uygulanabilir midir?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlik kitabı yaşam becerilerini kazandırmaya yönelik açık ve anlaşılır yönergeler sunmaktadır." ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen yanıtların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13. *'Etkinlik kitabı yaşam becerilerini kazandırmaya yönelik açık ve anlaşılır yönergeler sunmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	25	2.2
Katılmıyorum	177	15.3
Kararsızım	79	6.8
Katılıyorum	658	57.0
K. Katılıyorum	216	18.7
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=1087$	

Tablo 13'te öğretmenlerin "Etkinlik kitabı yaşam becerilerini kazandırmaya yönelik açık ve anlaşılır yönergeler sunmaktadır" ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu "Katılıyorum" (%57.0) ve "Kesinlikle katılıyorum" (%18.7) yanıtlarını vererek etkinlik kitabındaki yönergelerin yeterince açık ve anlaşılır olduğunu ifade etmiştir. "Katılmıyorum" diyenlerin oranı %15.3, "Kararsızım" diyenlerin oranı %6.8 ve "Kesinlikle katılmıyorum" diyenlerin oranı %2.2'dir.

Bu dağılıma ilişkin yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda ($x^2=1087$, $p<.001$) anlamlı farklılık elde edilmiştir, . Bu bulgu, öğretmen görüşlerinin eşit dağılmadığını ve olumlu eğilim yönünde belirginleştiğini göstermektedir.

4.3.2. ‘Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik yapılandırılmış ve etkili etkinlikler sunmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

“Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler uygulanabilir midir?” alt problemi kapsamında öğretmenlerin, “Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı, yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik yapılandırılmış ve etkili etkinlikler sunmaktadır.” ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen yanıtların frekans ve yüzde dağılımları tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo 14. *‘Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik yapılandırılmış ve etkili etkinlikler sunmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	27	2.3
Katılmıyorum	178	15.4
Kararsızım	101	8.7
Katılıyorum	665	57.6
K. Katılıyorum	184	15.9
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=1090$	

Tablo 14’te öğretmenlerin “Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik yapılandırılmış ve etkili etkinlikler sunmaktadır.” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı sunulmuştur. Katılımcıların çoğunluğu “Katılıyorum” (%57.6) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%15.9) yanıtlarını vererek etkinliklerin yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik etkili olduğunu düşündüklerini ifade etmiştir. “Kararsızım” yanıtı verenlerin oranı %8.7, “Katılmıyorum” diyenlerin oranı %15.4, “Kesinlikle katılmıyorum” diyenlerin oranı ise %2.3’tür.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda ($x^2=1090$, $p<.001$) yanıt dağılımı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, . Bu bulgu, öğretmenlerin görüşlerinin eşit dağılmadığını ve olumlu eğilimde anlamlı şekilde yoğunlaştığını göstermektedir.

4.3.3. ‘Etkinliklerde kullanılan araç ve gereçler kolayca temin edilebilmektedir.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

“Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler uygulanabilir midir?” alt problemi kapsamında öğretmenlerin, “Etkinliklerde kullanılan araç ve gereçler kolayca temin edilebilmektedir.” ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 15’te gösterilmiştir.

Tablo 15. *‘Etkinliklerde kullanılan araç ve gereçler kolayca temin edilebilmektedir.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	26	2.3
Katılmıyorum	162	14.0
Kararsızım	59	5.1
Katılıyorum	658	57.0
K. Katılıyorum	250	1.6
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=1121$	

Tablo 15’te öğretmenlerin “Etkinliklerde kullanılan araç ve gereçler kolayca temin edilebilmektedir” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı sunulmuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğu “Katılıyorum” (%57.0) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%21.6) seçeneklerini işaretleyerek araç-gereçlerin temin edilebilirliğini olumlu değerlendirmiştir. “Katılmıyorum” diyenlerin oranı %14.0, “Kararsızım” diyenlerin oranı %5.1, “Kesinlikle katılmıyorum” diyenlerin oranı ise %2.3’tür.

Yanıtların dağılımı üzerine yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda ($x^2=1121$, $p<.001$) anlamlı farklılık bulunmuştur, . Bu sonuç, öğretmen görüşlerinin eşit dağılmadığını ve genel olarak araç-gereçlerin ulaşılabilirliğine dair olumlu bir görüşe yöneldiğini göstermektedir.

4.4. ‘Sınıf öğretmenlerine göre Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı içinde yer alan etkinlikler yaşam becerilerini öğrencilere ne düzeyde kazandırıyor?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlaması

Yaşam becerileri, bireylerin günlük yaşamla başa çıkabilmelerini sağlayan; iletişim kurma, problem çözme, empati geliştirme, öz denetim, karar verme gibi bilişsel, duyuşsal ve sosyal boyutları içeren temel becerilerdir. Bu becerilerin erken yaşta kazandırılması, çocukların hem akademik hem de kişisel gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Bu kapsamda, Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı, öğrencilerin yaşam becerilerini geliştirmeyi amaçlayan önemli bir kaynak olarak kullanılmaktadır.

Bu alt problem çerçevesinde, sınıf öğretmenlerinin “Etkinlik Kitabı’nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?” sorusuna ilişkin görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin değerlendirmeleri doğrultusunda elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.4.1. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin karar verme becerisinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

“Etkinlik Kitabı’nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?” alt problemi kapsamında öğretmenlerin, “Etkinlik kitabı öğrencilerin karar verme becerisinin gelişimine yardımcı olmaktadır.” ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16. *‘Etkinlik kitabı öğrencilerin karar verme becerisinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	26	2.2

Katılmıyorum	179	15.5
Kararsızım	51	4.4
Katılıyorum	732	63.4
K. Katılıyorum	167	14.5
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=1438$	

Tablo 16'da öğretmenlerin "Etkinlik kitabı öğrencilerin karar verme becerisinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı sunulmuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğu "Katılıyorum" (%63.4) ve "Kesinlikle katılıyorum" (%14.5) yanıtlarını vererek etkinliklerin karar verme becerilerini desteklediğini belirtmiştir. "Katılmıyorum" diyenlerin oranı %15.5, "Kararsızım" yanıtı verenlerin oranı %4.4, "Kesinlikle katılmıyorum" diyenlerin oranı ise %2.2'dir.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda ($x^2=1438$, $p<.001$) dağılımın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür, . Bu sonuç, öğretmen görüşlerinin eşit dağılmadığını ve olumlu yönde anlamlı şekilde yoğunlaştığını göstermektedir.

4.4.2. 'Etkinlik kitabı öğrencilerin problem çözme becerisinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlik kitabı öğrencilerin problem çözme becerisinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17. *Etkinlik kitabı öğrencilerin problem çözme becerisinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	24	2.1

Katılmıyorum	181	15.7
Kararsızım	43	3.7
Katılıyorum	720	62.3
K. Katılıyorum	187	16.2
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=1393$	

Tablo 17'de öğretmenlerin "Etkinlik kitabı öğrencilerin problem çözme becerisinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı yer almaktadır. Katılımcıların çoğunluğu "Katılıyorum" (%62.3) ve "Kesinlikle katılıyorum" (%16.2) yanıtlarını vererek etkinliklerin problem çözme becerilerini geliştirmeye katkı sunduğunu belirtmiştir. "Katılmıyorum" diyenlerin oranı %15.7, "Kararsızım" diyenlerin oranı %3.7, "Kesinlikle katılmıyorum" diyenlerin oranı ise %2.1'dir.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda ($x^2=1393$, $p<.001$) yanıtların dağılımı anlamlı bulunmuştur, . Bu bulgu, öğretmen görüşlerinin eşit dağılmadığını ve genel olarak olumlu bir yönde yoğunlaştığını göstermektedir.

4.4.3. 'Etkinlik kitabı öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlik kitabı öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18. *Etkinlik kitabı öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**

K. Katılmıyorum	25	2.2
Katılmıyorum	178	15.4
Kararsızım	54	4.7
Katılıyorum	705	61.0
K. Katılıyorum	193	16.7
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=1310$	

Tablo 18'de öğretmenlerin "Etkinlik kitabı öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı sunulmuştur. Katılımcıların büyük bir kısmı "Katılıyorum" (%61.0) ve "Kesinlikle katılıyorum" (%16.7) yanıtlarını vererek etkinliklerin yaratıcı düşünmeyi desteklediğini belirtmiştir. "Katılmıyorum" diyenlerin oranı %15.4, "Kararsızım" diyenlerin oranı %4.7, "Kesinlikle katılmıyorum" diyenlerin oranı ise %2.2'dir.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda ($x^2=1310$, $p<.001$) yanıtların dağılımı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, . Bu bulgu, öğretmen görüşlerinin eşit dağılmadığını ve yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine yönelik olumlu bir eğilim gösterdiğini ortaya koymaktadır.

4.4.4. 'Etkinlik kitabı öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlik kitabı öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19. *'Etkinlik kitabı öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	Yüzde
K. Katılmıyorum	28	2.4
Katılmıyorum	210	18.2
Kararsızım	142	12.3
Katılıyorum	629	54.5
K. Katılıyorum	146	12.6
Toplam	1155	100.0
p< 0.05	x^2=932	

Tablo 19'da öğretmenlerin "Etkinlik kitabı öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu "Katılıyorum" (%54.5) ve "Kesinlikle katılıyorum" (%12.6) seçenekleriyle olumlu görüş belirtmiştir. "Katılmıyorum" diyenlerin oranı %18.2, "Kararsızım" diyenlerin oranı %12.3, "Kesinlikle katılmıyorum" diyenlerin oranı ise %2.4'tür.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda (x^2=932, p<.001) yanıtların dağılımı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, . Bu bulgu, öğretmenlerin görüşlerinin eşit dağılmadığını ve etkinlik kitabının eleştirel düşünme becerilerine katkı sağladığına yönelik genel bir eğilim olduğunu göstermektedir.

4.4.5. 'Etkinlik kitabı öğrencilerin etkili iletişim kurma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlik kitabı öğrencilerin etkili iletişim kurma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20. *'Etkinlik kitabı öğrencilerin etkili iletişim kurma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	25	2.2
Katılmıyorum	177	5.3
Kararsızım	44	3.8
Katılıyorum	699	60.5
K. Katılıyorum	210	18.2
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=1298$	

Tablo 20'de yer alan verilere göre, öğretmenlerin büyük çoğunluğu "Etkinlik kitabı öğrencilerin etkili iletişim kurma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine olumlu yönde görüş belirtmiştir. Katılımcıların %60.5'i "Katılıyorum" ve %18.2'si "Kesinlikle katılıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. Buna karşılık, "Katılmıyorum" diyenlerin oranı %15.3, "Kararsızım" diyenlerin oranı %3.8, "Kesinlikle katılmıyorum" diyenlerin oranı ise %2.2'dir.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda elde edilen dağılım istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur . Bu bulgu, öğretmenlerin görüşlerinin tesadüfî bir dağılım göstermediğini ve etkinlik kitabının etkili iletişim becerilerinin gelişimine katkı sağladığı yönünde bir eğilim olduğunu göstermektedir.

4.4.6. 'Etkinlik kitabı öğrencilerin empati kurma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlik kitabı öğrencilerin empati kurma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine

ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 21'de gösterilmiştir.

Tablo 21. *'Etkinlik kitabı öğrencilerin empati kurma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	26	2.2
Katılmıyorum	181	15.7
Kararsızım	59	5.1
Katılıyorum	711	61.6
K. Katılıyorum	178	15.4
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=1330$	

Tablo 21'de yer alan verilere göre, öğretmenlerin büyük çoğunluğu "Etkinlik kitabı öğrencilerin empati kurma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine katıldıklarını belirtmiştir. Katılımcıların %61.6'sı "Katılıyorum" ve %15.4'ü "Kesinlikle katılıyorum" yanıtını vermiştir. Buna karşın, %15.7'si "Katılmıyorum", %5.1'i "Kararsızım" ve %2.2'si "Kesinlikle katılmıyorum" demiştir.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda ($x^2=1330$, $p<.001$) şeklinde anlamlı bir farklılık elde edilmiştir. Bu sonuç, öğretmenlerin görüşlerinin rastlantısal bir dağılım göstermediğini ve empati kurma becerilerinin gelişimi konusunda olumlu bir algının baskın olduğunu göstermektedir.

4.4.7. 'Etkinlik kitabı öğrencilerin kendini tanıma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlik kitabı

öğrencilerin kendini tanıma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.” ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22. *‘Etkinlik kitabı öğrencilerin kendini tanıma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	31	2.7
Katılmıyorum	235	20.3
Kararsızım	115	9.9
Katılıyorum	612	58.2
K. Katılıyorum	162	14.0
Toplam	1155	100.0
p< 0.05	x^2=880	

Tablo 22’de göre öğretmenlerin çoğunluğu, “Etkinlik kitabı öğrencilerin kendini tanıma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.” ifadesine katıldıklarını belirtmiştir. Katılımcıların %58.2’si “Katılıyorum” ve %14.0’ü “Kesinlikle katılıyorum” yanıtını vermiştir. Buna karşın %20.3’ü “Katılmıyorum”, %9.9’u “Kararsızım” ve %2.7’si “Kesinlikle katılmıyorum” demiştir.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda (x^2=880, p<.001) olup istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, öğretmen görüşlerinin eşit dağılım göstermediğini ve genelde olumlu yönde yoğunlaştığını göstermektedir. Bu sonuç, etkinlik kitabının öğrencilerin kendini tanıma becerilerini destekleyici nitelikte olduğunu ortaya koymaktadır.

4.4.8. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin kendini ifade etme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlik kitabı öğrencilerin kendini ifade etme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 23'te gösterilmiştir.

Tablo 23. *'Etkinlik kitabı öğrencilerin kendini ifade etme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	25	2.2
Katılmıyorum	174	15.1
Kararsızım	39	3.4
Katılıyorum	719	62.2
K. Katılıyorum	198	17.1
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=1393$	

Tablo 23'te görüldüğü üzere öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu "Etkinlik kitabı öğrencilerin kendini ifade etme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine olumlu yönde görüş bildirmiştir. Katılımcıların %62.2'si "Katılıyorum", %17.1'i ise "Kesinlikle katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu oranlar, öğretmenlerin %79.3'ünün bu maddeye olumlu yaklaştığını göstermektedir. Katılmayan öğretmen oranı %15.1, kararsız kalanlar ise yalnızca %3.4 oranındadır.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda ($x^2=1393$, $p<.001$) bulunmuş ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu durum, öğretmen görüşlerinin rastgele dağılmadığını, belli bir yönelimin olduğunu ve etkinlik kitabının öğrencilerin kendini ifade etme becerilerini geliştirmede etkili olduğunu göstermektedir.

4.4.9. ‘Etkinlik kitabı öğrencilerin duygularını yönetme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

“Etkinlik Kitabı’nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?” alt problemi kapsamında öğretmenlerin, “Etkinlik kitabı öğrencilerin duygularını yönetme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.” ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 24’te gösterilmiştir.

Tablo 24. *‘Etkinlik kitabı öğrencilerin duygularını yönetme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.’ Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	31	2.7
Katılmıyorum	227	19.7
Kararsızım	116	10.0
Katılıyorum	635	54.9
K. Katılıyorum	146	12.6
Toplam	1155	100.0
$p< 0.05$	$x^2=968$	

Tablo 24’te göre öğretmenlerin %67.5’i (Katılıyorum = %54.9, Kesinlikle Katılıyorum = %12.6) “Etkinlik kitabı öğrencilerin duygularını yönetme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.” ifadesine olumlu yanıt vermiştir. Bu sonuç, duygularını tanıma ve yönetme gibi sosyal-duygusal becerilerin kazandırılması konusunda etkinlik kitabının öğretmenler tarafından yeterli görüldüğünü göstermektedir.

Öte yandan %19.7 oranında öğretmen ifadenin olumsuzuna katıldığını belirtmiş, %10’u ise kararsız kalmıştır. Bu durum, öğretmenlerin bir kısmının bu becerinin kazandırılma düzeyine ilişkin tereddüt yaşadığını da düşündürmektedir.

Yapılan ki-kare uygunluk testi sonucunda (x^2=968, p<.001) değeri elde edilmiştir. Bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı olup, öğretmenlerin görüşlerinin rastgele dağılmadığını, belirli bir yönelime sahip olduğunu göstermektedir.

4.4.10. 'Etkinlik kitabı öğrencilerin stresle başa çıkma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlik kitabı öğrencilerin stresle başa çıkma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 25'te gösterilmiştir.

Tablo 25. *'Etkinlik kitabı öğrencilerin stresle başa çıkma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	33	2.9
Katılmıyorum	202	17.5
Kararsızım	124	10.7
Katılıyorum	641	55.5
K. Katılıyorum	155	13.4
Toplam	1155	100.0
p< 0.05	x^2=976	

Tablo 25 incelendiğinde, öğretmenlerin %68.9'u (Katılıyorum = %55.5, Kesinlikle Katılıyorum = %13.4) etkinlik kitabının öğrencilerin stresle başa çıkma becerilerinin gelişimine katkı sağladığı görüşündedir. Bu bulgu, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, etkinlik kitabının sosyal-duygusal destek boyutunda da etkili olduğunu düşündüğünü göstermektedir.

Öte yandan öğretmenlerin %17.5'i katılmadığını belirtmiş, %10.7'si ise kararsız kalmıştır. Bu durum, öğretmenlerin bir bölümünün etkinlik kitabının bu alandaki yeterliliğine dair çekinceleri olduğunu düşündürmektedir.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda (x^2=976, p<.001) değeri elde edilmiştir. Bu sonuç, öğretmen görüşlerinin istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaştığını, yani rastgele dağılmadığını göstermektedir.

4.4.11. 'Etkinlik kitabı öğrencilerin sorumluluk alma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlik kitabı öğrencilerin sorumluluk alma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26. *'Etkinlik kitabı öğrencilerin sorumluluk alma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	25	2.2
Katılmıyorum	174	15.1
Kararsızım	42	3.6
Katılıyorum	696	60.2
K. Katılıyorum	218	18.9
Toplam	1155	100.0
p< 0.05	x^2=1289	

Tablo 26 incelendiğinde, öğretmenlerin %79.1'inin (Katılıyorum = %60.2, Kesinlikle Katılıyorum = %18.9) etkinlik kitabının öğrencilerin sorumluluk alma

becerilerinin gelişimine katkı sağladığını düşündüğü görülmektedir. Bu sonuç, kitabın öğrencilere bireysel görev ve yükümlülük bilinci kazandırma konusunda etkili olduğu yönünde güçlü bir öğretmen algısını yansıtmaktadır.

Katılmıyorum diyen öğretmen oranı %15.1, kararsız kalanların oranı ise %3.6'dır. Bu oranlar, azınlıkta kalan bir grubun kitap içeriğinin bu beceri üzerinde yeterince etkili olmadığı düşüncesini taşıdığını göstermektedir.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda (x^2=1289, p<.001) değeri elde edilmiştir. Bu değer, öğretmenlerin görüşlerinin anlamlı düzeyde farklılık gösterdiğini ve dağılımın rastlantısal olmadığını göstermektedir.

4.4.12. 'Etkinlik kitabı öğrencilerin özgüven becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlik kitabı öğrencilerin özgüven becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 27'de gösterilmiştir.

Tablo 27. *Etkinlik kitabı öğrencilerin özgüven becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	25	2.2
Katılmıyorum	181	15.7
Kararsızım	56	4.9
Katılıyorum	697	60.3
K. Katılıyorum	196	17.0
Toplam	1155	100.0
p< 0.05	x^2=1272	

Tablo 27'de göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (%77.3) etkinlik kitabının öğrencilerin özgüven gelişimine olumlu katkı sağladığını düşünmektedir. "Katılıyorum" yanıtı %60.3, "Kesinlikle katılıyorum" yanıtı ise %17.0 oranındadır.

Öte yandan %15.7'si bu ifadeye katılmadığını, %4.9'u ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Bu da bazı öğretmenlerin özgüven gelişimi açısından etkinlik kitabının etkisini yeterli bulmadığını düşündürebilir.

Uygulanan Ki-kare uygunluk testi sonucunda (x^2=1272, p<.001) bulunmuştur. Bu durum, öğretmenlerin görüşlerinin rastgele dağılmadığını, belirgin ve anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir.

4.4.13. 'Etkinlik kitabı öğrencilerin özsaygı becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

"Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini ne düzeyde kazandırmaktadır?" alt problemi kapsamında öğretmenlerin, "Etkinlik kitabı öğrencilerin özsaygı becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır." ifadesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen frekans ve yüzde dağılımları tablo 28'de gösterilmiştir.

Tablo 28. *'Etkinlik kitabı öğrencilerin özsaygı becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.' Maddesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

	Frekans	**Yüzde**
K. Katılmıyorum	25	2.2
Katılmıyorum	181	15.7
Kararsızım	57	4.9
Katılıyorum	704	60.9
K. Katılıyorum	188	16.3
Toplam	1155	100.0
p< 0.05	x^2=1302	

Tablo 28’de göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%77.2) etkinlik kitabının öğrencilerin özsaygı gelişimine katkı sağladığını ifade etmiştir. Bu görüşte olanların %60.9’u “Katılıyorum”, %16.3’ü ise “Kesinlikle katılıyorum” yanıtını vermiştir.

Buna karşılık %15.7’si katılmadığını belirtirken %4.9’u kararsız olduğunu ifade etmiştir. Bu durum, özsaygı gelişimine ilişkin katkının öğretmenler tarafından genel olarak olumlu algılandığını göstermektedir.

Yapılan Ki-kare uygunluk testi sonucunda (x^2=1302, $p<.001$) bulunmuştur. Bu sonuca göre, öğretmenlerin görüş dağılımı istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılık göstermektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularına göre elde edilen sonuçlar, bu sonuçların alanyazında ilgili çalışmalar üzerinden tartışılması ve ileriye dönük olarak araştırmacılara sunulan öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma kapsamında sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nın öğrencilerin yaşam becerilerini kazanmalarına yönelik yapılandırılmış ve etkili etkinlikler sunduğunu ifade etmiştir. UNICEF (2012) yaşam becerileri kazandırmaya yönelik yapılacak etkinliklerin planlı ve düzenli bir biçimde hazırlanmış, uygulayan öğretmene rehberlik sağlayan ve öğrenci katılımını güçlendiren bir yapıda olması gerektiğini belirtmektedir. WHO (1999) da yaşam becerilerinin ancak dikkatli planlanmış ve amacına uygun etkinliklerle kazandırılabileceğini ifade etmektedir. Goleman (2003) ise yaşam becerilerinin, özellikle empati, iletişim ve öz düzenleme becerilerinin yapılandırılmış programlarla desteklenmesinin uzun vadeli gelişime katkı sunduğunu belirtmiştir. Bu görüşler, öğretmenlerin etkinlik kitabına yönelik olumlu değerlendirmeleriyle tutarlıdır.

Alanyazında Kılıç (2015), etkin öğrenmeye dayalı yapılandırılmış uygulamaların ilkokul öğrencilerinin öz-yönetim, problem çözme, iletişim ve karar verme gibi yaşam becerilerinde anlamlı gelişmeler sağladığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde Bastık (2019), Hayat Bilgisi dersinde uygulanan yaşam becerisi temelli etkinliklerin öğrencilere beceri kazandırmada öğretmenlerce etkili bulunduğunu bildirmiştir. Yıldırım (2020) ise Hayat Bilgisi dersi programının bazı temel yaşam becerilerini yeterince kapsamadığını vurgulamış, bu durum yapılandırılmış etkinlik kitaplarının tamamlayıcı rolünü ortaya koymuştur. Öte yandan Boysak (2020), sınıf öğretmenlerinin yaşam becerileri kazandırmaya ilişkin yüksek düzeyde olumlu tutum geliştirdiğini ve uygulamalarda özellikle duygu yönetimi, stresle başa çıkma gibi alanlarda destek materyallere ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. Kozan Kaya'nın

(2018) bulguları, Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın öğrencilerin yaşam becerilerini kazanmalarına yönelik teorik olarak yapılandırılmış ve etkili etkinlikler sunduğunu göstermektedir. Bu bulgular, yaşama becerilerine yönelik yapılandırılmış etkinliklerin sağlam teorik temellerle pratik bir ihtiyacı karşılayacağını ortaya koymaktadır.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin büyük çoğunluğu, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin öğrencilerin günlük yaşamda yaşam becerilerini kullanmalarına katkı sağladığını ifade etmiştir. UNESCO (2015)**,** göre yaşam becerilerinin bireye ve topluma katkısı ancak bu günlük yaşamda da kullanılabilir olursa anlam kazanır. Etkinlik kitabının bu niteliği taşıyor olması, öğrenmenin kalıcılığı ve işlevselliği açısından olumlu bir göstergedir. WHO (1999), eğitsel materyaller bireyin karşılaştığı gerçek yaşam sorunlarıyla ne kadar alakalı olursa yaşam becerileri öğretiminin o derece amacına uygun olduğunu belirtir. Öğretmenlerin etkinlik kitabına yönelik olumlu değerlendirmeleri, bu bağlantının kurulduğunu ortaya koymaktadır.

Alanyazında Kozan Kaya'nın (2024) doktora tezinde, sınıf öğretmenleri ve velilerin görüşlerine göre Hayat Bilgisi dersinin ve yaşam becerisi etkinliklerinin, öğrencilerin öğrendiklerini günlük yaşamlarına aktarma sürecinde etkili olduğu vurgulanmıştır. Dönmez (2024) ise senaryo temelli yaşam becerileri öğretim programının öğrencilerin karar verme, empati kurma ve problem çözme gibi becerileri okul dışında da bilinçli şekilde kullanmalarına yardımcı olduğunu ortaya koymuştur. Satılmış'ın (2024) çalışmasında ise fen öğretimine entegre edilen tasarım temelli etkinliklerin, öğrencilerin yaşam becerilerini okul dışı yaşantılarına transfer edebildikleri belirlenmiştir. Bastık (2019), Hayat Bilgisi dersinde yer alan yaşam becerilerinin yapılan etkinliklerle, öğrencilerin günlük hayata hazırlanmasına önemli katkılar sağladığını ortaya koymuştur. Okur (2022), bağlam temelli öğrenme etkinliklerinin öğrencilerin günlük yaşamda kullanabilecekleri yaşam becerilerinin gelişimine anlamlı katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Bu bulgular, yapılandırılmış etkinliklerle öğrencilerin yaşam becerilerini günlük hayatta uygulanan bir davranış haline getirdiğini ortaya koymaktadır.

Araştırmada öğretmenlerin büyük çoğunluğu, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin öğrencilerin gözlenebilir davranışlarında olumlu yönde değişim sağladığını belirtmiştir. OECD (2018) raporlarına göre, 21. yüzyıl yeterliliklerinin temelinde yer alan yaşam becerilerinin edinildiğinin en önemli göstergesi, öğrencilerin olumlu tutumlar sergilemesi ve bu tutumların günlük yaşama aktarılmasıdır. Katılımcı öğretmenlerin olumlu dönüşleri, kitabın bu becerilerin kazanımına hizmet ettiğini göstermektedir. WHO (1999) ise yaşam becerilerinin ne derece kazanıldığının bireyin çevresiyle ilişkisinde ve karşılaştığı sorunları çözme biçiminde gözlemlenebileceğini ifade eder. Öğretmenlerin gözlem yoluyla fark ettikleri değişim, öğrencilerin becerileri içselleştirdiğini göstermektedir.

Alanyazında Kozan Kaya'nın (2024) yaptığı çalışmada sınıf öğretmenleri ve veliler, Hayat Bilgisi dersinde kazandırılan yaşam becerilerinin öğrenciler tarafından günlük yaşamda uygulanabildiğini vurgulamıştır. Dönmez'in (2024) senaryo temelli yaşam becerileri öğretim programı üzerine yaptığı doktora araştırmasında ise öğrencilerin karar verme, empati kurma ve problem çözme gibi becerileri gerçek yaşam durumlarında daha etkin kullandıkları belirlenmiştir. Satılmış (2024) tarafından yürütülen tasarım temelli fen öğretimi uygulamaları ise öğrencilerin yaşam becerilerini ders dışı durumlara transfer edebildiklerini göstermiştir. Boran'ın (2024) STEM temelli etkinlik araştırmasında da öğrencilerin sorumluluk alma, çevresel duyarlılık ve grup içi iş birliği gibi yaşam becerilerini günlük yaşamda içselleştirdikleri ortaya konmuştur. Bu bulgular, yaşam becerileri kazandırmaya yönelik etkinliklerin öğrencilerin yalnızca bilişsel gelişimine değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal davranışlarında kalıcı değişiklikler sağlamasına hizmet ettiğini kanıtlar niteliktedir.

Araştırmada öğretmenlerin büyük çoğunluğu, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin, öğrencilerin gelişim düzeyine uygun olarak hazırlandığını belirtmiştir. WHO (1999) yaşam becerileri eğitiminin etkili olabilmesi için öğrencilerin gelişim düzeyine uygun içerikler sunulması gerektiğini savunur. UNICEF (2012) yaşam becerilerinin kazandırılmasında etkinliklerin çocukların gelişim düzeylerine göre düzenlenmesinin eğitimin etkililiğini arttırdığını belirtmiştir.

Etkinlik kitabının öğretmenler tarafından gelişimsel uygunluk açısından olumlu değerlendirilmesi, içeriğin çocuk merkezli olarak tasarlandığını göstermektedir.

İlkokul düzeyinde yapılandırılmış yaşam becerileri etkinliklerinin, öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun biçimde tasarlanmasının öğrenme sürecini desteklediği birçok çalışma ile ortaya konmuştur. Kılıç (2015) yapılandırılmış ve öğrenci düzeyine uyarlanmış öğrenme etkinliklerinin, öğrencilerin katılım motivasyonunu ve sosyal-duygusal becerilerini artırdığını vurgulamıştır. Dönmez'in (2024) ilkokul 4. sınıf öğrencilerine yönelik hazırladığı senaryo temelli yaşam becerileri öğretim programında, yaş düzeyine uygun olarak yapılandırılan etkinliklerin öğrenciler tarafından ilgiyle karşılandığı ve yüksek katılım sağlandığı vurgulanmaktadır. Benzer şekilde, Altok'un (2022) yaratıcı drama temelli yaşam becerileri programı da 5–6 yaş grubu öğrencilerinin gelişimsel özellikleri gözetildiğinde öğrenmeye daha aktif katıldıklarını ve yaşam becerilerini daha kolay kazandıklarını göstermektedir. İnan'ın (2023) SCAMPER tekniği ile yürüttüğü program da öğrencilerin yaşlarına uygun etkinliklerle daha etkili bir öğrenme süreci geçirdiklerini ortaya koymuştur. Bu bulgular, bir etkinlik kitabında yer alan uygulamaların öğrencilerin gelişim düzeyine göre planlandığında, öğrenmeyi kolaylaştırıcı ve katılımcı bir ortam yarattığını kanıtlar niteliktedir.

Araştırmada öğretmenlerin büyük çoğunluğu, etkinlik kitabında yer alan etkinliklerin süresinin öğrencilerin dikkatini sürdürme ve etkin katılım gösterme düzeyine uygun olduğunu ifade etmiştir. UNESCO (2015) özellikle erken yaş gruplarında kısa, anlamlı ve hedef odaklı etkinliklerin tercih edilmesini önermektedir. UNICEF (2012) yaşam becerileri temelli etkinliklerde öğrencinin dikkat kapasitesine uygun sürelerle etkinlik planlamanın önemini vurgular. Etkinlik kitabında bu gerekliliklere uygun bir yapı olduğu, öğretmen görüşleriyle desteklenmektedir.

Alanyazında Kozan Kaya'nın (2024) çalışmasında sınıf öğretmenleri, etkinlik sürelerinin öğrencilerin dikkat düzeyine uygun olduğunu ve dersin akışına katkı sağladığını belirtmiştir. Ayrıca, Satılmış (2024) tarafından yürütülen çalışmada, tasarım temelli yaşam becerisi etkinliklerinin süresinin öğrencilerin ilgisini sürdürdüğü ve öğrenmeye aktif katılımı desteklediği gözlemlenmiştir. Benzer şekilde,

Dönmez'in (2024) senaryo temelli öğretim programı çalışmasında, etkinliklerin belirli bir yapı ve süre içinde sunulmasının öğrenci odaklılığı artırdığı vurgulanmıştır. Kılıç (2015) etkinliklerin süresi öğrencilerin dikkatlerini koruyacak şekilde planlandığında katılımın arttığını ortaya koymuştur. Bu bulgular, bir etkinlik kitabındaki uygulamaların süresinin iyi planlandığında öğrencilerin dikkatlerini sürdürmelerine yardımcı olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin büyük çoğunluğu, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin öğrencilerin hem sözlü hem de fiziksel katılım göstermelerine imkân sağladığını belirtmiştir. WHO (1999) da yaşam becerileri eğitiminde iletişim, stresle başa çıkma, empati ve karar verme gibi becerilerin gelişebilmesi için öğrencilerin sözlü ve fiziksel olarak aktif olmaları gerektiğini belirtmiştir. UNICEF (2012) ise yaşam becerilerinin öğrencilerin aktif olacakları uygulamalarla kazandırılmasının öz güven gelişimi ve iletişim becerilerinin güçlenmesi için önemli olduğunu vurgular. Goleman (2003) ise yaşam becerilerinin gelişmesinde öğrencilerin deneyime dayalı ve etkileşimli etkinliklere katılımının önemli olduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin bu tür bir katılımı gözlemliyor olması, etkinliklerin beceri temelli ve öğrenci merkezli olduğunu ortaya koymaktadır.

Alanyazında Kılıç'ın (2015) ilkokul 3. sınıf Hayat Bilgisi dersine yönelik yürüttüğü araştırmada, etkin öğrenme uygulamalarının öğrencilerin öz yönetim, iş birliği, aktif katılım ve paylaşım gibi yaşam becerilerini hem sözlü ifadelerle hem de fiziksel etkinlikler yoluyla sergilemelerine olanak tanıdığı belirlenmiştir. Özellikle öğrenci ürünleri, sınıf içi gözlemler ve öğretmen görüşleri bu katılımın çok yönlü gerçekleştiğini desteklemektedir. Benzer şekilde, Özbay'ın (2018) Pozitif Genç Gelişimi Temelli Sınıf Rehberliği Programı'nda da ilkokul düzeyindeki öğrencilerin empati, grup çalışması ve çatışma çözme becerilerinde hem sözel iletişim yoluyla hem de fiziksel grup etkinliklerine katılım sağlayarak anlamlı gelişimler gösterdikleri ortaya konmuştur. Bu bulgular, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif bir şekilde dahil edilerek, sözlü ve fiziksel katılımla yapılan yaşam becerileri öğretiminin somut davranışsal değişimler oluşturduğunu kanıtlamaktadır.

Araştırma bulgularına göre öğretmenler, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'ndaki etkinliklerin Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri ders içerikleriyle kolaylıkla bütünleştirilebildiğini belirtmiştir. UNESCO (2015) ve OECD (2018) disiplinler arası eğitimi, öğrencilerin bilgi ve becerileri farklı alanlarda ilişkilendirme becerilerini geliştiren bir yaklaşım olarak tanımlar. UNICEF (2012) ve WHO (1999) ise yaşam becerilerinin farklı ders bağlamlarında uygulanmasının öğrenmenin kalıcılığını artırdığını vurgular. Bu bağlamda, öğretmen görüşleri kitabın içeriklerinin müfredata entegre edilebilir, esnek ve çok yönlü bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Alanyazında Aksu (2024), yaşam becerileri ile bütünleştirilmiş fen öğretiminde, özellikle insan ve çevre temalı etkinliklerin öğrencilerin günlük yaşamla ilişkili bilgi üretimini artırdığını göstermiştir. Boran (2024) ise yaratıcı drama yönteminin, çevresel farkındalık ve yaşam becerileri kazanımlarını aynı anda desteklediğini ve Sosyal Bilgiler dersine uyarlanabilir olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca Kozan Kaya'nın (2024) çalışmasında, öğretmenler ve veliler Hayat Bilgisi dersinin yaşam becerilerini kazandırmada temel bir alan olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgular, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'ndaki yapılandırılmış etkinliklerin, farklı ders disiplinleriyle bütünleşerek öğrencilere disiplinler arası kazanımlar sunabileceğini ortaya koymaktadır.

Araştırmada öğretmenlerin büyük çoğunluğu, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda açık ve anlaşılır yönergeler olduğunu belirtmiştir. MEB (2018) öğretim programlarında, yaşam becerilerinin kazandırılmasında uygulanabilir ve anlaşılır etkinliklerin yer almasının önemini vurgulamaktadır. UNICEF (2012), yaşam becerileri eğitiminde açık yönergeler ve yapılandırılmış etkinliklerin öğrencilerin sosyal-duygusal gelişimlerine destek olduğunu ifade etmiştir.

Öztürk (2015) ve Bastık (2018), Hayat Bilgisi Dersi kazanımlarının yaşam becerilerinin kazandırılmasında etkili olduğunu ortaya koymuş ve program içeriğinde yer alan yönergelerin açık ve anlaşılır olmasının öğrencilerin temel yaşam becerilerini edinmelerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, öğretmen görüşleri Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı'ndaki yönergelerin açık ve anlaşılır olduğunu

ve öğrencilerin yaşam becerilerini kazanmalarında önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, az sayıda öğretmenin dile getirdiği olumsuz görüşler, bazı sınıf ortamlarında materyal yetersizliği, sınıf mevcudu veya öğretim yaklaşımı gibi faktörlerden kaynaklanabilir. Bu nedenle, programın etkisini artırmak için öğretim materyallerinin sürekli olarak güncellenmesi ve öğretmenlerin uygulama süreçlerinde desteklenmesi önemlidir.

Araştırmada öğretmenlerin büyük çoğunluğu, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin sınıf ortamında uygulanabilir olduğunu belirtmiştir. UNESCO (2015), tarafından yayımlanan raporlarda, yaşam becerilerinin öğretimi için geliştirilen eğitim materyallerinin anlaşılır ve sınıf içinde kullanılabilir nitelikte olması gerektiğine dikkat çekilmektedir. Benzer şekilde MEB (2018), öğretim materyallerinin pedagojik ilkelere ve öğrenci seviyesine uygun olmasının önemini belirtmektedir. Bolat (2019) da amaca uygun ve uygulaması rahat olan materyallerin, etkinlikleri verimli şekilde gerçekleştirmeye yarar sağladığını ifade etmektedir. Öğretmen görüşleri, Etkinlik Kitabı'nın bu niteliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Alanyazında Kozan Kaya'nın (2024) ilkokul düzeyindeki doktora çalışmasında, öğretmen ve veli görüşlerine göre Hayat Bilgisi dersinin yaşam becerileri kazandırmada etkili olduğu ve sınıf içinde uygulanabilir yapı sunduğu vurgulanmıştır. Dönmez'in (2024) senaryo temelli programında ise etkinliklerin öğrencilerin yaş özelliklerine göre tasarlanması sayesinde sınıf ortamında aktif katılımın sağlandığı görülmüştür. Boran (2024) tarafından geliştirilen STEM temelli etkinlikler, öğrencilerin grup içi sorumluluk alma, çevre farkındalığı ve uygulamaya dönük beceriler kazandığını göstermiştir. Ayrıca Satılmış'ın (2024) tasarım temelli fen öğretimi yaklaşımıyla, yaşam becerilerinin sınıf ortamında başarıyla entegre edildiği ve öğrencilerin etkinliklere istekle katıldığı saptanmıştır. Kılıç (2015), etkin öğrenme yöntem ve teknikleriyle yürütülen uygulamaların sınıf ortamında rahatlıkla uygulanabildiğini ve tüm öğrencilerin katılımını desteklediğini ifade etmiştir. Bu bulgular, bir etkinlik kitabının sınıf içi uygulamalar için yapılandırılmış ve anlamlı bir içerik sunarak öğretmenlerin işini kolaylaştırdığını ve etkili bir öğrenme ortamı oluşturduğunu kanıtlamaktadır.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmı, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerde kullanılan araç ve gereçlerin kolayca temin edilebildiğini ifade etmiştir. Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerde kullanılan araç ve gereçlerin kolayca temin edilebilir olması, öğrencilerin öğrenme sürecine katılımını desteklemekte ve öğretmen uygulama kolaylığı sağlamaktadır. UNESCO (2015), öğretim materyallerinde gerekli olan araç ve gereçlerin hem uygun maliyetli hem de kolay ulaşılabilir olması gerektiğini belirtmektedir. OECD (2018) ise sınıf uygulamalarında kaynakların tekrar kullanılabilir ve kolay erişilebilir olması gerektiğini vurgular. WHO (1999) ise yaşam becerisi öğretiminde kullanılan materyallerin basit, etkili ve düşük maliyetli olması gerektiğini savunur. Öğretmenlerin bu doğrultuda olumlu geri bildirimde bulunmaları, kitabın sahaya uygun şekilde tasarlandığını göstermektedir.

Kozan Kaya'nın (2024) doktora tezinde öğretmenler, hayat bilgisi dersi kapsamında uygulama sürecinde çevresel ve donanımsal yetersizliklerin süreci olumsuz etkileyebildiğini belirtmişlerdir. Satılmış'ın (2024) tasarım temelli fen öğretimi uygulamasında kullanılan materyallerin, okul laboratuvarı dışı kaynaklardan da temin edilebildiği ve süreç içinde öğretmenlerce rahatlıkla uyarlanabildiği raporlanmıştır. Bu veriler ışığında, bir etkinlik kitabındaki araç-gereçlerin ekonomik ve erişilebilir olması, etkinliğin hem uygulama pratiğini hem de sürdürülebilirliğini artırır denilebilir.

Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinlikler, öğrencilerin karar verme süreçlerinde yaşam becerilerini etkili bir şekilde kullanmalarını desteklemektedir. UNICEF (2012), karar verme becerisinin özellikle erken yaşlarda yapılandırılmış öğrenme ortamlarında desteklenmesi gerektiğini vurgular. OECD (2018)**,** karar verme sürecini, 21. yüzyıl becerileri arasında kritik bir öneme sahip olduğunu belirtmekte ve eğitimin temel hedeflerinden biri olarak değerlendirmektedir. Spence (2003), karar verme becerisinin öğrenci katılımı ve etkileşimli etkinliklerle verimli bir biçimde geliştirilebileceğini belirtir. Etkinlik Kitabı'nda bu yönü destekleyen uygulamaların yer alması, karar verme sürecini eğitsel bağlamda pekiştirmektedir.

Dönmez'in (2024), senaryo tabanlı etkinliklerin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin yaşam becerileri içerisinde yer alan karar verme becerisini geliştirdiği ve öğrencilerin sorunlara çözüm üretme kapasitelerini artırdığı belirtilmiştir. Boran (2024), STEM temelli etkinliklerin yaşam becerileri kapsamında değerlendirilen karar verme, problem çözme ve yaratıcı düşünme gibi alanlarda öğrencilerin aktif katılımını sağladığını göstermektedir. Ayrıca, Kozan Kaya (2024), Hayat Bilgisi dersinde uygulanan yapılandırılmış etkinliklerin yaşam becerilerinin günlük yaşama transferinde, özellikle karar verme becerisini geliştirme konusunda önemli katkılar sunduğu ifade edilmiştir. Kandemir (2018), yaptığı etkinliklerle öğrencileri, farklı çözüm yollarını değerlendirmeye ve alternatifler arasından seçim yapmaya yönlendirerek onların karar verme becerilerinin gelişimine katkı sağladığını belirtmiştir. Bastık (2019), farklı seçenekleri değerlendirmelerine, sonuçlarını öngörmelerine ve kendi seçimlerini temellendirerek ifade etmelerine imkân sağlayan yapılandırılmış öğrenme ortamlarının öğrencilerinin karar verme becerilerinin gelişimine katkı sağladığını ortaya koymuştur. Okur (2022), bağlam temelli öğrenme uygulamaları yoluyla öğrencilerin farklı çözüm yollarını değerlendirme ve en uygun seçeneği belirleme yetilerini güçlendirerek karar verme becerilerine anlamlı katkı sağladığını göstermektedir. Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'ndaki içerikler de benzer şekilde ilkokul öğrencilerinin karar verme becerilerini destekleyerek onların bilinçli tercihler yapmalarına katkı sağlamaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nın öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmeye yardımcı olduğunu belirtmiştir. UNESCO (2015), problem çözme becerisini, bireyin hem akademik başarı hem de yaşamla başa çıkma kapasitesi bakamından önemli bir yeterlik olarak tanımlar. UNICEF (2012) ise problem çözme becerisinin, yaşam becerileri eğitiminin ana yeterliklerinden biri olduğunu belirtir. WHO (1999) da problem çözme becerisini bireyin duygusal ve sosyal sağlığını koruyabilmesi açısından kritik bir beceri olarak açıklar. Etkinliklerin öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm geliştirmelerine olanak tanıması, WHO'nun önerdiği işlevsel yaşam becerisi yaklaşımını yansıtmaktadır.

Dönmez'in (2024) senaryo temelli yaşam becerileri öğretim programına ilişkin çalışmasında öğrencilerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm üretme becerilerinde gözle görülür bir gelişim olduğu rapor edilmiştir. Benzer şekilde, Boran (2024) tarafından yürütülen araştırmada, STEM temelli yaşam becerileri etkinliklerinin öğrencilerin analitik düşünme ve çözüm odaklı yaklaşım sergilemelerine katkı sunduğu belirtilmektedir. Bastık (2019), karşılaştıkları sorunları tanımlama, farklı çözüm yolları üretme, alternatifleri değerlendirme ve en uygun çözümü uygulama fırsatı sunan yapılandırılmış öğrenme ortamlarının öğrencilerin problem çözme becerilerinin gelişimine katkı sağladığını ortaya koymuştur. Kozan Kaya (2018), Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'ndaki karar verme ve problem çözme becerisi kazanımlarının öğretmenler tarafından yüksek düzeyde yeterli bulunduğunu ortaya koymuştur. Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'ndaki içerikler de benzer şekilde ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerini geliştirerek günlük yaşamda karşılaştıkları durumları sağlıklı bir şekilde yönetmelerine katkı sağlamaktadır.

Araştırma bulgularına göre, sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine önemli katkılar sağladığını belirtmiştir. UNESCO (2015), yaratıcı düşünmeyi bireyin öğrendiklerini yeniden yapılandırma, farklı ve yenilikçi bakış açılarıyla çözümler üretme becerisi olarak tanımlar. UNICEF (2012) de yaratıcı düşünmenin çocukların toplumsal yaşama aktif ve üretken biçimde katılım sağlamaları açısından önemli yaşam becerilerinden biri olduğunu vurgular. OECD (2018), 21. yüzyıl becerileri arasında yaratıcı düşünmeyi öncelikli olarak ele almakta ve bu becerinin erken yaşlarda desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Kitapta yer alan özgün ve esnek etkinliklerin bu süreci desteklemesi, öğrenme çıktılarının niteliğini artırmaktadır.

Alanyazında Özellikle Altok'un (2022) yaratıcı drama temelli yaşam becerileri eğitimi üzerine yürüttüğü çalışmada, 5–6 yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerinde anlamlı gelişim sağlandığı belirtilmiştir. Benzer şekilde, İnan'ın (2023) SCAMPER tekniği temelli yaşam becerileri programı da çocukların yaratıcı problem

çözme ve alternatif düşünce üretme kapasitesini artırmıştır. Okur (2022), bağlam temelli öğrenme uygulamalarının öğrencilerin yenilikçi fikirler üretme ve özgün çözümler geliştirme kapasitelerini destekleyerek yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağladığını belirtmektedir. Dönmez (2024), yaşam becerileri öğretim programı modüllerinin öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirerek hem akademik başarılarına hem de günlük yaşam becerilerine katkı sağladığını bulmuştur. Bu bulgular, yapılandırılmış ve yaratıcı potansiyeli tetikleyen etkinliklerin öğrencilerin özgün düşünceler üretmelerine olanak sunduğunu göstermektedir. Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'ndaki içerikler de benzer şekilde ilkokul öğrencilerinin yaratıcı düşünme becerilerini destekleyerek onların daha üretken bireyler olarak yetişmesine katkı sağlamaktadır.

Araştırma bulgularına göre, sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmı Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağladığını ifade etmiştir. UNICEF (2012), çocukların sorgulayan, hazır bilgiyle yetinmeyen bireyler olabilmeleri için eleştirel düşünme becerisinin erken yaşlarda kazandırılması gerektiğini vurgular. WHO (1999) ise eleştirel düşünmenin bireyin sağlıklı yaşam seçimleri yapabilmesi için gerekli bir zihinsel beceri olduğunu vurgular. Etkinlik Kitabı'nın bu nitelikleri taşıması, öğrenme beklentilerine uyumlu olduğunu göstermektedir.

Alanyazında Boran (2024) tarafından geliştirilen STEM temelli etkinliklerde de öğrencilerin analiz, karşılaştırma ve neden-sonuç ilişkisi kurma gibi eleştirel düşünme alt becerilerini kullandıkları tespit edilmiştir. Bu bulgular, yapılandırılmış etkinliklerin sadece bilişsel düzeyi değil, düşünsel derinliği de geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Okur'un (2022) bulguları, bağlam temelli öğrenme uygulamalarının öğrencilerin bilgiyi sorgulama ve analiz etme süreçlerini destekleyerek eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Dönmez (2024), yaşam becerileri modül uygulamalarının öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini anlamlı şekilde geliştirdiğini, bunun da bilgi sorgulama, analiz yapma ve problemlere çözüm üretme yetilerini güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Bu doğrultuda, Yaşam Becerileri Etkinlik

Kitabı'nın içerdiği uygulamaların da eleştirel düşünmenin sınıf ortamında sistemli şekilde gelişmesine zemin hazırladığı söylenebilir.

Araştırma sonuçları, sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin öğrencilerin etkili iletişim becerilerinin gelişimine önemli katkılar sağladığını düşündüğünü ortaya koymuştur. UNESCO (2015), etkili iletişim becerisini öğrencilerin sosyal gelişimi, çatışma çözme kapasitesi ve iş birliğine dayalı öğrenme süreçleri açısından temel bir yaşam becerisi olarak tanımlar. UNICEF (2012), iletişim becerilerinin öğrencilerin duygusal güvenliğini ve sosyal etkileşim yeteneklerini güçlendirdiğini vurgular. OECD (2018), 21. yüzyıl öğrenme modellerinde etkili iletişimi temel sosyal yeterliklerden biri olarak tanımlar. WHO (1999) ise etkili iletişimin sağlıklı birey ve toplum gelişimi için yaşamsal bir beceri olduğunu belirtir. Goleman (2003) da iletişim becerisinin empati, öz farkındalık ve duygusal dengeyle birlikte sosyal zekânın önemli bileşenlerinden olduğunu ifade etmektedir. Özellikle okul çağındaki çocuklara uygun içeriklerle iletişim becerisi kazandırılması, duygusal sağlığı ve toplumsal uyumu desteklemektedir.

Alanyazında Özbay'ın (2018) Pozitif Genç Gelişimi Temelli Sınıf Rehberliği Programı kapsamında yürüttüğü çalışmada, ilkokul öğrencilerinin yaşam becerileri arasında yer alan empati, iş birliği ve iletişim becerilerinde anlamlı gelişmeler gözlemlenmiştir. Benzer şekilde, Kozan Kaya'nın (2024) ilkokul düzeyinde yürüttüğü çalışmasında, sınıf öğretmenleri ve veliler, hayat bilgisi dersinin yaşam becerilerinin kazandırılmasında etkili olduğunu ve öğrencilerin özellikle iletişim kurma, duygu paylaşma ve kendini ifade etme konularında olumlu gelişmeler sergilediğini ifade etmişlerdir. Bastık (2019), sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersinde yer alan etkinliklerin öğrencilerin iletişim ve kişiler arası ilişkiler becerilerini ve sosyal etkileşimlerini geliştirmede önemli bir role sahip olduğunu ifade etmektedir. Okur (2022), bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin iş birliği, etkin dinleme ve düşüncelerini ifade etme gibi iletişim becerilerini desteklediğini göstermiştir. Dönmez (2024), yaşam becerileri öğretim programı modüllerinin öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirerek onların hem akademik hem de sosyal yaşamlarında daha etkili olmalarını sağladığını göstermiştir. Bu bulgular, etkinlik temelli uygulamaların

yalnızca bilgi aktarmakla kalmayıp, öğrencilerin sosyal etkileşim becerilerini de güçlendirdiğini ortaya koymaktadır.

Araştırma bulgularına göre sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin öğrencilerin empati becerilerinin gelişimine anlamlı katkılar sağladığını ifade etmiştir. UNESCO (2015)'ya göre etkili empati eğitimi, öğrencilerin farklılıkları anlamalarını ve hoşgörülü davranışlar geliştirmelerini sağlar. UNICEF (2012) ise yapılandırılmış etkinliklerin öğrencilerin duygu paylaşımı yapmalarını ve başkalarının bakış açılarını anlamalarını desteklemesi gerektiğini savunur. Etkinlik Kitabı'ndaki uygulamalar bu yönüyle öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimlerine önemli katkılar sunmaktadır.

Dönmez (2024), yaşam becerileri öğretim programı modüllerinin öğrencilerin empati becerilerini geliştirerek sosyal uyum yeteneklerini artırdığını ve duygusal zekâ gelişimlerini desteklediğini belirtmiştir. Benzer şekilde Kazemi ve Soleymani (2014) de empati ve iletişim becerilerinin hem akademik hem de sosyal yaşamda bireylerin etkinliğini artıran temel sosyal-duygusal beceriler arasında olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda, mevcut araştırma bulguları Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nın, öğrencilerin sosyal-duygusal gelişiminde özellikle empati becerisini güçlendirme noktasında anlamlı katkılar sunduğunu göstermektedir.

Araştırma bulgularına göre sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin öğrencilerin kendilerini tanıma becerilerinin gelişimine anlamlı katkılar sağladığını ifade etmiştir. UNESCO (2015)**,** kendini tanıma becerisini bireyin yaşamı boyunca sürdüreceği öğrenme yolculuğunun başlangıç noktası olarak tanımlar. UNICEF (2012)**,** kendini tanımanın sosyal uyum, karar verme ve duygusal düzenleme becerileriyle doğrudan ilişkili olduğunu belirtir. Öğrencilerin kim olduklarını, ne hissettiklerini ve neden böyle hissettiklerini anlamaları; hem bireysel gelişim hem de sağlıklı ilişkiler açısından önemlidir. Kitapta yer alan öz farkındalığı destekleyici etkinlikler öğretmenler tarafından da etkili bulunmuştur. WHO (1999) ise kendini tanıma becerisini, bireyin hem ruh sağlığını koruyabilmesi hem de olumlu sosyal ilişkiler geliştirebilmesi için gerekli temel bir psikososyal beceri olarak tanımlar. Goleman (2003) ise kendini tanıma becerisini, duygusal zekânın ana

bileşenlerinden biri olarak tanımlar ve stresi yönetmede önemli bir rol oynadığını belirtir. Kendini tanıyan bireyler stresle başa çıkmada daha başarılıdır. Etkinlik Kitabı, öğrencilerin duygusal farkındalıklarını destekleyen içerikleriyle bu yaklaşımı yansıtmaktadır.

Alanyazında Güven (2021) tarafından yürütülen çalışmada, ilkokul öğrencilerine kazandırılan yaşam becerileri arasında yer alan "kendini tanıma", öğrencilerin bireysel özelliklerini fark etmeleri ve güçlü yönlerini belirlemeleri açısından önemli bir gelişim alanı olarak tanımlanmıştır. Benzer biçimde, İnan (2023) SCAMPER temelli yaşam becerileri eğitim programının, öğrencilerin duygularını tanıma ve kişisel farkındalık düzeylerini artırma yönünde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, Kozan Kaya'nın (2024) çalışmasında öğretmen ve veli görüşlerine dayanarak, yaşam becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında etkinlik temelli yapılandırılmış programların, çocukların benlik algılarını desteklediği ve kendilerini tanıma süreçlerine olumlu katkı sunduğu vurgulanmıştır. Okur (2022), bağlam temelli öğrenme uygulamalarının öğrencilerin kendi güçlü ve gelişime açık yönlerini fark etmelerini sağlayarak kendini tanıma becerilerini olumlu yönde geliştirdiğini ortaya koymuştur. Bu bulgular, etkinlik kitabındaki içeriklerin öğrencilerin bireysel farkındalığını güçlendirmede pedagojik bir araç olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin öğrencilerin kendini ifade etme becerilerinin gelişimini desteklediği yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. UNESCO (2015)**,** 'ya göre küçük yaşlardaki çocuklara sözlü ve yazılı ifade alanları sunulması, bu becerinin gelişimi için önemlidir. WHO (1999), kendini ifade etme becerisinin bireyin psikolojik iyi oluşuyla yakından ilişkili olduğunu belirtir. Bireyin ihtiyaçlarını, korkularını, isteklerini ve düşüncelerini doğru bir şekilde iletebilmesi; stres, öfke ve kaygı gibi duygularla sağlıklı başa çıkma süreçlerinin temelidir. Etkinlik Kitabı'ndaki uygulamaların çocukların bu yöndeki gelişimlerine katkı sağladığı öğretmenlerce de gözlemlenmiştir.

Alanyazında Özellikle Kozan Kaya'nın (2024) ilkokul öğrencilerine yönelik çalışmasında, yaşam becerilerinin kazanımında öğrencilerin kendilerini sözlü ve yazılı olarak ifade etmelerine imkân tanıyan etkinliklerin önemli rol oynadığı vurgulanmıştır. Kılıç'ın (2015) Hayat Bilgisi dersi kapsamında yürüttüğü çalışmada da öğrencilerin öz yönetim ve kendini ifade etme becerilerini hem sözlü hem de fiziksel yollarla kullandıkları gözlemlenmiştir. Bastık (2019) ise Hayat Bilgisi dersi etkinliklerinin öğrencilerin kendini ifade etme becerilerinin gelişimine katkı sağladığı sonucu ulaşmıştır. Ayrıca, Özbay'ın (2018) Pozitif Genç Gelişimi Temelli Sınıf Rehberliği Programı da yaşam becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin öğrencilerin kendilerini açıkça ifade etmelerini kolaylaştırdığını ortaya koymuştur. Bu bulgular, yaşam becerileri öğretiminde kullanılan etkinliklerin, öğrencilerinin kendilerini ifade etmelerine olanak sağlayan yapısıyla, iletişim temelli yaşam becerilerinin gelişiminde etkili bir araç olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonuçları, sınıf öğretmenlerinin önemli bir kısmının Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'ndaki etkinliklerin öğrencilerin duygularını yönetme becerilerinin gelişimine olumlu katkı sağladığını düşündüğünü ortaya koymuştur. UNESCO (2015), duyguları tanıma ve yönetme becerisini öğrencinin kendini gerçekleştirmesi ve sosyal bütünleşme süreci için temel yaşam becerilerinden biri olarak kabul etmektedir. UNICEF (2012), çocukların erken yaşlarda duygusal farkındalık kazanmalarının, stresle baş etme ve davranışlarını düzenleme kapasitelerini artırdığını belirtir. OECD (2018), sosyal-duygusal öğrenmenin, öğrencilerin akademik başarıları kadar yaşam doyumları üzerinde de belirleyici olduğunu vurgular. WHO (1999) ise duygularını yönetme becerisinin psikolojik sağlıkla doğrudan ilişkili olduğunu ifade eder. Goleman (2003) da duygularını tanıma ve yönetme becerisinin, bireyin hem kişisel başarısı hem de sosyal ilişkileri üzerinde önemli bir yere sahip olduğunu ve duygusal zekânın özünü oluşturduğunu belirtmektedir. Etkinlik Kitabı'nın bu doğrultuda uygulamalar içermesi, öğrencilerin duygusal denge kazanmasına yardımcı olmaktadır.

Benzer şekilde, Özbay (2018) tarafından geliştirilen Pozitif Genç Gelişimi Temelli Sınıf Rehberliği Programı, öğrencilerin duygularını uygun yollarla ifade etme ve öfke gibi güçlü duyguları kontrol etme becerilerini geliştirdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca

Güven ve arkadaşlarının (2004) yürüttüğü çalışmada, Hayat Bilgisi dersi aracılığıyla verilen yaşam becerilerinin öğrencilerin duygusal farkındalıklarını artırmada etkili olduğu ifade edilmiştir. Dönmez (2024), yaşam becerileri öğretim programı modüllerinin öğrencilerin duygularla başa çıkma becerilerini geliştirerek stres yönetiminde daha başarılı olmalarını sağladığını göstermiştir. Bu bulgular, yaşam becerilerinde yapılandırılmış uygulamaların, duygusal farkındalıklarını artıran ve duygularını yönetebilen bireylerin yetişmesine katkı sağlayan önemli bir pedagojik araç olduğunu göstermektedir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin büyük bir bölümü, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin öğrencilerin stresle başa çıkma becerilerini geliştirmeye yardımcı olduğunu belirtmiştir**.** UNESCO (2015)**,** öğrencilerin yalnızca bilişsel değil aynı zamanda duygusal ve sosyal yönlerinin de geliştirilmesi gerektiğini vurgulamakta; stresle başa çıkma becerilerini bu gelişimin önemli bir parçası olarak tanımlamaktadır. UNICEF (2012), okul temelli yaşam becerileri programlarının stres ve kaygı gibi duygularla başa çıkmada çocuklara destek sağladığını ve bu tür becerilerin küçük yaşlarda kazandırılmasının ileri yaşlardaki psikososyal uyum için koruyucu bir etki oluşturduğunu ifade eder. OECD (2018) ise 21. yüzyıl öğrencilerinin çok boyutlu stres kaynaklarıyla karşı karşıya olduğunu; bu nedenle eğitim sistemlerinin duygusal dayanıklılığı güçlendiren stratejilere odaklanması gerektiğini savunur. WHO (1999)**,** stresle başa çıkma becerisini temel yaşam becerileri arasında konumlandırır ve bu becerinin gelişiminin özellikle ergenlik öncesi dönemde desteklenmesi gerektiğini ifade eder. Sonuç olarak, Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı öğrencilerin stresle başa çıkma becerilerini geliştirici yönde yapılandırılmış, rehberlik edici ve uygulaması kolay etkinlikler içermektedir. Bu da öğrencilerin hem sınıf içinde hem de günlük yaşamda karşılaştıkları zorlayıcı durumları daha sağlıklı biçimde yönetebilmelerine olanak sağlamaktadır.

Alanyazında Özellikle Dönmez'in (2024) senaryo temelli yaşam becerileri programında, öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar karşısında problem çözme, duygu düzenleme ve stresle etkili baş etme stratejilerinde gelişme gösterdikleri saptanmıştır. Aynı şekilde Korkmaz (2024) tarafından yürütülen psiko-eğitim temelli yaşam

becerileri programında, öğrencilerin duygusal dayanıklılıklarının ve stres yönetimi becerilerinin olumlu yönde değiştiği rapor edilmiştir. Ayrıca İnan (2023) da SCAMPER tekniği temelli yaşam becerileri eğitimi ile öğrencilerin stresli durumlarda alternatif düşünceler geliştirebildiklerini ve içsel kaynaklarını daha etkili kullanabildiklerini ifade etmiştir. Bu bulgular, yaşam becerileri öğretiminde yapılandırılmış uygulamaların, öğrencilerin stresle başa çıkma kapasitelerini geliştirme ve içsel kaynaklarını etkili kullanma konusunda işlevsel olduğunu göstermektedir.

Araştırma bulguları, sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin öğrencilerin sorumluluk alma becerilerini geliştirdiği yönünde görüş bildirdiğini ortaya koymuştur. UNICEF (2012), çocukların kendi eylemlerinin sonuçlarını üstlenmeleri ve başkalarına karşı görev bilinci geliştirmeleri için okul temelli yaşam becerisi programlarının kritik rol oynadığını ifade eder. WHO (1999) ise sorumluluk almayı, sağlıklı birey gelişiminin temel unsurlarından biri olarak değerlendirir. Kendi davranışlarını tanıyan, içsel kontrol geliştiren bireylerin sağlıklı kararlar alma ve davranışlarını düzenleme kapasiteleri güçlenir. Etkinlik Kitabı, öğrencilerin bireysel sorumluluk duygularını geliştirmeye yönelik etkili, yönlendirici ve uygulanabilir etkinlikler içermektedir. Bu durum, öğrencilerin yalnızca sınıf ortamında değil, günlük yaşamlarında da görev bilinciyle hareket etmelerine katkı sağlamaktadır.

Alanyazında Boran (2024) tarafından yürütülen STEM temelli etkinlik araştırmasında, öğrencilerin grup çalışmaları ve çevre temelli görevlerde aktif rol alarak sorumluluk bilinci geliştirdikleri belirtilmiştir. Benzer şekilde, Satılmış'ın (2024) tasarım temelli fen öğretimi uygulamasında da öğrencilerin kendi öğrenmelerinden sorumlu oldukları süreçlerde daha fazla katılım gösterdikleri ve bireysel sorumluluk alma davranışlarının arttığı tespit edilmiştir. Dönmez'in (2024) senaryo temelli yaşam becerileri programı da öğrencilerin karar verme süreçlerine aktif olarak katılarak hem kendi görev alanlarını benimsemeleri hem de grup içinde sorumluluk paylaşımı yapmalarına olanak tanımıştır. Bu bulgular, yapılandırılmış

şekilde sunulan yaşam becerileri etkinliklerinin, öğrencilerin günlük yaşamlarında sorumluluk alma bilincini geliştirmede etkili olduğunu göstermektedir.

Araştırma bulguları, sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin öğrencilerin özgüven becerilerinin gelişimine olumlu katkı sağladığını düşündüğünü ortaya koymuştur. UNESCO (2015), özgüveni bireyin kişisel gelişimi ve topluma aktif katılımı için temel bir yaşam becerisi olarak tanımlar. UNICEF (2012) ise özgüvenin, çocukların benlik algısını geliştirmeleri ve sosyal ortamlarda sağlıklı ilişkiler kurabilmeleri için vazgeçilmez bir temel olduğunu belirtir. WHO (1999), özgüvenin bireyin ruhsal sağlığını koruyabilmesi, stresle başa çıkabilmesi ve sosyal ilişkilerde etkin olabilmesi açısından yaşamsal öneme sahip olduğunu vurgular. Goleman (2003) da özgüvenin, bireyin kendi yeteneklerinin farkında olmasını sağladığını ve hedeflerine ulaşmadaki motivasyonunu güçlendirdiğini ifade etmektedir. Bolat (2019) ise yapılandırılmış ve öğrenci merkezli etkinliklerin öğrencilerin özgüvenlerini artırarak daha başarılı olmalarına ve aktif bireyler olmalarına katkı sağladığını ortaya koymuştur. Özellikle okul çağındaki çocuklara yönelik programlarda, olumlu benlik algısının desteklenmesi gerektiği ifade edilir. Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı öğrencilerin özgüven becerilerini geliştirmeye yönelik yönlendirici, uygulanabilir ve psikososyal gelişimi destekleyici etkinlikler içermektedir.

Alanyazında, İnce (2022) tarafından yürütülen yaratıcı drama temelli yaşam becerileri eğitimi uygulamasında, ilkokul öğrencilerinin özgüven düzeylerinde anlamlı artışlar gözlenmiştir. Benzer biçimde, Boran (2024) STEM etkinlikleriyle desteklenen sınıf içi uygulamaların, öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri, fikirlerini savunmaları ve grup içi roller üstlenmeleri sayesinde özgüvenlerini artırdığını ortaya koymuştur. Ayrıca, Dönmez (2024) tarafından geliştirilen senaryo temelli öğretim programında yaşam becerileri eğitiminin öğrencilerin özgüvenlerini geliştirerek hem akademik hem de sosyal yaşamlarında daha etkili bireyler olmalarına katkı sağladığı görülmüştür. Bu bulgular, yaşam becerilerine yönelik yapılandırılmış ve öğrenci merkezli uygulamaların, çocukların özgüven geliştirmesine destek olduğunu kanıtlamaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmı Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı'nda yer alan etkinliklerin öğrencilerin özsaygı becerilerini geliştirmeye yardımcı olduğu görüşünü paylaşmaktadır. UNESCO (2015), özsaygıyı bireyin kendine duyduğu değer ve saygı olarak tanımlar ve bunun gelişiminin çocukluk döneminde desteklenmesinin kişilik oluşumu açısından kritik olduğunu vurgular. UNICEF (2012), özsaygının çocukların hem akademik başarıları hem de duygusal esenlikleri için temel bir unsur olduğunu belirtir. Çocukların kendilerini değerli hissetmeleri ve saygı görmeleri, sosyal gelişimlerinin sağlıklı ilerlemesine katkı sağlar. OECD (2018), 21. yüzyıl öğrenme ortamlarının sadece bilgi aktarımına değil, öğrencinin benlik algısı, öz yeterlik ve özsaygı gibi içsel becerilerine de odaklanması gerektiğini savunur. WHO (1999), özsaygıyı bireyin psikolojik sağlığının korunmasında temel bir yaşam becerisi olarak kabul eder. Kendi değerini bilen bireyler, zorluklar karşısında daha dirençli ve çözüm odaklı davranırlar. Etkinlik Kitabı'nda yer alan öz değerlendirme ve kişisel gelişim odaklı uygulamalar, öğrencilerin kendilerini olumlu biçimde algılamalarına katkı sunmaktadır.

Alanyazında, Özsaygı, bireyin kendini değerli ve yeterli görmesini içerdiği için, yapılandırılmış yaşam becerileri etkinlikleriyle desteklenmesi son derece önemlidir. Bilir (2019) tarafından yürütülen çalışmada, yaşam becerileri programına katılan beş yaş çocuklarında özsaygı ve benlik algısında olumlu yönde değişim gözlemlenmiştir. Benzer şekilde, Altok (2022) yaratıcı drama temelli yaşam becerileri programının çocukların kendilerini tanıma ve kabul etme süreçlerini destekleyerek özsaygılarını artırdığını ortaya koymuştur. Ayrıca, Gülveren (2019), yaşam becerilerinin öğretiminde uygulamalı yaklaşımların, öğrencilerin bireysel farkındalıklarını ve kişisel değer algılarını güçlendirdiğini vurgulamaktadır. Bu veriler, yaşam becerileri öğretiminde yer alan etkinliklerin öğrencilerin özsaygı geliştirme sürecinde hem bilişsel hem duyuşsal alanları destekleyerek etkili olduğunu göstermektedir.

5.2. ÖNERİLER

Bu araştırma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Etkinlik kitaplarında yaşam becerilerine daha fazla yer verilmelidir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu etkinlik kitabının yaşam becerilerini desteklediğini belirtmiştir. Bu bağlamda, özellikle özgüven, empati, etkili iletişim, problem çözme ve yaratıcı düşünme becerilerini destekleyen etkinliklerin sayısı ve niteliği artırılmalıdır.

2. Öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda teknoloji okuryazarlığı, güvenli internet kullanımı, dijital vatandaşlık, zaman yönetimi, stresle başa çıkma, iş birliği, girişimcilik, çevre bilinci ve sürdürülebilir yaşam gibi alanlara yönelik etkinliklere daha fazla yer verilmelidir. Bu sayede öğrencilerin yalnızca akademik bilgiyle değil, aynı zamanda 21. yüzyılın gerektirdiği temel yaşam becerileriyle donatılmaları mümkün olacaktır.

3. Etkinlik süreleri, öğrencilerin dikkat düzeyi, yaş özellikleri ve öğrenme hızlarına uygun olarak yeniden düzenlenmelidir. Etkinliklerin süreleri esnek biçimde yapılandırılarak öğrenci katılımı ve verimlilik artırılabilir.

4. Etkinlik kitaplarının sınıf düzeylerine göre farklılaştırılması önerilmektedir. Yaşam becerilerinin gelişimi sınıf düzeyine göre farklılık gösterebileceğinden, etkinlik içerikleri sınıf seviyelerine uygun olacak şekilde yeniden tasarlanabilir.

5. Yaşam Becerileri Etkinlik Kitapları içerisinde, farklı sınıf düzeylerinin gelişimsel ihtiyaçları dikkate alınarak özel bölümlere yer verilmelidir. Bu kapsamda 1. sınıf öğrencileri için okula uyum ve oryantasyon sürecini destekleyecek yaşam becerileri ile 4. sınıf öğrencileri için ortaokula geçişe hazırlık sürecini kolaylaştıracak yaşam becerileri etkinliklerine daha fazla ağırlık verilmesi önerilmektedir. Böylece öğrencilerin eğitim yaşamındaki kritik geçiş dönemlerinde ihtiyaç duydukları becerileri kazanarak daha sağlıklı bir uyum süreci yaşamaları sağlanabilir.

6. Öğretmenlere yaşam becerileri eğitimi konusunda hizmet içi eğitimler sağlanmalıdır. Etkinliklerin etkili biçimde uygulanabilmesi için öğretmenlerin yaşam becerileri eğitimi konusunda donanımlı olmaları önem arz etmektedir.

5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Gelecek araştırmalarda nicel veriler nitel verilerle desteklenmelidir. Öğretmenlerin görüşlerinin nedenleri derinlemesine anlaşılmak istenirse, odak grup görüşmeleri veya mülakatlarla desteklenmiş karma yöntem araştırmaları yapılabilir.

2. Farklı bölge ve okul türlerinde benzer çalışmalar tekrarlanmalıdır. Bulguların genellenebilirliğini artırmak amacıyla farklı sosyo-ekonomik düzeylere sahip bölgelerde ve özel devlet okulu ayrımı gözetilerek benzer araştırmalar yapılmalıdır.

3. Yaşam becerilerinin öğrenci kazanım düzeyi doğrudan ölçülebilir. Bu araştırma öğretmen görüşlerine dayalıdır. Öğrencilerde bu becerilerin ne ölçüde geliştiğini ölçmeye yönelik gözlem, performans değerlendirme veya portfolyo gibi ölçme araçları ile desteklenmiş çalışmalar önerilmektedir.

4. Yaşam becerilerinin kalıcılığını ve uzun vadeli etkilerini belirleyebilmek için boylamsal çalışmaların yapılması önerilmektedir. Böylece Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabı'nın öğrenciler üzerindeki etkileri yalnızca kısa vadede değil, aynı zamanda ortaokul ve ileriki eğitim kademelerine yansımaları açısından da değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, K. Ü. (2003). *Aktif öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2011). Gençler için yaşam becerileri - I. Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

Akdağ, T. F. (2018). Fen öğretmenlerinin yaşam becerilerine ilişkin algıları: bir fenomenografik çalışma. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 16(2), 123–142.

Akyüz, Y. (2021). Türk eğitim tarihi: M.Ö. 1000-M.S.2021. Anakara Pegem Akademi Yayıncılık.

Aksoy, A. B. (2003). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerine yönelik yaşam becerileri eğitim programının etkililiği (Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi).

Altok, M. (2022). *Yaratıcı drama temelli yaşam becerileri eğitim programının 5-6 yaş çocuklarının yaşam becerileri düzeylerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi.

Anagün Ş. S., Atalay N., Kılıç Z. & Yaşar S. (2016). Öğretmen adaylarına yönelik 21. Yüzyıl becerileri yeterlilik alakkökgıları ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması.
PAU Eğitim Fakültesi Dergisi, (40), 160-175.

Arslan, S., & Yıldız, N. (2019). İlkokul öğrencilerinin yaşam becerileri eğitimine ilişkin görüşleri. Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi, 6(3), 298–315.

Bahçe, A. (2010). *Hayat bilgisi öğretiminde değerlerin kazandırılma düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.

Bahçeci, D. Ve Kuru, M. (2008). Portfolyo Değerlendirmenin Üniversite Öğrencilerinin Öz-Yeterlilik Algısı ve Yaşam Becerileri Üzerine Etkisi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi(KEFAD), 9(1), 97-11.

Bastık, U. (2018). *Hayat bilgisi dersinde yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik öğretmen görüşleri.* Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.

Bayrak, B. K., & Erden, M. (2007). İlköğretim fen bilgisi programlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(1), 11–26.

Bekiroğlu, D. (2021). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinde düşünme ve yaşam becerilerinin eğilimleri: nitel meta sentez çalışması.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Bektaş, M. (2013). Hayat Bilgisi öğretimi ve öğretmen el kitabı. S. Öğülmüş, (Ed.), *Hayat Bilgisi dersinin dünü bugünü* (ss. 13-28). Ankara: Pegem Akademi.

Bilen, M. (2002). Plandan uygulamaya öğretim. 6. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.

Bolat, Y. (2021). *Yaşam becerileri eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Boran, M. (2024). *İnsan ve çevre ünitesi için geliştirilen STEM etkinliklerinin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin yaşam becerilerine etkisi üzerine bir inceleme* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi.

Botvin, G. J., & Griffin, K. W. (2004). Life skills training: Empirical findings and future directions. Journal of Primary Prevention, 25(2), 211–232. https://doi.org/10.1023/B:JOPP.0000042391.58573.5b.

Boysak, M. E. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin yaşam becerilerine ilişkin görüşlerinin çoklu değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir, Türkiye.

Bütün, E. (2015). *Medya destekli öğretimin Hayat Bilgisi dersinde akademik başarıya ve öğrenmede kalıcılığa etkisi.* Doktora tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri (27. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Bwayo, J. K. W. (2014). *Primary school pupils' life skills development the case for primary school pupisl development in Uganda.* Doktora Tezi. Kyambogo Üniversitesi.

CARTLEDGE, G. and MİLBURN, J. F. (1992), *Teaching Social Skills to Children*,
New York:Pergamon Press.

Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Pastorelli, C., Bandura, A., & Zimbardo, P. G. (2000). Prosocial foundations of children's academic achievement. *Psychological Science*, *11*(4), 302-306.

Chevalier, M., El-Hamamsy, L., Giang, C., Bruno, B., & Mondada, F. (2021). Teachers' perspective on fostering computational thinking through educational robotics. arXiv.

Childers, J. H. (1986). Life skills education: A handbook for development. Alexandria, VA: American Association for Counseling and Development.

Choudhary, M. & Rani, R. (2019). Life Skills Intervention Program: A Wirth Change in Level of Life Skills of Students. International Journal of Scientific Research, 8(2).

Colombini, S. (2014). Life skills development in early childhood: The role of emotions and relationships. Università di Torino.

Creswell, J. W. (2014). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Çelik, B., & Güven, G. (2020). Yaşam becerileri eğitiminin çocukların psikolojik dayanıklılığına etkisi. Eğitim ve Psikoloji Dergisi, 11(2), 45–60.

Çırpan, F., 2004, "Đlköğretim Hayat Bilgisi Ders Kitaplarının Öğretim Programının Hedeflerine ve Ders Kitabı Özelliklerine Uygunluk Bakımından Değerlendirilmesi", Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (yayımlanmamış)

Çubukçu Z. & Gültekin M. (2006). İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Beceriler. *Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı Bilig Bahar.* Sayı: 37 155-174

Demir, S. (2006). İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programının değerlendirilmesi. Milli Eğitim Dergisi, 171, 20–35.

Demircioğlu, İ. H. (2005). Sosyal bilgiler programlarının gelişimi ve tarihsel süreç. Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(1), 213–227.

Demirel, Ö. (2009). Eğitimde program geliştirme: Kuramdan uygulamaya. Pegem Akademi.

Demirel, Ö. (2012). Eğitimde program geliştirme: Kuramdan uygulamaya (18. baskı). Pegem Akademi.

Doğanay, A. (2002). Sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk (Ed.), Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde (s. 113–140). Pegem A Yayıncılık.

Dönmez, N. (2024). *Senaryo temelli 4. sınıf yaşam becerileri öğretim programı tasarısının öğrencilerin yaşam becerilerine etkisinin incelenmesi* (Doktora tezi). YÖK Tez Merkezi.

Erbil, O., Demirezen, S., Erdoğan, A., Terzi, Ü., Eroğlu, H. ve İbiş, M. (2004). *Öğrenci Merkezli eğitim uygulama modeli*. İzmir. İktisat Kongresi Eğitimde Uygulamalar Bölümü Tebliği.

Ergil, D. (1987). Toplum ve İnsan. Ankara: Turkuaz Kitabevi Yayınları.

Erkuş, A. (2013). *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Gagné, R. M. (1985). The conditions of learning and theory of instruction. Holt, Rinehart and Winston.

Garaigordobil, M. (2006). Personality characteristics and school experiences of adolescents with high emotional intelligence. European Journal of Education and Psychology, 19(2), 109–126.

Garaigordobil, M. (2008). Effects of a cooperative play programme on children's prosocial behaviour, aggression and social dominance. Psychology in the Schools, 45(10), 947–962.

Trilling, B., & Fadel, C. (2009). 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. Jossey-Bass.

Gazda, G. M. (1986). *Human relations development: A manual for educators. Boston:* Allyn and Bacon.

Göktürk, İ. F. (2014). Yaşam becerileri programının 4 yaş çocuklarının sosyal-duygusal uyum ve benlik algıları üzerindeki etkisi. Unpublished master's thesis, İnönü University.

Goleman, D. (1995). Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ. New York: Bantam Books.

Gömleksiz, M. N. (2004). Türkiye'deki ilköğretim programlarının gelişimi ve öğretmen yetiştirme politikalarına yansımaları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(1), 185–202.

Gulhane, T. F. (2014). Life skills development through school education. *IOSR Journal of Sports and Physical Education*, 1(6), 28-29

Gültekin, M. (2015).Çocuğun yaşamından dünyaya açılan pencere: Hayat Bilgisi Öğretim Programı. M. Gültekin (Ed.). *Hayat Bilgisi Öğretimi* içinde (ss. 15-42). Ankara: Nobel.

Gülveren, H. (2019). Yaşam becerilerinin bütüncül doğası ve öğretiminde uygulamalı yaklaşımlar. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 8(3), 101–116.

Güneş, T. ve Demir, S. (2007). İlköğretim Müfredatındaki Hayat bilgisi Derslerinin, Öğrencileri Fen Öğrenmeye hazırlamadaki Etkileri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, 169-180

Güney, M. (2021). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların yaşam becerilerinin değişkenler açısından incelenmesi. Unpublished doctoral thesis, Harran University.

Güven,B., vd., 2004, Hayat Bilgisi Dersi Amaçlarının Demokratik Davranışlar Kazandırma
Acısından İncelenmesi, Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Dergisi,(Edu7),1(2),1-
13

Güven, M. (2010). *Türkiye'de İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Programı Değişiklikler, Düzenlemeler, Güncellermeler.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Healthy People 2030. (2023). Early childhood development and education as determinants of lifelong health

Hendricks, P. (1998). *Developing youth curriculum using the targeting life skills model:Incorporating developmentally appropriate leaening opportunities to assess impact of life skills developmen* (Tech. Rep. No. 4H-137A). Ames: Iowa State University Extension

Hendricks, J. (1998). The Whole Child: Developmental Education for the Early Yeara (6th ed.) Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

İnan, S. (2023). *SCAMPER tekniği temelli yaşam becerileri eğitim programının 60-72 aylar arasındaki çocukların davranışlarına ve yaşam becerilerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi.

Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları.

Kasapoğlu, K., & Didin, M. (2018). Life Skills as a Predictor of Psychological Well-Being of Pre-Service Pre-School Teachers in Turkey. International Journal of Contemporary Educational Research.

Kaya, İ., & Deniz, M. E. (2020). *The effects of life skills education program on problem behaviors and social skills of 4-year-old preschoolers*. *İlköğretim Online*, 19(2), 612–623. doi:10.17051/ilkonline.2020.692983

Kazemi, F., & Soleymani, A. (2011). The effectiveness of life skill training on self-esteem and communication skills of dyscalculia students. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 15, 3444–3449. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.04.311

Kılıç, B. (2015). *Üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinde etkin öğrenme uygulamalarının öğrenci davranışlarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi.

Kurt, B., & Yılmaz, H. (2022). İlkokul öğrencilerinin yaşam becerilerinin gelişiminde sosyal etkinliklerin rolü. Eğitimde Kuram ve Uygulama, 18(3), 253–272.

Kurtdede-Fidan, N., & Aydoğdu, B. (2018). Life Skills from the Perspectives of Classroom and Science Teachers. *International Journal of Progressive Education*, 14(1), 32–55.

Kılıç, H. (2015). *İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Bireysel Yenilikçilik Düzeylerive Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri(Denizli İli Örneği).* Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Kılıç, Z., & Gültekin, M. (2015). Hayat Bilgisi Dersinde Öğrencilerin Yaşam Becerilerinin Geliştirilmesinde Etkin Öğrenme Uygulamaları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Biimler Dergisi,* 17(2), 261-281.

Kızılçelik, S. ve diğerleri. (1996). **Eğitim Sosyolojisi.** Ankara: Saray Medikol Yayıncılık.

Koç, E. (2020) "Yaşam Becerilerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programınlarında Yer Alma Durumu." *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi,* Sayı 11 (2), 605-624.

Koncak, H., Çiftçi, F., Karakaş, İ., & Çiftçi, M. (2023). Erken dönem öğrencilerin yaşam becerileri üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların doküman analizi ile incelenmesi. Educational Journal, 3(5), 86–100

Koran, N. (2020) Yaşam Becerilerinin Tanımı ve Önemi. A. Ummanel (Editör), Yaşam Becerileri Çacuk Gelişimi. İstanbul. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim fakültesi, ss 1-20.

Korkmaz H. (2002). Fen Eğitiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının İlköğretim Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme, Problem Çözme ve Akademik Risk Alma Düzeylerine Etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Korkmaz, H. (2006). İlköğretim fen bilgisi öğretiminde yapılandırmacı yaklaşıma dayalı yaşam becerileri eğitimi programının öğrenci başarısına etkisi. Eğitim ve Bilim, 31(140), 35-48.

Korkmaz, O., & Şahin, M. (2018). Yaşam becerileri eğitimi: Teoriden uygulamaya. Ankara: Pegem Akademi.

Kozan Kaya, D**.** (2024). *İlkokul öğrencilerinin yaşam becerileri ile hayat bilgisi dersinin yaşam becerileri edindirmesine yönelik öğretmen ve veli görüşleri* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Kurtdede-Fidan, N., & Aydogdu, B. (2018). Life Skills from the Perspectives of Classroom and Science Teachers. International Journal of Progressive Education, 14(1), 32–55.

Landman, J. (1980). Measuring Life Skills of Adolescents: Tests for Everyday Living. Minnesot.

Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. Personnel Psychology, 28(4), 563–575. https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1975.tb01393.x

Mairaj, B., & Khan, N. (2021). Exploring perceptions of elementary school teachers on life skills education. International Journal of Experiential Learning & Case Studies, 6(1), 50–62.

Michigan State University Extension. (2013). Children learn life skills at an early age.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (1924). Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı İlk Mektepler Programı. Ankara: MEB

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (1948). İlkokullar Programı. Ankara: MEB.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (1968). İlkokullar Programı. Ankara: MEB.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (1997). Fen Bilgisi Dersi Öğretim Programı (4–5. sınıflar). Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (1997). İlköğretim Okulları Öğretim Programları. Ankara: MEB.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2005). _lkögretim Okulu Hayat Bilgisi Dersi Programı. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB].Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2005). İlköğretim 1.-5. Sınıf programları tanıtım kitapçığı. Milli Eğitim Yayınları, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (Milli Eğitim Bakanlığı). (2005). İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi (4–8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2009). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1, 2 ve 3. Sınıflar). Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2015). İlkokul Hayat Bilgisi dersi 1., 2. Ve 3. Sınıflar Öğretim Programı. http://ttkb.meb.gov.tr,2009

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2013). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlkokul 1, 2 ve 3. Sınıflar). Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Erişim: https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018122171428547-HAYAT%20B%C4%B0LG%C4%B0S%C4%B0%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI.pdf

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2013). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5, 6 ve 7. Sınıflar). Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Erişim: https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Erişim: https://mufredat.meb.gov.tr/

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlkokul 1, 2 ve 3. Sınıflar). Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (4–7. Sınıflar). Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. PDF

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024). Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. https://tymm.meb.gov.tr/ogretim-programlari/fen-bilimleri-dersi

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. https://tymm.meb.gov.tr/ogretim-programlari/hayat-bilgisi-dersi

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (4-7. Sınıflar). Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. PDF

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2024). Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri. Web Sayfası

Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. (2024). İlkokul yaşam becerileri etkinlik kitabı. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024). Temel Eğitimde Yaşam Becerileri Uygulama Kılavuzu. Ankara: Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.

OECD. (2015). Skills for Social Progress: The Power of Social and Emotional Skills. OECD Publishing.

OECD. (2018). Preparing our youth for an inclusive and sustainable world: The OECD PISA global competence framework. Paris: OECD Publishing.

OECD. (2019). Future of Education and Skills 2030: OECD Learning Compass 2030. Paris: OECD Publishing.

Okech, D. O. & Role E. M. (2015) Implications of Life Skills Education on Character Development in Children: A Case of Hill School. *Baraton Interdisciplinary Research Journal, 5, 173- 181.*

Okur, H. (2022). *İlkokul fen bilimleri dersinde bağlam temelli öğrenme etkinliklerinin öğrencilerin yaşam becerilerine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Aksaray Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Aksaray, Türkiye. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Özbay, Y. (2018). *Pozitif Genç Gelişimi Temelli Sınıf Rehberliği Programı'nın ilkokul öğrencilerinin yaşam becerilerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi.

Özkan, H., Karakuş, K., Binol, D., Kır, A., & Günay, H. (2023). İlköğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, 10(1), 191–207.

Özmete, E. (2008). Gençlere yönelik yaşam becerileri ölçeğinin geliştirilmesi geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. Milli Eğitim Dergisi, 177.

Öztürk, T. (2015). *Teacher Opinions on Gaining of Basic Skills in the Life Studies Curriculum by Students*. Education and Science, 40(181), 271–292.

Royal Foundation Centre for Early Childhood. (2025). The Shaping Us Framework: Developing a conceptual model of social and emotional skills. United Kingdom.

Satılmış, G. (2024). *Tasarım temelli fen öğretimi uygulamasının öğrencilerin fen başarısı, yaşam becerileri ve fen öğrenme yaklaşımlarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi.

Shek, D. T. L., Lin, L., Ma, C. M. S., et al. (2020). Perceptions of adolescents, teachers and parents of life skills education and life skills in high school students in Hong Kong. Applied Research in Quality of Life.

Smith, L., Egan, M., McLean, K., & Stewart-Brown, S. (2022). Effectiveness of Life Skills Intervention on Depression, Anxiety and Stress. Journal of Child Mental Health.

Spence, S. H. (2003). Social skills training with children and young people: Theory, evidence and practice. *Child and Adolescent Mental Health. 8*(2), 84-96.

Taşdemir, A., & Demirbaş, M. (2017). Fen bilimleri öğretiminde yapılandırmacı yaklaşımın öğrencilerin yaşam becerileri üzerine etkisi. Eğitimde Kuram ve Uygulama, 13(1), 93–111.

Tonga, D., & Erdoğan, E. (2022). 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Kazanım, Değer ve Beceri İlişkisi. Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, 9(30), 58–84. Makale

Turan, R. (2010). Türkiye Cumhuriyeti'nde ilköğretim programlarında yer alan "çevre eğitimi"nin tarihsel gelişimi (1924–2004). Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(3), 1–18

Türk, N., & Birişçi, S. (2019). İlkokul öğretmenlerinin yaşam becerileri öğretimine ilişkin görüşleri. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12(66), 929-937.

Türkdoğan, T., & Dönmez, B. (2021). Yaşam becerileri eğitim programlarının bireyin gelişimine etkisi. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 9(3), 1256–1274.

Türkdoğan, T., & Kantemir, M. (2018). Yaşam becerileri eğitimi ve psikolojik danışma: Temel kavramlar, beceriler ve uygulamalar. Ankara: Pegem Akademi.

Türkoğlu, B., & Göçen, G. (2020). Yaşam becerileri ve ilkokul programları üzerine bir inceleme. Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi, 7(1), 45–62. https://doi.org/xx.xxx/jets.xxx

Türnüklü, A. (2000). Eğitimde yeni yönelimler: Yaşam becerileri eğitimi. Eğitim ve Bilim, 25(118), 24-31.

Uçkun, Z. (2023). Okul öncesi dönemdeki çocukların yaşam becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Unpublished master's thesis, Aksaray University.

Ummanel, A. (2020). Yaşam Becerileri.

UNESCO. (1990). *Herkes için eğitim dünya beyannamesi ve temel öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması için hareket çerçevesi.* Herkes için Eğitim Konferansı, 5-9 Mart 1990, Jomtien, Tayland.

UNESCO-UNEVOC. (2012). Life Skills. Retrieved from

UNESCO.. (2012). Teaching and Learning for a sustainale future

UNICEF. *Skills for health: skills-based health education, including life skills.* UNICEF/WHO. New York: UNICEF. 2002

UNICEF (2004) Report on the Regional Forum on Life Skills-Based Education for Behavior Development and Change. 1-4 June 2004.

UNİCEF. (2011). Türkiye'de Çocukların Durumu Raporu. https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/egitim/032.pdf adresinden 11.05.2022 tarihinde alınmıştır.

UNICEF. (2012). Global evaluation of life skills education programmes. https://www.unicef.org

Ütkür Güllühan, N. (2021). Social problem-solving activities in the life skills course: Do primary school students have difficulty solving daily life problems? Education and Science, 46(207), 63–84.

Ütkür Güllühan, N. (2021). Social problem-solving activities in the life skills course: Do primary school students have difficulty solving daily life problems? *Education and Science*, 46(207), 63–84.

Yaman, S., & Dede, Y. (2007). Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı ve fen öğretimine yansımaları. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(2), 132–144.

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2013). Fen Bilimleri Dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Yayla Eskici, G., & Özsevgeç, T. (2019). Yaşam becerileri ile ilgili çalışmaların tematik içerik analizi: Bir meta-sentez çalışması. International e-Journal of Education Studies (IEJES), 3(5), 1 - 15

Yıldırım, Gülsüm. (2020). *İlkokul düzeyinde öğrencilere kazandırılması gerekli temel yaşam becerilerinin hayat bilgisi dersi bağlamında analizi.* Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Yılmaz, F., & Sözer, M. (2018). Çocuklar İçin "Hayır" Diyebilme Becerisi Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi.* 9(1), 33-48.

Yıldırım, A., & Ekinci, A. (2020). Yaşam becerileri öğretiminin öğrenci yaşamına etkisi: Nicel bir araştırma. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 8(2), 640-662.

Yıldırım, Y. (2021). Sınıf öğretmenlerinin temel yaşam becerilerine dair algıları. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 19(2), 1199–1222.

Yüksel, S., & Sağlam, H. (2012). Öğretmen adaylarının yaşam becerileri öğretimine ilişkin görüşleri. Eğitim ve Bilim, 37(164), 99–114.

World Health Organization (1997). Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools: Introduction and Guidelines to Facilitate the Development and Implementation of Life Skills Programmes. Geneva, Switzerland.

World Health Organization (1999). Partners in Life Skills Education-Conclusions from a United Nations Interagency Meeting (Report No. WHO/MNH/MHP/99.2).

Ek 1. İlkokul Öğrencilerinin Yaşam Becerilerini Edinmesinde Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabının Etkisinin Öğretmenlerin Gözünden Belirlenmesi Anketi Uzman Görüş Formu

İlkokul Öğrencilerinin Yaşam Becerilerini Edinmesinde Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabının Etkisinin Öğretmenlerin Gözünden Belirlenmesi Anketi

Uzman Görüş Formu

Değerli Uzman,
Bu form, Öğretmenlerin Gözünden Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabında Yer Alan Etkinliklerin İlkokul Öğrencilerine Yaşam becerilerini Kazandırmada ne düzeyde etkili olduğunun belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Form 23 maddeden oluşmakta olup tahmini 30 dakikanızı alacaktır. Sizden istenen hiçbir maddeyi boş bırakmadan ilgili maddeye ilişkin görüşlerinizi aktarmanızdır. Bu bağlamda, ölçek kapsamında kalmasını istediğiniz madde için "yeterli", belli değişiklikler öngörerek kalmasını düşündüğünüz madde için "geliştirilmeli", ölçekte bulunmasının uygun olmayacağını düşündüğünüz madde içinse "yetersiz" kısmını işaretlemenizdir. Ayrıca "geliştirilmeli" ve "yetersiz" gördüğünüz maddelere ilişkin açıklama kısmına nedenlerini ve önerilerinizi yazmanız beklenmektedir. Bu çalışmaya yaptığınız çok değerli katkıdan dolayı bilim ve alanımız adına size minnettarım. Bu zorlu süreçte, size ve sevdiklerinize sağlıklı günler dilerim. İhtiyaç halinde aşağıdaki adresten iletişime geçebilirsiniz. Saygılarımla.

Mine EKMEKCİLER
E-posta:

MADDE	**MADDE DEĞERLENDİRME DÜZEYİ**			AÇIKLAMA
	YETERLİ	**GELİŞTİRİLMELİ**	**YETERSİZ**	
M1: Etkinlik kitabında yer alan etkinlikler öğrencilerin gelişim düzeyine uygundur.				

M2: Etkinliklerin süresi öğrencilerin dikkat ve katılım düzeyine uygundur.				
M3: Etkinlik kitabı yaşam becerilerini kazandırmaya yönelik açık ve anlaşılır yönergeler sunmaktadır.				
M4: Yaşam becerileri etkinlik kitabı yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik yapılandırılmış ve etkili etkinlikler sunmaktadır.				
M5: Etkinlikler kullanılan araç ve gereçler kolayca temin edilebilmektedir.				
M6: Etkinlikler öğrencilerin sözlü ve fiziksel olarak katılım göndermelerini sağlamaktadır.				
M7: Etkinlik kitabında yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini günlük hayatta kullanmalarına katkı sağlamaktadır.				
M8: Etkinlikler öğrencilerin gözlemlenebilir davranışlarında olumlu yönde değişim sağlamıştır.				
M9: Etkinlikler Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ya da Fen Bilimleri ders içerikleri ile				

bütünleştirilebilir niteliktedir.				
M10: Etkinlik kitabı öğrencilerin karar verme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.				
M11: Etkinlik kitabı öğrencilerin problem çözme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.				
M12: Etkinlik kitabı öğrencilerin duygularını yönetme becerilerini geliştirmektedir.				
M13: Etkinlik kitabı öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.				
M14: Etkinlik kitabı öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.				
M15: Etkinlik kitabı öğrencilerin etkili iletişim kurma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır				
M16: Etkinlik kitabı öğrencilerin empati kurma becerilerinin gelişimine katkı sunmaktadır.				
M17: Etkinlik kitabı öğrencilerin kendini				

tanıma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.				
M18: Etkinlik kitabı öğrencilerin kendini ifade etme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.				
M19: Etkinlik kitabı öğrencilerin duygularını yönetme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.				
M20: Etkinlik kitabı öğrencilerin stresle başa çıkma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.				
M21: Etkinlik kitabı öğrencilerin sorumluluk alma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.				
M22: Etkinlik kitabı öğrencilerin özgüvenlerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.				
M23: Etkinlik kitabı öğrencilerin özsaygılarının gelişimine yardımcı olmaktadır.				
Başka ifade etmek istedikleriniz varsa lütfen buraya belirtiniz.				

Ek 2: İlkokul Öğrencilerinin Yaşam Becerilerini Edinmesinde Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabının Etkisinin Öğretmenlerin Gözünden Belirlenmesi Anketi

İlkokul Öğrencilerinin Yaşam Becerilerini Edinmesinde Yaşam Becerileri İlkokul Etkinlik Kitabının Etkisinin Öğretmenlerin Gözünden Belirlenmesi Anketi

Değerli Katılımcı,

Bu anket, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilkokullar için hazırlanan "Yaşam Becerileri İlkokullar Etkinlik Kitabı"nın öğrencilerin yaşam becerilerini kazanmaları üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Anket kitabın içeriği, uygulanabilirliği ve öğrenciye katkısını öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Anket tamamen gönüllülük esasına dayalıdır ve yanıtlarınız anonim olarak toplanacaktır. verdiğiniz bilgiler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacak, hiçbir şekilde üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Ankette yer alan ifadelere, kişisel deneyimlerinizi ve gözlemlerinizi dikkate alarak 1(Kesinlikle Katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında değerlendirme yapmanız beklenmektedir.

Katkınız araştırma için büyük önem taşımaktadır. Değerli vaktinizi ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Mine EKMEKCİLER

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Programları ve Öğretim

Yüksek Lisans Öğrencisi

Kaç yıldır Sınıf Öğretmenliği yapıyorsunuz?

……

Hangi şehirde sınıf öğretmeni olarak çalışıyorsunuz?

……

Hangi sınıf düzeyinde öğretmenlik yapıyorsunuz?

……..

Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabını kullandınız mı?

……..

Etkinlik kitabında yer alan etkinlikler öğrencilerin gelişim düzeyine uygundur.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinliklerin süresi öğrencilerin dikkat ve katılım düzeyine uygundur.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı yaşam becerilerini kazandırmaya yönelik açık ve anlaşılır yönergeler sunmaktadır

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Yaşam Becerileri Etkinlik kitabı yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik yapılandırılmış ve etkili etkinlikler sunmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinliklerde kullanılan araç gereçler kolayca temin edilebilmektedir.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlikler öğrencilerin sözlü ve fiziksel olarak katılım göstermelerini sağlamaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabında yer alan etkinlikler, öğrencilerin yaşam becerilerini günlük hayatta uygulamalarına katkı sağlamaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlikler öğrencilerin gözlemlenebilir davranışlarında olumlu yönde değişim sağlamıştır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlikler Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ya da Fen Bilimleri ders içerikleri ile bütünleştirilebilir niteliktedir.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı öğrencilerin karar verme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı öğrencilerin problem çözme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı öğrencilerin etkili iletişim kurma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı öğrencilerin empati kurma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı öğrencilerin kendini tanıma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı öğrencilerin kendini ifade etme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı öğrencilerin duygularını yönetme becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı öğrencilerin stresle başa çıkma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı öğrencilerin sorumluluk alma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı öğrencilerin özgüvenlerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum

Etkinlik kitabı öğrencilerin özsaygılarının gelişimine yardımcı olmaktadır.

( )Kesinlikle Katılmıyorum

( )Katılmıyorum

( )Kararsızım

( )Katılıyorum

( )Kesinlikle Katılıyorum